

Gimnastična dvorana spektakularno odprla vrata

Ajdovski šport je bogatejši za pomembno infrastrukturo – med malo in veliko dvorano Športnega centra Ajdovščina na Policah kraljuje nova in vrhunsko opremljena gimnastična dvorana. Na spektaklu ob odprtju so telovadke in telovadci različnih profilov in generacij predstavili gimnastične vaje na vseh orodjih. Spektakularno!

3

Slovesno v Domu starejših občanov Kresnice

Dom starejših občanov Kresnice je naseljen že vse od pomladi. V oktobru pa je potekalo tudi slovesno odprtje novega objekta, v katerem je doma 149 starostnikov. Občina Ajdovščina je za več kot 15-milijonsko investicijo zagotovila zemljišče in pomoč pri javnih naročilih ter nakupu opreme. Ob kakovostnejšem bivanjskem standardu so boljši tudi pogoji dela in storitve za oskrbovance. Prijetno bivanje vsem!

4

Dan na dan - praznik

Avstrijci, Nemci, Italijani so polni besed o združenju Evropski (uniji), ki da je le v enotni konstelaciji lahko konkurent Ameriki na eni, Rusiji in Kitajski pa na drugi, vzhodni strani. Le iz teh treh držav prihajajo trgovske verige, ki ob Hrvatih obvladujejo Slovenijo. In se gladko požvižgajo na visoko doneče besede o enotni Evropi in najbrž ne poznajo ali niti ne pomislijo na Tota Cotugna, ki je leta 1990 na Evroviziji ob pomoči slovenske zasedbe *Pepel in kri* zmagal z refrenom - *Insieme, unite, unite, Europe*.

Očitno sem preveč naivno upal, da smo z nekakšno slovenskostjo vendarle premagali amerikanizacijo oziroma transformacijo naših izrezljanih buč v čarovniške klobuke. Da je praznik zaradi jezika, ne zaradi metel. Da smo ga prvenstveno posvetili jeziku, ki nas je tedaj identificiral kot nek približek naroda in omogočil »stati inu obstati«. Zato so me ti trgovci resnično razočarali. Na veliko oglašujejo to plastiko fantastično kramo, da bi le zajeli še eno prgišče novcev. Želim si, da bi imeli pri tem izgubo, a kaj ko jo bodo pokrili z 'akcijskimi' cenami tretjazrednega sadja, itd.

Imam kakšne vzvode? Oglaševanja ne morem preprečiti, nisem influencer in nimam dovolj sledilcev, da bi jih povabil na nakup te komercialne šare in protestni zažig pred trgovino. Kolesarjenje je mimo, žvižganje in rumeni jopiči tudi. Takoj za Finci imamo najraje svojo državo, pardon, v njej se počutimo izjemno srečni.

Toda niti trznemo ne, ko nam trgovske verige otroke oblačijo v okostnjake in fluorescentne duhce. Kje ste zdaj silni dušebrižniki? Inštituti, zavodi, vladniki in nevladniki, ust polni velikih besed o skrbi za človeštvo? Ki se sapijo ob vsakem medvedjem prdču?

V bistvu jih povsem razumem in res ni potrebe, da bi se vznemirjal. Ničesar ne morem spremeniti, dokler so tudi pri nas dolge vrste pred mKArže in pri paniranih cibah (velikosti goloba), pa četudi jih ne strežeta Kamala in Donald. Pričakovati, da bo mladina naročala kranjske klobase, kislo zelje in tenstan krompir (da o polenti ne govorimo, pa denimo joti, tudi če zastonj), je seveda enaka možnost, kot da se slovenčeljni obeh polov spravijo (pa ne v predal). Ali da bi posegli po pijači moje in naše mladosti, sploh pašarete, namesto coca cole, čeprav nje pitje še zdaleč ni več statusni simbol.

Pa to sploh niso igralci, ki so gradili TEŠ 6 ali bi gradili JEK 2. So le trgovci, ki bodo duhce in strahce kaj hitro pometli s polic v skladišče in jih nadomestili z jelenčki Rudolphi* in vsem spremstvom, še eno domislico najprej ameriške in potem globalne kokakolizacije.

Ni pa vse, kar prihaja čez lužo od strička Sama, za odmet, še zdaleč ne. Trumanova jajca, mleko v prahu, sir, ki ujeta (zbeda), so njega dni nahranili marsikatera naša usta. Danes mi je všeč uvoz črnega petka – če nisi impulziven kupec, z dobrim načrtovanjem dejansko lahko prišparaš. Najbolj pa mi je všeč najnovejša domislica in srčno upam, da bo Elon dobil posnemovalce pri nas še pred naslednjimi volitvami. Da bi recimo dr. Podjetnik za glasove na desno problematičnem Ribniku po blokkih talal po jurčka – čisto dovolj za obubožano, kot slišim, Slovenijo, kjer so goljufivi tički predvsem penzionistični generaciji spelkali že na milijone evrov.

Pa preživite krompirjeve počitnice z veliko 'krompirja' Vam želi

Rudi (Rudolf) Lovec

*Rudolf je tudi novejša, odlična sorta poznega krompirja, ki si je ime prislužil na račun rdečkaste kože

Gimnastični spektakel

Gimnastična dvorana Ajdovščina je v petek, 11. oktobra, tudi uradno odprla svoja vrata. Slovesen prerez traku je zbrane povabil na gimnastični preplet nastopov pod okriljem Zavoda za šport. Še pred tem so goste nagovorili mag. Dejan Židan, župan Tadej Beočanin in direktor Uroš Pintar. Srečanja so se udeležile tudi gimnastičarke iz pobratenega mesta Quiliano na čelu z županom Nicolo Isetto

Med malo in veliko dvorano Športnega centra Ajdovščina na Policah je zrasla gimnastična dvorana, ki bo prvenstveno namenjena pouku telovadbe za učence Osnovne šole Danila Lokarja Ajdovščina. Z novim športnim objektom pa želi Občina Ajdovščina širiti ponudbo športnih površin za posameznike in društva, željne športnih aktivnosti. Več kot polovico sredstev za preko 2,4 milijona evrov vredno investicijo je Občini uspelo pridobiti preko Javnega razpisa za sofinanciranje investicij v vrte in osnovne šole Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, nekaj je prispevala Fundacija za šport, ostalo je pokrilo občinski proračun. Izgradnja večnamenske gimnastične dvorane na Policah je že več let na vrhu seznama želja občine Ajdovščina.

Na uradni otvoritvi so zbrane goste nagovorili državni sekretar na Ministrstvu za gospodarstvo, turizem in šport mag. Dejan Židan, župan Občine Ajdovščina Tadej Beočanin in direktor Zavoda za šport Uroš Pintar.

Dogodka sta se udeležila tudi predstavnika Ministrstva za vzgojo in izobraževanje: generalna direktorica Direktorata za srednje in višje šolstvo ter izobraževanje odraslih mag. Branka Hrast Debeljak in vodja službe za investicije na ministrstvu Iztok Žigon. Župan Tadej Beočanin je med drugim izpostavil: »Dvorana je izjemna pridobitev tako za občino kot širšo skupnost. Omogoča raznolike vadbe in spodbuja aktiven življenjski slog. Prepričan sem, da bo njena vsestranskost doprinesla h kvalitetnemu izvajanju osnovnošolskega vzgojno-izobraževalnega procesa kot tudi h krepitvi športnih vrlin, infrastrukture in ponudbe.« Mag. Dejan Židan je med drugim dejal, da kjerkoli se postavi nova športna infrastruktura, tam naraste tudi zanimanje za šport, in prav k temu stremi državna strategija športa v prihodnje. Direktor Zavoda za šport Uroš Pintar je izrazil veselje ob izjemni pridobitvi in poudaril: »Otroci v naši občini bodo privilegirani, saj ima le malokdo v Sloveniji tako

infrastrukturo.« V Ajdovščino je prišla tudi delegacija iz Quiliana na čelu z županom Nicolo Isetto. Pravi gimnastični spektakel je v dvorani združil raznolike oblike gimnastične vadbe na čelu z znanimi imeti s sveta gimnastike. Dr. Ivan Čuk iz Fakultete za šport je predstavil opremo v dvorani, sledila je gimnastična točka na veliki ponjavi z ekipo Sebastjana Piletiča, ŠD Twist je pripravilo točko na air-tracku. Sledilo je več točk na različnih gimnastičnih orodjih z namenom predstavitve široke gimnastične vadbe, ki bo v dvorani mogoča. Nedvomno bo veliko doprinesla tudi pouku športne vzgoje Osnovne šole Danila Lokarja Ajdovščina. Predstavili so se tudi Sokoli,

najstarejše telovadno društvo na Slovenskem. Svoj pogled na gimnastiko je predstavil Sašo Bertonec, ki je v gimnastiki mojster konja z ročaji. Veliko navdušenja pa je požel Mitja Petkovšek, eden najuspešnejših slovenskih orodnih telovadcev, največje uspehe je dosegel na bradlji, kjer je postal dvakratni svetovni in štirikratni evropski prvak.

Slovesnost si je bilo mogoče ogledati tudi v živo na družbenih omrežjih. Z novo športno infrastrukturo je občina Ajdovščina pridobila novo športno površino za varno in kakovostno izvajanje osnovnošolskega vzgojno-izobraževalnega procesa v matični

OŠ Danila Lokarja Ajdovščina. Z realizacijo projekta so zagotovljeni osnovni pogoji za nemoteno izvedbo osnovnošolskega pouka športne vzgoje ter obšolskih interesnih dejavnosti učencev. Dvorana je prešla v upravljanje Zavoda za šport, ki bo zagotovil urejeno, varno in zdravo okolje za bivanje in izobraževanje učencev ter ustrezne pogoje za kvalitetno vzgojno-izobraževalno delo učiteljev ter drugega osebja, ki bodo prostore koristili v popoldanskih terminih. Odslej bo na Ajdovškem deloval tudi gimnastični Športni klub Twist. Več o delovanju dvorane pa na spletišču Zavoda za šport.

Nova stanovanja predana najemnikom

V novih blokih ob Hublju je konec septembra potekala tiskovna konferenca ob zaključku projekta nakupa devetih stanovanj Javnega stanovanjskega sklada, ki so bila že predana v najem. Novinarske konference se je ob županu Tadeju Beočaninu in direktorici stanovanjskega sklada Alenki Kobil udeležil tudi minister za solidarno prihodnost Simon Maljevac.

Javni stanovanjski sklad Občine Ajdovščina je predstavil pomemben napredek pri zagotavljanju javnih dostopnih stanovanj za naše občane. »Naša skupna prizadevanja so v zadnjih dveh letih privedla do uspešnega zaključka projekta nakupa 9 stanovanj, ki danes odpirajo nove priložnosti družinam in posameznikom, ki so uspešno kandidirali na naših razpisih,« je uvodoma izpostavila direktorica Javnega stanovanjskega sklada, Alenka Kobil. Projekt nakupa

zajema pet novih stanovanj v rezidenci Lotus na Ribniku, ki so prišla v najem petim družinam, med katerim sta tudi dve mladi družini. Stanovanja v vila bloku Ob Hublju pa so bila oddana kadrom, zaposlenim v Zdravstvenem domu in Lekarni Ajdovščina. »Veseli me, da so stanovanja prišla do mladih in mladih družin, s projektom pa smo zagotovili stanovanja tudi za lokalno pomembno poklice v zdravstvu,« je ob tem izpostavil župan Tadej Beočanin in poudaril, da je pomembno načelo občine, da se stanovanjske problematike loteva načrtno, tako z zagotavljanjem neprofitnih, profitnih stanovanj kot tudi individualne gradnje, ob posebni skrbi za ranljive skupine. Poleg skrbi za redno vzdrževanje obstoječega stanovanjskega fonda (trenutno ima JSS OA v lasti 125 stanovanj, ki so vsa zasedena) v naslednjih dveh letih sklad načrtuje nadaljnjo krepitev fonda javnih najemnih stanovanj,

tako z nakupi novih stanovanj, aktivacijo praznih nepremičnin kot gradnjo novih stanovanjskih enot. Konkretno je načrte sklada v prihodnje predstavila direktorica Javnega stanovanjskega sklada in ob tem poudarila: »Med najbolj pomembnimi cilji pa je uresničiti projekt Aktivacije praznih nepremičnin, ki jih je v Ajdovščini več kot 600, tako v mestnem jedru, kot na podeželju. Še več pa je predimenzioniranih stanovanjskih hiš, ki bi lahko z ustrezno preureditvijo postale dom za številne prosilce. Prav v tem vidimo velik potencial, saj se lahko s prenovo 10 hiš pridobi tudi 30 do 40 javnih stanovanj.« Sklad z Občino Ajdovščina snuje tudi gradnjo treh blokov v soseski bivše tovarne Lipa, v katerih naj bi bil vsaj en blok namenjen javnim najemnim stanovanjem, kar pomeni najmanj 16 novih javnih stanovanj, trenutno se že pripravljajo idejni načrti. Načrti se odvijajo tudi za nakup stanovanj v novih blokih na

Ribniku, ki bodo zaključeni v letu 2026, ne pozabljajo pa niti na pričetek projekta gradnje hiš za mlade v Dobravljah, v primeru uspešne kandidature na nepovratna sredstva bo to že drugo leto. Minister za solidarno prihodnost Simon Maljevac je pohvalil prizadevanja tako sklada kot Občine na področju reševanja

stanovanjske problematike in poudaril, da bo ministrstvo tudi v prihodnje podpiralo gradnjo neprofitnih stanovanj. »S prihodnjim letom prihaja 100 milijonov letno iz proračuna za gradnjo in tako bo vse do leta 2023, to omogoča predvidljivost in zagotovilo, da bodo sredstva na voljo,« je še izpostavil minister.

Uradno odprtje doma starejših Kresnice

Na petkovo dopoldne, 11. oktobra, je v avli novega doma starejših občanov Kresnice potekalo uradno odprtje enega večjih investicijskih projekt v oskrbo starejših. Na slovesnosti je dom s svečanim prerezom traku tudi uradno odprl svoja vrata. Slovesnosti so se udeležili tudi visoki gostje s sveta državne in lokalne politike.

149 stanovalcev je že vse od pozne pomladi udobno nameščenih v novem, sodobno zasnovanem domu. Več kot 15-milijonska investicija, za katero je Občina Ajdovščina zagotovila zemljišče, pomoč pri javnih naročilih in nakupu opreme, je sicer z aprilom uradno prešla v uporabo, 11. oktobra pa dočakala tudi svoje uradno odprtje. Stanovalci doma so na čelu z v. d. direktorja doma mag. Sandijem Bačarjem pripravili

topel sprejem. Zbrane sta poleg v. d. direktorja nagovorila tudi državni sekretar z Ministrstva za solidarno prihodnost dr. Luka Omladič in župan Tadej Beočanin, ki je med drugim izpostavil. »Izjemno ponosni smo, da smo v Ajdovščini v tem letu uspeli zaključiti enega najpomembnejših projektov v oskrbo starejših. Dom starejših občanov Kresnice je že pred meseci sprejel stanovalce, s svojo dovršeno in sodobno

zasnovo nudi kvalitetno oskrbo in najvišji rang storitev za naše starostnike. Neprimerljivo boljše pogoje pa prinaša tudi vsem zaposlenim.« Ob tej priložnosti je župan dosedanja direktorici Tanji Stibilj Slemič poklonil županovo priznanje za izjemne dosežke na delovnem področju za ves njen doprinos na področju dela s starostniki. Celotna vrednost naložbe znaša več kot 15 milijonov evrov.

Izjemno dovršena podoba doma v štirih nadstropjih zaobsega 9000 kvadratnih metrov površin, kar je skoraj trikrat več od obstoječe stavbe, nudi sodobno opremljene prostore, šest oddelkov s po 20 stanovalci v ter dva oddelka s po 12 stanovalci za osebe z demenco ter oddelk za izolacijo. Ne zgolj boljši bivalni standard, temveč tudi kvalitetnejši pogoji dela in storitve za oskrbovance, zlasti tiste z demenco, bodo obogatile tako stanovalce kot tudi zaposlene. Prijetno bivanje želimo vsem stanovalcem!

Sprejeta proračuna za prihodnji dve leti

Svetnice in svetniki so na oktobrski seji med drugim potrdili proračuna za prihodnji dve leti, ki prinašata velike investicije tako na področju družbene in komunalne infrastrukture kot tudi investicij na podeželje. Skupno sta vredna več kot 80 milijonov evrov.

Ajdovske občinske svetnice in svetniki so na svoji zadnji seji v oktobru prečesavali 14 točk dnevnega reda. Poleg rebalansa proračuna so sprejeli tudi oba proračuna za leti 2025 in 2026. »Gre za dva izjemna visoka, rekordna proračuna v Občini Ajdovščina, v letu 2025 pričakujemo 36 milijonov evrov investicij, v letu pozneje pa za 45 milijonov,« je izpostavil župan Tadej Beočanin. V pretežni meri

se bodo sredstva delila na vsa področja dela, tako na področje družbene infrastrukture, obeta se gradnja Zdravstvenega centra z Lekarno in pa centra za helikoptersko nujno reševanje, Osnovne šole Šturje in pa zaključek gradnje Gasilskega centra Ajdovščina. Obetata se tudi dva vrtca in pa prenova podružnične šole v Vrtovinu. Zagotavljajo se tudi sredstva za dve večji investiciji v komunalno

urejanje, v Stomažu ter na Cesti ter nekaj manjših del v Lokavcu in na območju Grivč in Gradišč. Na področju gospodarstva se bodo širile poslovne cone, v snovanju je Park znanja. Še posebej pomembna pa bodo vlaganja na podeželje, na področju krajevnih skupnosti, kjer se kaže največja potrebna v prenovi cestne infrastrukture, pa tudi tiste na področju športa in družbenega ustvarjanja.

Hiša dobre volje praznuje 2. rojstni dan

Dnevni center za starejše, Hiša dobre volje, ki pod okriljem Doma upokojencev Nova Gorica deluje v ajdovskih Palah, je v začetku oktobra praznovala že drugo leto obstoja, ki so ga obeležili z rojstnodnevnim praznovanjem.

V zadnjem letu so v Hiši dobre volje Ajdovščina nadaljevali s pletenjem pomembnih vezi z lokalno skupnostjo in z marsikaterim društvom, zavodom in posameznikom ustvarili mnogo lepih zgodb, ki so uporabnike in uporabnice razveselili in jim dali tisto pomembno potrditev, da je v njihovi družbi še kako lepo. Hiša dobre volje Ajdovščina je med ljudmi že dovolj prepoznana, tako da dober glas seže v deveto ajdovsko vas, vendar dobra beseda ni nikoli odveč, pravijo predani strokovni delavci. Trenutno Hišo dobre volje redno obiskuje 18 oseb, dnevno prisotnih je do 15 oseb. Aktivnosti v Hiši dobre volje so vedno zelo zanimive. »Vsakodnevno smo dejavni po svojih najboljših močeh, redno telovadimo, ustvarjamo, se smejemo, pojemo. Težko bi izpostavili kakšno aktivnost ali obisk posebej, ker bi s tem naredili krivico vsem, ki nas obiskujejo in v Hišo prinesejo vsak svojo zanimivo energijo,

zgodbo, aktivnost. Vsi obiski so zlata vredni. Brez slabe vesti pa lahko rečemo, da smo vedno najbolj veseli obiska najmlajših, ki nam na obraze narišejo tiste posebne nasmeh in srce ogrejejo na edinstven način,« je ob teh izpostavila Tina Krog, koordinatorica Hiše dobre volje.

Dejavnosti Hiše aktivirajo starejšo populacijo, ji omogočajo kakovostno preživljanje časa in nudijo varno, spodbudno ter pozitivno okolje. Hiša ni namenjena le samostojnim posameznikom, ki pogrešajo družbo, aktivnosti in razne dogodivščine, ampak tudi tistim z različnimi zdravstvenimi težavami, ki potrebujejo nego, varstvo, zdrave in uravnotežene obroke ter ostalo oskrbo za to, da lahko v miru povsem preskrbljeni preživijo dan ter tudi svojem omogočijo, da so razbremenjeni skrbi. Še mnogo prijetnih doživetij in doživetih nasmehov želimo vsem, ki v Hišo dobre volje prinašajo le dobro voljo!

Temeljni kamen za novo stanovanjsko sosesko

Pod okriljem investorjev nove soseske Razgledi nad Ajdovščino je 17. oktobra potekala slovesnost s postavitvijo temeljnega kamna za novo stanovanjsko sosesko, ki se obeta nad Šturjami. Na idilični lokaciji z dih jemajočih razgledom bo zraslo 39 stanovanj.

Ajdovščina bo kmalu bogatejša za kar 39 prestižnih stanovanj na idilični lokaciji. Projekt je že v fazi izvajanja, temeljni kamen za novo sosesko pa so v četrtek, 17. oktobra, v naselju Šturje (ob regionalni cesti Col – Ajdovščina) postavili Tadej Beočanin, župan Ajdovščine, Sašo Previšič, direktor podjetja CBE, ki je glavni izvajalec projekta, in Nejc

Hrnčič, direktor projektnega podjetja Brilosa, ki je investitor projekta. Program sta popestrili obe ajdovski mestni šoli. Zapel je mladinski pevski zbor Osnovne šole Danila Lokarja, na violino pa je zaigrala učenka 9. razreda iz Osnovne šole Šturje. Direktor projektnega podjetja Brilosa Nejc Hrncič je obema šolama ob tej priložnosti izročil donaciji v znak

zahvale in dobrega sodelovanja. Stanovanjski kompleks Razgledi nad Ajdovščino bo z zeleno oazo omogočal prijazen in varen dom, stanovalcem pa pričaral osupljiv pogled na mesto. Stanovanja bodo opremljena s širokimi steklenimi okni, ki omogočajo povezavo z okolico in prepuščajo obilo naravne svetlobe. Obsežne bivalne terase na jugozahodni strani bodo omogočale podaljšano bivanje na prostem. Soseska je oddaljena dobrih deset minut od trgovskega centra in manj kot 20 minut vožnje do avtoceste. Lokacija dveh prestižnih objektov je le streljaj od središča Ajdovščine, ki ga bodo tako lahko stanovalci obiskali peš. Objekti bodo energetsko učinkoviti, zasnovani s klasičnim pridihom in zgrajeni s kakovostnimi materiali. Objekta bodo obdajale zelo

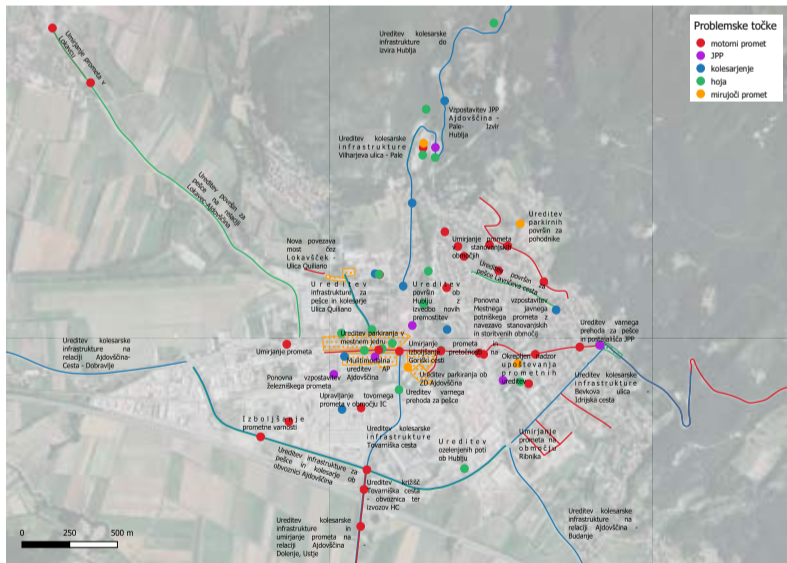
obsežne zelene površine, ki bodo z dodano vrednostjo zaokrožile celotno sosesko. »Izjemno vesel in ponosen sem, da imamo vsako leto v obtoku kar 300 novih stanovanj, bodisi v gradnji, projektiranju ali pridobivanju dovoljenj, kar je izjemna številka. Prepričan sem, da bo današnji slovesen

dogodek pomembno prispeval k tej uresnitvi in bo odlična spodbuda za uresničevanje nadaljnjih stanovanjskih projektov,« je na slovesnosti ob postavitvi temeljnega kamna za novo stanovanjsko sosesko Razgledi na Ajdovščino dejal župan Tadej Beočanin.

Koraki do nove Občinske celostne prometne strategije

Občina Ajdovščina izdeluje novo občinsko celostno prometno strategijo. Pomemben del te strategije je spreminjanje potovalnih navad, zato je tekom priprave že opravljenih in načrtovanih veliko pogovorov z različnimi skupinami prebivalstva. Mnenja občanov so dobrodošla podlaga za nadaljnje delo, zato je razveseljiv tudi odličen odziv občank in občanov na virtualno javno razpravo, ki je dodobra izpostavila kritične prometne točke in območja v celotni občini.

med posameznimi kraji v občini, na primer Ajdovščina – Budanje, Cesta – Dobravlje in podobno. V Batujah je izražena želja po prepovedi tranzitnega prometa skozi naselje, na Colu opozarjate na nevarne šolske poti, oglasili ste se tudi iz Višenj, kjer bi bilo nujno poskrbeti za varne prometne poti za pešce ... skratka, aktivirala se je celotna občina. Na priloženem zemljevidu so označene problemske točke, izpostavljene v virtualni javni razpravi. Delovna skupina OCPS se je sredi oktobra že sestala na to temo in prevetrila zemljevid – ta je namreč podlaga za določanje prioritarnih izzivov in ukrepov v sklopu izdelave strategije, ki bo luč sveta ugledala v začetku leta 2025.

Konec septembra je javna razprava o mobilnosti v občini Ajdovščina potekala na Srednji šoli Veno Pilon, dijaki so aktivno sodelovali, ob pripombah je bilo slišati tudi zanimive pobude za izboljšanje mobilnosti. Istega dne je bila v avli Dvorane prve slovenske vlade v središču Ajdovščine odprta razstava o pripravi občinske celostne prometne strategije, ki predstavlja tudi vizijo in cilje strategije Občine Ajdovščina. Odprtju je sledil še pogovor o analizi obstoječega stanja in o stanju prometa v občini. Hkrati pa se virtualna javna razprava odprla še na spletu. Sodelavci uprave so veliko promocije za virtualno

javno razpravo opravili na InCastru, občani ste bili kar precej zainteresirani, virtualna javna razprava pa je naletela na zelo dober odziv. Občanke in občani niste zgolj ogledovali, pač pa ste tudi konkretno sodelovali. Razveseljivo je, da ste se nadvse aktivno vključevali tudi prebivalci podeželja. Čeprav ste se občani po pričakovanjih osredotočali na območje uporabe, torej na tisto ozko območje, ki vam je blizu, pa je razprava podala kar nekaj nadvse zanimivih pobud. Izpostaviti velja željo po ponovni vzpostavitvi železniške povezave in vožnji z vlakom, prišle so zanimive pobude za daljinske kolesarske povezave

Javna razgrnitev predloga modelov vrednotenja nepremičnin

10. oktobra se je na spletnih straneh Geodetske uprave RS, na portalu Prostor pričela javna razgrnitev predloga modelov vrednotenja nepremičnin. Model vrednotenja nepremičnin je podlaga za marsikatero postopke, zato vabimo vse občane, še posebej pa lastnike nepremičnin, k sodelovanju.

Modeli vrednotenja določajo vpliv različnih lastnosti nepremičnin na njihovo posplošeno vrednost. Ta pa je podlaga za marsikatero postopke na različnih področjih. Po posvetovanjih s strokovno javnostjo in uskladitvi modelov z občinami je k sodelovanju povabljeni še široka javnost.

Javna razgrnitev predloga modelov vrednotenja nepremičnin od 10. oktobra naprej poteka na spletnih straneh Geodetske uprave RS, na portalu Prostor, do koder lahko dostopate tudi s spletne strani Občine Ajdovščina (www.ajdovscina.si), občinskemu obvestilu pa so pripeti tudi vsi potrebni obrazci za sporočanje vaših pripomb. Na predlog modelov bo mogoče posredovati pripombe v roku do konca novembra. Pripombe, ki se nanašajo na nepremičnine iz naše občine in se dotikajo vrednostnih ravni in con, se preko obrazca JR.MV-1 oddajo občini, na katero se nanašajo - v našem primeru torej Občini Ajdovščina. Splošne pripombe na modele vrednotenja nepremičnin pa se na obrazcu JR.MV-2 posreduje geodetski upravi. Občanke in občani, vabljeni k sodelovanju.

https://vrednotenje.gov.si/PI_JV.

https://vrednotenje.gov.si/PI_EMV.

BREZPLAČNO

KLICNI CENTER
080 10 66

od ponedeljka do četrтка med 8.00 in 15.00 uro
petek med 8.00 in 13.00 uro

VPRAŠANJA ALI ZAHTEVE ZA POJASNILA:
klicnicenter.gurs@gov.si

Drugo srečanje partnerjev projekta Ero-STOP

Občina Ajdovščina je bila gostiteljica drugega srečanja partnerjev projekta Ero-STOP, ki s svojim čezmejnimi delovanjem prinaša napredek zlasti na področju prilagajanja podnebnim spremembam, s poudarkom na inovativnih pristopih na področju erozije.

Projekt Ero-STOP, ki se izvaja v sklopu programa Interreg VI-A Italija-Slovenija 2021-2027, se je začel 15. aprila 2024. Aktivnosti projekta se bodo izvajale dve leti, delovanje čezmejne ekspertne skupine pa bo trajalo še dlje, saj bo skupina delovala kot posvetovalno telo za številne institucije. 2. oktobra 2024 je v prostorih Obrtno podjetniške zbornice Ajdovščina potekalo drugo srečanje partnerjev projekta Ero-STOP. Srečanje je predstavljalo pomembno priložnost za pregled trenutnih aktivnosti in načrtovanje naslednjih korakov projekta.

Na srečanju sta delovni sklop 1 predstavila predstavnik Kmetijsko gozdarskega zavoda Nova Gorica: Karmen Bizjak Bat je spregovorila o prihodnjih aktivnostih in projektnih rezultatih, Vasja Juretič pa je predstavil tehnične vidike erozije na slovenskem ozemlju. Svoj prispevek k aktivnostim prvega delovnega sklopa sta dodala še

Barbara Fortuna (Univerza v Ljubljani), ki je poročala o stanju slovenske zakonodaje ter Alberto Bonora (IUAV), ki je predstavil stanje zakonodaje na evropskem, nacionalnem ter regionalnem nivoju v Italiji. Tanja Dimitrijević (Občina Ajdovščina) je moderirala srečanje in koordinirala projektne aktivnosti ter predstavila rezultate drugega delovnega sklopa. Predstavnik VeGAL-a, vodilnega partnerja za komunikacijo, Marco Dal Monego je govoril o komunikacijski strategiji in aktivnostih na projektu. Zadnja predstavitev prvega sklopa se je nanašala na pregled projektnih stroškov in načrtovano porabo v prihodnjih obdobjih poročanja za doseganje finančnega načrta projekta. Ta del je predstavil Igor Košir kot zunanji izvajalec za tehnično pomoč vodilnega partnerja. Prvotno načrtovane popoldanske aktivnosti ogleda dobrih (in slabih) praks plazu Slano Blato in erozijskega območja Zavino

so bile zaradi izredno slabega vremena in nepredvidljivega stanja na terenu predstavljene v obliki fotografskih in video posnetkov ter s prikazom časovne kronografije poteka dogodkov, ki so vplivali na sedanjo situacijo. Lokaciji sta bili predstavljeni s strani poveljnika Civilne zaščite Ajdovščina, Igorja Benka ter s strani koordinatorja za CZ na Občini Ajdovščina, Matevža Brataševca. Poleg samega poteka dogodkov sta oba predstavila potek sanacije območij in izpostavila ključne analize vzroka in posledic ter načine, kako bi v prihodnje takšne dogodke lahko preprečili. Vsebina praktičnih predstavitev je bila strokovno tolmačena v italijanski jezik. Po predstavitev se je nadaljeval konstruktiven pogovor s kolegi z Univerze v Ljubljani, ki so pred skoraj 25 leti sodelovali pri sanaciji plazu Slano blato. Kolegi so izpostavili pomembnost obravnave plazovitega območja za naš projekt - kljub temu, da to ni direktno erozija. Na samem plazovitem območju se konstantno pojavljajo erozijska žarišča, ki vplivajo na premikanje plazu. Pristopi k sanaciji celotnega območja se namreč lahko prenesejo kot dobra praksa tudi na območja, podvržena zgolj eroziji.

Ajdovska rimska dediščina onkraj meja

V Ogleju je konec septembra pod okriljem tamkajšnje fundacije Aquileia v okviru skupnega projekta RIMROM, potekal festival poznoantične kulture Aquileia Splendida Civitas. Čezmejna rimska zgodba se bo prihodnje leto junija v okviru Evropske prestolnice kulture GO!2025 nadaljevala v Ajdovščini, kjer se nam obeta še odmevnejša poznoantična prireditev, kot je bila to poletje.

Več kot 100 interpretatorjev rimske zgodovine iz Slovenije in Italije se je na zadnji septembrski vikend srečalo v Ogleju, kjer je potekal festival poznoantične kulture Aquileia Splendida Civitas. Na dogodku so aktivno sodelovali in se učili tudi predstavniki ajdovske lokalne skupine interpretatorjev rimske dediščine ter že izkušeni predstavniki Društva Vespesjan. Dogodek se je odvil v sklopu projekta RIMROM, katerega vodilni partner je Občina Ajdovščina. Kot glavni aktivnosti projekta iz Sklada za male projekte GO! 2025 sta napovedana dva dogodka dediščinskega turizma uprizorjanja življenja poznoantičnih Rimljanov na območju Ogleja in ajdovske Kaste. Prav ta vikend je bila ob bok številnim rimskim doživetjem

Projekt ROMROM financira Evropska unija iz Sklada za male projekte GO! 2025 programa Interreg VI-A Italija-Slovenija 2021-2027, ki ga upravlja EZTS GO. Il progetto ROMROM è finanziato dall'Unione europea nell'ambito del Fondo per piccoli progetti (Small Project Fund) GO! 2025 del Programma Interreg VI-A Italia-Slovenia 2021-2027, gestito dal GECT GO.

in uprizoritvami rimske kulture v središču Ogleja postavljena maketa bitke pri Mrzli reki, ki je pomembno zaznamovala tok zgodovine. Mesti sta nenazadnje tudi zgodovinsko povezani, saj je Teodozij po zmagi iz Ajdovščine odšel v Oglej, kjer se je srečal s tamkajšnjim škofom Ambrozijem. Pomembnost zgodovinske bitke in poznoantične kulture Rimljanov bomo v Ajdovščini vnovič ovekovečili prihodnje leto z veliko večjim rimskim dogodkom od letošnjega, ki bo konec junija v središču mesta in bližnji okolici pričaral čas antike pod okriljem Evropske prestolnice kulture GO!2025.

17. novembra povabljeni na 22. pohod po Vertovčevih poteh

Napovedan je letošnji že 22. pohod po Vertovčevih poteh – prva nedelja po martinovi nedelji je 17. novembra. Začetek pohoda bo ob isti uri in na isti lokaciji, kot smo ju vajeni – med 7.00 in 9.00 vas člani Društva Matija Vertovec pričakujejo pod mogočnim hrastom pred vasjo Ustje. Letošnji pohod bo okronan s kraljičino družbo, prehodila ga bo namreč tudi Slovenska vinska kraljica Sanja Ferjančič.

Leto se je obrnilo in znova vas vabimo na druženje na Vipavskih gričih – potekajo še

zadnje priprave na 22. pohod po Vertovčevih poteh. Člani društva urejajo še zadnje kose

poti in sestavljajo še zadnje detajle programa. Letošnji Vertovčev pohod bo okrasila Slovenska vinska kraljica Sanja Ferjančič, ki Vertovčeve poti še kako dobro pozna, saj je doma s Planine, vseeno pa se s kronico po njih še ni sprehajala.

Pohod bo potekal v običajni smeri – od mogočnega hrasta pred Ustjami proti Dolenjam, pa do Sv. Marjete – cerkva bo odprta za ogled – in naprej na razgledni Nabojš pred Planino. Na osrednjem vaškem placu na Planini bo čas za krajši počitek. Pot nato pelje naprej skozi zaselek Marci do romantičnega Jezerca, nato pa preko ali pa

mimo Ojstrega vrha v Potok in Jakuline, kjer si boste na domačiji Matije Vertovca lahko ogledali Vertovčevo klet in zbirko Vertovčevih del. Daljši postanek bo v Šmarjah, tu bo mogoče nekaj toplega pomalicati, ob 10.30 bo v Marijini cerkvi vrh vasi sveta maša, ob 11.30 pa na placu pred njo, pri spomeniku Matiji Vertovcu, še proslava. V Šmarje vas bo pospremila godba, na pohod tudi letos prihaja Pihalni orkester Burja Ajdovščina, proslavo bo okrasilo petje okteta Castrum iz Ajdovščine. Naslednja postaja so Vrtočve, kjer domačini pohodnikom pripravljajo predstavitev vaških

običajev, sledi še spust v Tevče in nato Uhanje ter sprehod ob Vipavi do Ustij, kjer bo pod hrastom pohodnike pričakala bogato obložena kmečka tržnica. Na več točkah na pohodu bo na voljo topel čaj in kava, prav tako so osrednje vasi, skozi katere teče pohod, opremljene s pitniki, kjer si pohodniki lahko v stekleničke natočite čisto pitno vodo.

Štartnine na Vertovčevem pohodu ni, zato pa pridite dobro obuti in primerno oblečeni, s seboj pa prinesite dobro merico dobre volje. Pot vam bo vzela 4 do 5 ur hoda, pohod bo potekal v vsakem vremenu. Dobrodošli!

Pridobili sredstva za obnovo kmetijskih povezovalnih poti

Sredi oktobra je na naslov Občine Ajdovščina prispela odločba o odobritvi sredstev za obnovo kmetijskih povezovalnih poti, za katera se je zaprosilo preko razpisa Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Dela bodo opravljena do pomladi 2025.

Občina Ajdovščina se je v letošnjem juliju prijavila na javni razpis Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, za podukrep 4.3; podpora za naložbe v infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva ali

evrov nepovratnih sredstev za izvedbo tekočega vzdrževanja posameznih obstoječih kmetijsko povezovalnih poti, ki so izven melioracijskega območja. Gre za poti, ki so v naravi slabo ali težko prevozne ter se jih uporablja za dostope do kmetijskih zemljišč. Katere poti se bo obnavljalo, se je določilo skupaj z uporabniki kmetijskih zemljišč, gre pa za različne lokacije po vsej občini. Dovoljenja za izvedbo del in ostala potrebna dokumentacija si bili pridobljeni že v okviru prijave na razpis, tako da sledi le še izbira izvajalca preko javnega naročila, nato pa se bodo lotila dela na terenu. Izbrane poti se bo nasulo, utrdilo, uredilo odvodnjavanje, očistilo grmovje in drevje. Dela bodo zaključena do pomladi 2025.

gozdarstva, operacija: izvedba agromelioracij na kmetijskih zemljiščih. V sredini oktobra pa je iz Agencije RS za kmetijske trge in razvoj podeželja na občinski naslov prispela odločba, ki iz tega naslova Občini zagotavlja 87.100,68

Zelena Ajdovščina

Voda je življenje

Za nami je vroče poletje s kar nekaj vročinskimi vrhunci in sušnimi obdobji. Drevesa in rastline, zasajene v projektu Zelena Ajdovščina, so ga preživele le na račun temeljitega zalivanja. Marsikatero kmetijsko kulturo na njivah, travnikih, v nasadih, pa so klecnile pod vročim soncem na presušeni zemlji. Za nami je še eno poletje, ki je pokazalo, da brez namakanja ni kmetijstva, da brez vode življenje hitro usahne.

Drevesa, ki senčijo mesto, bodo sčasoma pognala globoke korenine in sama poskrbela zase, hkrati pa bo njihova senca blagodejno vplivala na življenje okoli njih. Že drugo poletje zapored pa se jih je intenzivno zalivalo. Zalivalne vreče so se v Ajdovščini izkazale kot zelo dobri pomočniki vrtnarjem na Komunalno stanovanjski družbi Ajdovščina, saj poskrbijo za počasno in konstantno doziranje vode direktno nad koreninskim sistemom. Vseeno pa so bile letos poleti napolnjene kar 14-krat, največ v juliju in avgustu. Za zalivanje dreves, grmovnic in trajnic je bilo porabljenih okoli 2.500 kubičnih metrov vode – za lažjo predstavo: toliko vode

spravimo v olimpijski bazen oziroma bi z njo skoraj napolnili Veliko dvorano v Postojnski jami. Za zalivanje sta bili zadolženi dve ekipi Komunalno stanovanjske družbe, pomagali pa so še štirje podizvajalci.

Slabše so jo odnesle kmetijske kulture. Prvo sušno obdobje s previsokimi temperaturami je udarilo že v začetku maja, spletni Sušometer je nato na območju naše regije zabeležil daljše in zelo sušno obdobje v drugi polovici julija ter v drugi polovici avgusta. Vmes pa kmetijstvo tarejo še drugi vremenski udari, kot so hudi nalivi s točami in burja, ki odnašajo rodovitno zemljo ...

V zadnjih 20. letih je država zaradi suše v kmetijstvu izplačala

več kot 600 milijonov evrov, kar je več kot polovica vseh sredstev, namenjenih za odškodnine v kmetijstvu zaradi posledic naravnih nesreč! Hkrati pa smo na repu evropskih držav po obsegu kmetijskih zemljišč, opremljenih z namakalnim sistemom. V Slovenije se namaka zgolj 6.500 hektarov kmetijskih površin.

V Ajdovščini smo se pred nekaj leti smelo lotili tretji ta trd vremenski oreh, ki ga prinašajo podnebne spremembe – projekcije namreč kažejo, da se bo pogostost, trajanje in jakost kmetijske suše še naprej povečevala, prav tako se lahko nadejamo več vročinskih valov. Namakalni sistem, ki ga gradimo, bo bistveno prispeval k zmanjšanju posledic suše in omogočil preživetje kmetijstva v Vipavski dolini. Kmetijstvo ima namreč poseben družbeni pomen in večnamensko vlogo, prioriteta je pridelava varne in kakovostne hrane, hkrati pa pomembno vpliva na kakovost voda, tal, zraka in biotsko raznovrstnost, prispeva k podobi kulturne krajine ter poseljenosti podeželja. Naj Vipavska dolina znova postane Raj dežele Kranjske in Vrt Slovenije!

Uresničena pobuda mladih – wokviri.se

Mladi so v zadnjem ciklu Moje pobude predlagali postavitev foto točk, ki bi s svojo prepoznavno podobo – okvirjem – omogočale fotografiranje s prepoznavnimi turističnimi znamenitostmi. Moja pobuda je prinesla dve tovrstni točki, postavljeni sta v v grajskem obzidju s pogledom na stolp in pa na Školu z dih jemajočim pogledom na mesto.

Moja pobuda, participativni proračun Občine Ajdovščina, daje moč udeležanja različnih projektov. Doslej se je izkazalo, da imate občanke in občani mnogo izvirnih idej, kako še oplemeniti naš kraj. Tudi mladi imate v sklopu Moje pobude posebno

območje, kjer je moč udeležiti pobude za mlade. V preteklem ciklu so mladi predlagali posebno turistično atrakcijo: projekt wokviri.se, postavitev posebnih okvirjev, ki ob prepoznavnih turističnih točkah omogočajo fotografiranje in objavljanje na družbenih omrežjih. Dva kovinska okvirja sta odslej postavljena po mestu, eden s pogledom na stolp 8, drugi pa s Škola gleda na mesto. Zasnovo je oblikovalo podjetje Pikaplus, okvirje je postavilo podjetje Terrabos, KSD Ajdovščina pa je poskrbela za temelje.

Vabljeni, da se 'wokvirite' tudi vi.

Športno igrišče na Cesti 5. maja v prenovi

Na športnem igrišču na Cesti 5. maja ropotajo stroji – Občini Ajdovščina je preko razpisa Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport uspelo pridobiti 50.000 evrov nepovratnih sredstev za prenavo. Med mladimi zelo priljubljeno igrišče bo v novi podobi zasijalo še pred novim letom.

Namen prenove je posodobitev obstoječega zunanega športnega igrišča ter s tem zagotavljanje varnih in ustreznih prostorskih pogojev za izvajanje različnih športnih programov. Celotna vrednost naložbe v prenavo je 85.000 evrov, kar 50.000 evrov je Občina pridobila iz razpisa Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport. Preko javnega naročila izbran izvajalec, podjetje Elita Nagode, je že na delu. Obstoječi ograjni zidki so že odstranjeni in bodo nadomeščeni z novimi. Igrišče bo preplaščeno z novo asfaltno prevleko v debelini 4 cm, nato pa pobarvano s posebno barvo za zunanja igrišča. Začrtane bodo igralne površine za mali nogomet, rokomet in odbojko. Nameščena

bosta nova gola ter luknje za potrebe namestitve odbojarske mreže. Na novo bo urejeno tudi odvodnjavanje igrišča.

Oboje zunanjih igrišč na Cesti 5. maja uporabljajo bližnje šole za telovadbo na prostem, v popoldanskem času pa sta priljubljeni zbirališči različnih generacij rekreativcev in športnikov. Košarkarsko igrišče je bilo pred časom že temeljito prenovljeno. S prenavo sosednjega, kjer se je doslej brcalo mali nogomet in podajalo rokometne žoge, po prenavi pa bo tu mogoče igrati tudi odbojko, pridobivamo celostno urejeno, varno in lično zunanjo športno površino ob priljubljeni mestni sprehajalni poti.

Zeleni dan Vipavske doline

V ospredju vključujoči turizem

Tradicionalno v oktobru je Zavod za turizem Nova Gorica in Vipavska dolina v sodelovanju z Javnim zavodom Miren Kras in Zavodom za turizem TRG Vipava že tretjič zapored organiziral srečanje turističnih ponudnikov celotne destinacije s posvetom o trajnostnem razvoju. V ospredje je tokrat postavil pomen vključujočega turizma.

Poslovno izobraževalni dogodek Zeleni dan Vipavske doline, ki ga je Zavod za turizem Nova Gorica in Vipavska dolina prvič izvedel leta 2022, je namenjen lokalnim turističnim ponudnikom z enotnega območja Vipavske doline in Nove Gorice. Dogodek v program vključuje izobraževalne vsebine in informacije s področja trajnostnega razvoja, organiziran pa je kot posvet, na katerem imajo ponudniki možnost vključevanja v diskusije in predstavljanja svojih pogledov na razvoj turistične destinacije. Trajnostno ravnanje v turizmu, torej odgovorno ravnanje, ki upošteva vplive na okolje in na soljudi, je v destinaciji Vipavska dolina in Nova Gorica vtakano v vse aktivnosti in predstavlja temelj strategije njenega razvoja. V preteklih letih so se s programskimi vsebinami Zelenega dne že dotaknili različnih aktualnih področij: pridobivanja zelenih znakov, ravnanja z odpadki in učinkovite rabe energije. Na lanskem Zelenem dnevu so odprli novo pomembno poglavje: prilaganje

podnebnim spremembam v povezavi z osebno obravnavo gostov. Kot rezultat dogovorov na lanskoletnem srečanju je Zavod za turizem Nova Gorica in Vipavska dolina letos lansiral kampanjo turistične znamke Vipavska dolina "V vsakem vremenu. Vse leto." in digitalno orodje za preusmerjanje gostov v ekstremnih vremenskih razmerah. V letošnjem zelo vročem poletju so tako turisti s pomočjo iskalnikov na uradnem turističnem spletnem portalu Vipavske doline že lahko poiskali zelene in vremenu primerne aktivnosti na izbrani dan. "Verjamemo, da bo novo orodje gostom pomagalo odkriti več zanimive ponudbe, ki jo premorejo naši kraji, da bo pripomoglo k večjemu zadovoljstvu gostov in jih v destinaciji zadržalo dlje," je v svoji predstavitvi kampanje poudarila Erika Lojk, v.d. direktorice Zavoda za turizem Nova Gorica in Vipavska dolina.

Z željo po še večjem zadovoljstvu gostov Zavod za

turizem spodbuja turistične ponudnike, da še bolj pozorno prisluhnejo potrebam gostom in jim namenijo še več osebne obravnave. Zato so za letošnjo osrednjo temo dogodka Zeleni dan izbrali razvoj vključujočega turizma, tako imenovanega turizma za vse, za različne skupine ljudi z različnimi oviranostmi in posebnimi potrebami. Številne udeležence je izbrani program navdušil, saj je na sproščen in poučen način odstiral potrebe potencialnih gostov, o katerih se običajno pogovarjamo pod vplivom predsodkov in strahov. Po predstavitvi dveh primerov iz prakse na temo potovanja brez ovir in izboljšanja dostopnosti kulturnih znamenitosti so sogovorniki na okrogli mizi iskriivo predstavili izzive in priložnosti razvoja vključujočega turizma. V pogovoru sta sodelovala tudi posebna gosta srečanja, Dejan Fabčič, dr. med., letošnji dobitnik paraolimpijske medalje, in Igor Miljavec, ugleden slovenski strokovnjak na področju dostopnosti. Z osebniimi in profesionalnimi izkušnjami, z iskrenostjo in tudi humorjem so sogovorniki občinstvu predali jasno sporočilo, da lahko z osebnim pristopom do potreb slehernega gosta ustvarjamo zadovoljstvo, ki je za osebe z oviranostmi neprecenljivega pomena.

Zeleni dan, ki ga je tokrat gostila Ajdovščina, se je zaključil z živahno razpravo in izmenjavo koristnih informacij. Po zaključku izobraževalnega programa so udeleženci dogodka obiskali novo odprto Rustjevo hišo kruha, ki je prijetno obogatila turistično ponudbo v središču mesta.

Ajdovska tržnica

Dan ekološke hrane

Občina Ajdovščina na različne načine spodbuja trajnostno kmetovanje. V okviru projekta sodelovanja LAS "Prehod na sonaravno oskrbo s hrano" je 19. oktobra na Ajdovski tržnici organizirala regijski dogodek, namenjen predstavitvi lokalno pridelane ekološke hrane.

Lokalna akcijska skupina (LAS) Vipavska dolina v okviru projekta spodbujanja trajnostnega kmetovanja sodeluje z goriškim LAS V objemu sonca, z idrijskim LAS s ciljem ter hrvaškim LAG Zeleni trokut. Z različnimi aktivnostmi si prizadevajo krepiti ekološko pridelavo hrane, ki je boljše kakovosti in bolj zdrava. K sodelovanju na tokratnem dogodek so zato povabili tudi ekološke pridelovalce iz sosednjih območij.

Na Ajdovski tržnici so obiskovalci v soboto, 19. oktobra, lahko spoznavali bogastvo pridelkov iz sonaravne pridelave. Ekološka kmetija Ipavec, ki prideluje ekološko zelenjavo in sadje, je za dogodek pripravila zabožčke svežih pridelkov, ki so bili podeljeni v nagradni igri. Domačija Čilčevi, ekološka kmetija in sirarna, je predstavila svoje visokokakovostne mlečne izdelke, pridelane na sonaraven način. Tudi Kmetija Nunči, ki je specializirana za kozjerejo in sirarstvo, je predstavila svoje okusne in zdrave ekološke izdelke iz kozjega mleka. Na stojnicah tržnice so se predstavili tudi drugi ponudniki lokalne hrane. Poleg predstavitve lokalnih pridelovalcev smo želeli obiskovalcem na zanimiv način približati ključne prednosti ekološke hrane. Pripravljena je bila nagradna igra z vprašanji s

področja ekološkega kmetovanja. Sodelujoči obiskovalci tržnice so se skozi izbiro odgovorov na vprašanja poučili o značilnostih sonaravne pridelave, hkrati pa so sodelovali v žrebanju za zabožčke ekološko pridelane zelenjave, ki jih je prispevala Ekološka kmetija Ipavec. Nagradna igra je pritegnila veliko zanimanja. Za prijetno in na nek način praznično vzdušje je poskrbela živa glasba harmonike.

Praznik ekološke hrane je dosegel svoj cilj – poudariti pomen trajnostnega pridelovanja hrane, ki vključuje metode sonaravne pridelave. Tovrstna pridelava uporablja manj pesticidov in umetnih gnojil, zato prispeva k ohranjanju biotske raznovrstnosti ter k skrbi za okolje in zdrave ljudi. Ekološko pridelana hrana torej ni samo bolj zdrava, temveč ima tudi pomembno vlogo pri ohranjanju kmetijskih površin in naravnih virov za prihodnje generacije.

Dan ekološke hrane na Ajdovski tržnici je obiskovalcem pokazal, kako pomembno je podpirati lokalne pridelovalce iz Vipavske doline, ki s svojim znanjem in predanostjo prispevajo k trajnostnemu razvoju in večji prehranski neodvisnosti. Tovrstni dogodki krepijo zavest o pomenu lokalne pridelave hrane in ohranjajo tesno povezanost med pridelovalci in potrošniki.

Dogodek je potekal v organizaciji Občine Ajdovščina v okviru operacije sodelovanja LAS Prehod na sonaravno oskrbo s hrano, ki je sofinancirana s sredstvi Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja in Republike Slovenije preko Programa razvoja podeželja RS za obdobje 2014 – 2020 / ukrep LEADER / podukrep 19.3.

Nedeljski avtobusni vozni red

Nova linija na relaciji Črni Vrh – Col, Ajdovščina

Podjetje Nomago obvešča potnike, da je s ponedeljkom, 21. oktobrom, ob nedeljah v času šole za potnike vzpostavljena nova linija iz smeri Idrije, Črnega Vrha, do Cola in vse do Ajdovščine, kar je odlično izhodišče za dijake in študentje ter tudi ostale potnike, ki za pot do cilja izberete javni prevoz.

Za vse uporabnike avtobusnih prevozov, zlasti za dijake in študente, ki se ob nedeljah odpravljate v večja mesta, je odslej na voljo nova linija. Od 21. oktobra dalje je za potnike, ki se šolajo v Novi Gorici, Postojni, Kopru in Ljubljani na novo vzpostavljena

povezava z odhodom iz Idrije ob 16.55. Avtobus ustavlja na relaciji Črni Vrh, Col, Ajdovščina. Prestopi so možni v Ajdovščini za smer Nova Gorica, Postojna, Ljubljana in Koper. Natančnejši vozni red je na voljo na Nomagovi spletni strani

Kotiček Mladost na burji

Prisrčno pozdravljeni otroci in mladi! Ponovno se vam oglašam z novimi idejami za kvalitetno preživljanje prostega časa in beleženje aktivnosti v dnevnik Mladost na burji.

Še vedno velja povabilo v program Mladost na burji vsem mladim, ki živite ali se šolate v občini Ajdovščina. V naši družbi, ki šteje že skoraj tisoč udeležencev, skupaj dan za dnevno spreminjamo svet na bolje. Posebej vabljeni učenci zadnjega triletja, srednješolci in drugi mladi v starosti do 21 let. Obiščite spletno stran www.mladostnaburji.si, na kateri najdete prijavitni obrazec. Izpolnjenega pošljite na naslov Inštituta za mladinsko politiko. Po opravljeni prijavi prejmete lični dnevnik Kastrā oz. Burja, v katerem beležite aktivnosti na štirih programskih področjih - »Moja skupnost«, »Moj prijatelj«, »Moje zdravje« in »Moj poklic«. Dnevnik Mladost na burji vam ponuja enkratno priložnost, da ovrednotite izvedene aktivnosti tako, da razmislite kakšne izkušnje, znanja in veščine ste pridobili. Vse to vam pomaga pri iskanju zanimivega počitniškega dela, pri nadaljnjem izobraževanju in mreženju, predstavlja pa tudi motivacijo za nove izzive v prihodnosti. Ob koncu šolskega leta za svoj trud in dobro voljo prejmete priznanje in značko.

Moja skupnost / Moj prijatelj

Naj prihajajoča praznika – dan reformacije in dan spomina na mrtve – ne bosta prazna, temveč polna zavedanja tega trenutka, medsebojne povezanosti in raziskovanja družinske preteklosti. Pripravi kakšno sladico ali obrok po najljubšem receptu svoje babice. Prelistaj družinske albume, prislusni pripovedovanju starejšega družinskega člana o preteklih časih, preživi čim več časa s starejšimi. V naravi poišči lepe kamne, jih poriši in skupaj s šopkom rož iz domačega vrta počasti spomin na preminule osebe. Dan reformacije naj te spomni, da smo lahko ponosni in veseli na svoj (slovenski) jezik in kulturo. Udeleži se kulturne prireditve, privošči si čas za dobro knjigo ali pa s svojim branjem ali deklamiranjem razveseli mlajše in starejše.

Moje zdravje

Naj iz kuhinje zadiši po tvojih kuharskih specialitetah iz jesenskih plodov. Buče, jabolka, kostanj in orehi so odličnega okusa, bogati z vitamini, minerali in drugimi zdravju koristnimi snovmi. Kaj ko bi skuhal/-a bučno juho, spekel/-la jabolčni zavitek ali pripravil/-a pečena jabolka? Naj iz pečice zadiši po preprostem orehovem pecivu. Recepte najdeš na spletu ali v družinski kuharici, daleč najboljši naslov pa so mama, babica ali teta.

Moj poklic

Svojo poklicno prihodnost gradiš vsak dan, tako v šolskih klopek kot v prostem času. Od 11. do 17. novembra bo v Hiši mladih potekal Festival Hiše mladih, obišči nas in se prepričaj, kakšne dogodke za mlade ponujamo. Dobrodošel/-a si tudi kot prostovoljec/-ka pri organizaciji dogodkov, ustvarjanju vsebin in vodenju delavnic za otroke in mlade.

Za več izzivov in idej spremljajte Facebook stran »Mladost na burji« in Instagram »Program Mladost na burji«. Če potrebujete pomoč pri vpisu aktivnosti v dnevnik Mladost na burji, če vam primanjkuje idej ali bi radi poklepтали – potrkajte na vrata Inštituta za mladinsko politiko v Hiši mladih. Naj bo november bogat z novimi dogodivščinami in spoznanji.

Urška Brežnjak,
vodja programa Mladost na burji

Požarna varnost – bodi pripravljen, bodi varen

V mesecu oktobru veliko pozornosti posvečamo varstvu pred požari. Letošnji mesec požarne varnosti v ospredje postavlja požare v gospodinjstvu, tako že s sloganom nagovarja k razmisleku kako sami lahko poskrbimo za varen dom. Oktobrsko aktivni pa so tudi domači gasilci, bodisi na lastnih dogodkih, ali pa si nabirajo znanja in izkušnje na skupnih vajah.

Tako je Prostovoljno gasilsko društvo Selo na Vipavskem že v začetku oktobra v domačem kraju pripravilo prikaz gašenja in reševanja ponesrečenca iz goreče stavbe ter tehnično reševanje ponesrečenca iz vozila in vravno tehniko. Pri aktivnosti je sodelovala tudi služba NMP Nova Gorica. Prikaz je bil namenjen mlajšim članom – PGD Selo se namreč lahko pohvali s številnim podmladkom, ki je največje zagotovilo za varnost pred

požarom v domačem kraju.

V oktobru je svoje dejavnosti predstavilo Prostovoljno gasilsko društvo Ajdovščina na tradicionalnem dnevu odprtih vrat. Obiskovalci so si lahko ogledali gasilsko opremo, gasilci pa so izvedli tudi nekaj prikazov – v duhu letošnjega meseca požarne varnosti so obiskovalce poučili kako pogasiti goreče olje na domačem štedilniku.

Na preventivnem področju so bili v mesecu požarne varnosti

aktivni tudi gasilci poklicne enote GRC Ajdovščina. V začetku oktobra so se ob 100-letnici rojstva na kriškem pokopališču poklonili Rudiju Rustji, prizadevnemu in aktivnemu gasilcu ter ljubiteljskemu raziskovalcu in zapisovalcu lokalne zgodovine. Enega od oktobrskih vikendov pa so osvajali (in predajali) znanje in izkušnje na skupni vaji več gasilskih skupin v predoru Godovič.

Oktobra še ni konec in preventivne aktivnosti se bodo še vrstile. Napredek in tehnološki razvoj namreč lahko skrivata vrsto pasti. Uprava za zaščito in reševanje RS je na svojem spletišču dopolnila napotke v vsebini Sončne elektrarne in požarna varnost. V oktobru pa je ob tradicionalni križanki pripravila še vrsto drugih promocijskih materialov. Posebnost letošnjih aktivnosti v mesecu požarne varnosti je, da so mnoge od njih prilagojene slepim in slabovidnim ter gluhim in naglušnim.

	POJAV PRI GORENJU	KAVNI NA- DOMESTEK IZ JEČMENA IN CIKORJE	OSTER PODALJEK PLEVE PRI KLASU, OSINA	INGRID BERGMAN	AVTOR: MATJAZ HLADNIK CMEIRA	SLABA SOLSKA OCENA	NABOREK, VOLAN ARABCI V ŠPANIJI	9	CESTNI JAREK	EVROPSKA OTOŠKA DRŽAVA				
	PRIPIRAVA ZA OPRI- JEMANJE				10			KULTURNA RASTLINA	SMUČI PRESELITEV LJUDI OB NARAVNI NESREČI					
	IZDELO- VALEC GREBENOV ZA STATVE	6						RAZVAŽA MLEKO NOGO- METAŠ KARIČ						
	ŠPORTNI VOLKS- WAGEN				RAVNINA, RAVAN			KRAJ PRI VRHNIKI	AKONTA- CIJA, ARA JAPONSKI REŽISER KUROSAWA	8				
OBDELAN KOS POLJA						PEVKA KRAJNČAN	SIKAOČI PLAZILEC			ANŽE KOPITAR NAS PISATELJ (ANTON)				
AMERIŠKA FILMSKA IGRALKA FONDA					11	POSPEŠUJE GORENJE NAUVIŠJA GORA S. AMERIKE			HERNIJA BOJAN EMERŠIČ					
POMOČ AKIRA, ARDA, FOT, TRIBUN	GASILSKA SOLIDAR- NOST IN SLOŽNOST	NAJDALJŠA REKA V RODOPIH OGNJENI PETELIN				GLASBENI ARANŽER ŽGUR EDEN IZMED MEDUEV	STARORIM. DAVČNI URADNIK GIBON ALI ŠIMPANZ		1		HUNSKI KRALJ, BIČ BOŽJI	VELIKA OBREME- NITEV GASILCEV V AKCIJI		
SERGEJ PAHOR							ELON MUSK	40. PRED- SEDNIK ZDA (RONALD) GLAS PRI PRELOMU				12		
SPAJKA						ŠPICA PRI KOLESU KOS SUKANCA				CUNJA, KRPA ENOTA ZA OSVET- LJENOST				
OZEK PAS KOPNEGA ALI MORJA							NAZIV ETBIN KRISTAN			SMUČAR FLISAR PRIMOŽ RAMOVŠ				
OGNJE- GASEC								SREDSTVO ZA SPAJANJE	2					
SEVERNO POLARNO OBMOČJE													7	IZDELO- VALEC KRTAČ

Projekt RESPOnD in prilagoditve na podnebne spremembe v vinogradništvu

V začetku oktobra smo se predstavniki Regijske razvojne agencije ROD Ajdovščina udeležili uvodnega srečanja projekta RESPOnD, ki ga vodi raziskovalna ustanova Eurac Research in poteka v okviru programa Interreg Območje Alp. Partnersko srečanje je potekalo v italijanskem Bolzanu, kjer smo se povezali ključni deležniki iz petih alpskih držav: Slovenije, Italije, Francije, Avstrije in Nemčije.

Cilj projekta RESPOnD je povečati odpornost alpskih vinogradov na podnebne spremembe ter razviti ekosistemske rešitve, ki bodo pomagale pri trajnostnem razvoju vinogradništva v tem prostoru. Projekt se je začel izvajati septembra. V naslednjih treh letih bomo sodelujoči raziskali težave, ki jih vinogradništvu prinašajo podnebne spremembe, in s pomočjo posebnih 'živih

laboratorijev' ter ekosistemskih pristopov poiskali primerne rešitve.

Poleg Regijske razvojne agencije ROD Ajdovščina se je kot drugi slovenski partner srečanja udeležila tudi Univerza v Novi Gorici. Partnerji prihajajo iz različnih pokrajin, kot so Aosta, Cinque Terre, Avstrijska Koroška, Južna Tirolska in Gradiščanska, kar bo omogočilo izmenjavo dobrih praks in znanja ter

pripomoglo k uspehu projekta. Udeleženci so se strinjali, da je nujno razviti prilagodljive prakse za trajnostno rabo naravnih virov in obvladovanje podnebnih sprememb.

Z uvodnim srečanjem smo partnerji postavili nadaljnje cilje in smernice za sodelovanje ter skupno reševanje izzivov,

s katerimi se okolje že sooča in se bo tudi v prihodnosti. Projekt RESPOnD predstavlja pomemben korak k trajnostnemu razvoju in izboljšanju kakovosti življenja v alpskih regijah ter ponuja priložnosti za inovacije in sodelovanje med različnimi sektorji.

GELATOn the ROAD se predstavi na konferenci EUROGLACES

Med 18. in 20. septembrom 2024 je v Ljubljani potekala konferenca Euroglaces, ki združuje predstavnike največjih evropskih proizvajalcev sladoleda. Dogodek, organiziran v sodelovanju s pobudo Taste Slovenia in Slovensko turistično organizacijo, je med drugim potekal tudi pod okriljem lokalnega sladoledarskega velikana INCOM d.o.o. Regijska razvojna agencija ROD Ajdovščina se je na dogodku, ki je bil namenjen razpravi o prihodnosti sladoledne industrije, predstavila s projektom GELATOn the ROAD.

Konferenco, ki se je odvijala v Ljubljani, je odprl predsednik združenja Euroglaces, ki je v svojem nagovoru poudaril izzive in priložnosti, s katerimi se sooča industrija sladoleda v Evropi. Med pomembnejšimi temami so bili trajnostni razvoj v proizvodnji, vpliv podnebnih sprememb na oskrbo s surovinami ter prilagajanje novim prehranskim trendom in okusu potrošnikov. Strokovnjaki so v svojih predstavitev izpostavili tudi

nove tehnologije v proizvodnji ter naraščajoč pomen zmanjševanja ogljičnega odtisa v industriji.

Med govorniki so bili tudi predstavniki največjih evropskih proizvajalcev sladoleda, ki so razpravljali o inovacijah v embalaži in okoljskih standardih, ter vodilni iz slovenskega gostinskega sektorja, ki so predstavili domače uspešne zgodbe na področju razvoja sladoledov.

V drugem dnevu programa, 19. 9. 2024, smo se na povabilo podjetja INCOM d.o.o. udeležili konference tudi mi. S predstavitev projekta GELATOn

the ROAD smo pritegnili pozornost največjih evropskih proizvajalcev sladoleda. Projekt si namreč prizadeva vzpostaviti prvo evropsko cesto obrtniškega sladoleda, s čimer želi spodbujati sodelovanje med proizvajalci in ponudniki sladoleda po vsej Evropi.

Konferenca Euroglaces je tako naredila prvi korak k medsebojnemu sodelovanju med sladoledarsko industrijo in proizvodnjo lokalnega sladoleda, kar bi v svetu sladoleda odprlo nove možnosti za inovacije. Glede na razvojno pot podjetja INCOM d.o.o. je to povsem mogoče.

Odkritje prve plošče z Martinovo stopinjo na Sveti Gori

V sredo, 25. septembra 2024, je na Sveti Gori potekala slovesna otvoritev prve plošče z Martinovo stopinjo, ki je del projekta GO walking. Dogodek, ki ga je podprl program Interreg VI-A Italija-Slovenija v okviru priprav na Evropsko prestolnico kulture 2025, je združil pohodnike in ljubitelje kulturne dediščine na goriškem območju.

Udeleženci so se lahko pridružili dvema pohodoma, ki sta se začela v Grgarju in Solkanu ter se združila na vrhu Svete Gore, kjer je potekalo osrednje dogajanje. Pohodniki so prehodili del čezmejnje poti, imenovane Goriški camino, ki vodi od Ogleja do Svete Gore. Ob prihodu na vrh je sledila slovesnost z blagoslovom nove plošče, ki jo je vodil pater dr. Edvard Kovač. Prisotna sta bila tudi podžupan Mestne občine Nova Gorica, Anton Harej ter Nace Novak, predstavnik projekta Walk2Spirit. Oba sta v svojih

nagovorih poudarila pomen povezovanja ljudi in krajev skozi tovrstne kulturne projekte, ki prispevajo k razvoju čezmejnega sodelovanja.

Po slovesnosti so se udeleženci zbrali v prostorih Centra "Mir in dobro", kjer so si lahko ogledali prenovljene nastanitvene prostore, namenjene pohodnikom in romarjem. Plošča z Martinovo stopinjo simbolizira pomembno povezavo z evropsko kulturno dediščino in je del poti, ki združuje Vipavsko dolino, Brda, Kras in Furlansko nižino, kar prispeva k večji prepoznavnosti teh krajev na turističnem zemljevidu.

Ljudska univerza Ajdovščina bogatejša za nov večgeneracijski prostor, ki prinaša številne priložnosti

Ljudska univerza Ajdovščina je od avgusta bogatejša za nov večgeneracijski prostor, ki je postal sedež **Večgeneracijskega centra Goriške – VGC Goriške** in bo igral ključno vlogo pri informiranju, družabništvu, ozaveščanju, svetovanju in izobraževanju vseh generacij. Hkrati bo zagotavljal podporo ranljivim skupinam ter preprečeval socialno izključenost ranljivih skupin.

V projektu poleg Ljudske univerze Ajdovščina, v vlogi vodilnega partnerja, sodelujejo še Ljudska univerza Nova Gorica, Posoški razvojni center ter Idrijsko-Cerkljanska razvojna agencija d.o.o. Idrija. Namen projekta je zagotavljanje dostopnosti raznovrstnih vsebin in aktivnosti ciljnim skupinam po celotnem območju Goriške statistične regije. Projekt vključuje kakovostna in dostopna

preventivna izobraževanja ter aktivnosti, katerih cilj je opolnomočenje ranljivih ciljnih skupin, spodbujanje socialnega vključevanja oseb, ki so izpostavljene različnim tveganjem, ter medgeneracijsko in medkulturno povezovanje.

Širok spekter aktivnosti za vse generacije

Ljudska univerza Ajdovščina je že avgusta začela z izvajanjem številnih aktivnosti. Med njimi je organizacija počitniškega varstva za otroke, ki vključuje kreativne delavnice za razvoj njihovih talentov. Izvajajo tudi delavnice za izboljšanje digitalnih kompetenc, druženje ob reševanju miselnih ugank in križank, delavnice na temo aromaterapije ter aktivnosti za medgeneracijsko povezovanje. Poleg tega zagotavljajo učno pomoč in nudijo podporo ter svetovanje tistim, ki se želijo uspešno vključiti v izobraževalne

programe in premagovati učne ovire. V Večgeneracijskem centru Goriške – VGC Goriške omogočamo tudi neformalno druženje in srečevanje, informiranje uporabnikov ter izvajamo vsebine, namenjene krepitvi socialne vključenosti, opolnomočenju ter razvijanju socialnih, zdravstvenih, kulturnih in finančnih kompetenc.

Dostopnost aktivnosti v širši regiji

Aktivnosti se ne izvajajo zgolj na sedežu Ljudske univerze Ajdovščina, temveč tudi v krajevnih skupnostih, kot so Skrilje, Selo, Goče, Gradišče pri Vipavi, Podraga, Velike Žablje in Lozice. S tem zagotavljamo dostopnost programov širšemu krogu prebivalcev, zlasti tistim iz ruralnih območij, ki bi sicer težje dostopali do teh izobraževalnih priložnosti. Na ta način prispevamo k enakopravni razpoložljivosti izobraževanja in podpiramo razvoj celotne skupnosti.

Medgeneracijsko povezovanje skozi praznične aktivnosti

V novembru in decembru načrtujemo večjo medgeneracijsko aktivnost, ki bo vključevala peko prazničnega peciva in izdelavo voščil, namenjenih starejšim osebam in socialno ogroženim družinam v lokalni skupnosti. Na tem dogodku bodo sodelovale vse generacije, poleg tega pa bomo vključili tudi lokalne institucije, društva, prostovoljce in druge zainteresirane udeležence. Takšne aktivnosti imajo izjemen pomen za krepitev medgeneracijskega povezovanja, saj omogočajo vzpostavljanje trajnih vezi med ljudmi, zmanjševanje občutka osamljenosti pri ranljivih

skupinah in krepitev občutka pripadnosti.

Ljudska univerza Ajdovščina vas vabi, da se pridružite raznolikim aktivnostim, ki se izvajajo v okviru Večgeneracijskega centra Goriške. Ponujamo širok nabor delavnic in programov s poudarkom na vseživljenjskem učenju, saj verjamemo, da je nenehno pridobivanje novih znanj ključno za osebni razvoj, krepitev različnih kompetenc, ki prispevajo k bolj kakovostnemu življenju. Na voljo so ustvarjalne,

računalniške, jezikovne delavnice, enkratna predavanja in različna pogovorna srečanja, kjer se lahko povežete z drugimi udeleženci in delite svoje izkušnje.

Medgeneracijsko sodelovanje je temelj aktivnosti, saj združuje mlade in starejše v skupnih projektih, ki krepijo socialne stike in povezanost v skupnosti. Vabljeni, da se jim pridružite – da odkrijete nove priložnosti, pridobite nova prijateljstva in obogatite svoja znanja!

Slovesna otvoritev 29. akademskega leta

Osrednja akademija ob otvoritvi 29. akademskega leta Univerze v Novi Gorici je potekala 17. oktobra 2024 v dvorcu Lanthieri v Vipavi.

S svojo prisotnostjo so nas počastili predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti akad. Peter Štih, minister za visoko šolstvo, znanost in

inovacije dr. Igor Papič, rektorica in rektorji slovenskih univerz ter direktorice in direktorji inštitutov in javnih agencij.

Ob tej priložnosti je občinstvo nagovoril prof. dr. Boštjan Golob, rektor Univerze v Novi Gorici in med drugim povedal: »Ni nam lahko, a kot že doslej moramo imeti vse, kar imajo veliki. Svojo

mednarodno odprtost utrjujemo tudi s prvimi koraki k podpisu sporazuma o sodelovanju z eno od japonskih univerz, katere predstavniki so bili med obiskom pri nas vidno presenečeni nad našimi raziskovalnimi zmogljivostmi, dosežki in načrti. Dosežki naših raziskovalk in raziskovalcev so prepoznani doma in v tujini, med drugim tudi s številnimi stanovskimi in širšimi – Zoisovimi – nagradami.«

Raziskovalna dejavnost poteka v šestih centrih in štirih laboratorijih, ki so opremljeni z vrhunsko raziskovalno opremo. Pedagoška dejavnost pa se izvaja v okviru šestih fakultet in Akademije umetnosti. Študij na Univerzi v Novi Gorici je do danes zaključilo 283 doktorjev znanosti, 560 magistrorov in 1091

diplomantov. Tuji študentje predstavljajo kar 60 % študentske populacije in prihajajo iz 54 držav, tako iz Evrope kot z drugih celin.

V sklopu slovesnega odprtja novega akademskega leta je Naziv častni doktor Univerze v Novi Gorici – doctor honoris causa – prejel svetovno znan režiser Željimir Žilnik za izjemne dosežke na področju filma in za obogatitev svetovne zakladnice umetnosti.

Za pomemben prispevek k sistemskim rešitvam ter h kakovosti in razvoju izobraževanja je naziv zaslužna profesorica Univerze v Novi Gorici prejela prof. dr. Tanja Urbančič.

Nagradili smo tudi sedemnajst diplomantk in diplomantov. Priznanje alumnus primus

so prejeli diplomantke in diplomanti, ki so diplomirali kot prvi v svoji generaciji in sicer Karin Logar, Erik Maksimiljan Perkavac, Irma Hostnik, Ranin M. D. Ismail, Svetozar Bastač, Megumi Tona, Ivana Sulaver, Magdalina Mihajlovska, Filip Sluga in Anastasija Kojić, priznanje alumnus optimus pa diplomantke in diplomanti, ki so v posameznem študijskem letu dosegli najvišjo povprečno oceno: Anže Novinec, Andrea Stefanović, Lucian Vumilia Ngeze, Erik Maksimiljan Perkavac, Klemen Levičnik, Svetozar Bastač, Darko Ilin, Ivana Sulaver, Magdalina Mihajlovska, Ana Logar in Milan Bajčetić.

Andreja Leban, Stiki z javnostmi

NOVO pakiranje!

Sveže polnjene testenine
Mlinotest DIVITA
odslej v novem, okolju
prijaznejšem pakiranju.

DIVITA

ČISTI GUŠT

MLINOTEST ŽIVILSKA INDUSTRIJA d. d., Tovarniška cesta 14, 5270 Ajdovščina

www.mlinotest.si

Jesen je s čudežno roko prebarvala Trnovski gozd

Planinsko društvo Ajdovščina je v nedeljo, 20. oktobra, vabilo na izlet na Mrzovec, ki se dviga iz osrčja Trnovske planote. Izhodišče je na Mali Lazni.

Radovednost me je vodila, da sem se pridružila petnajstim pohodnikom in vodniku Ladu. Z avtomobili smo se pripeljali do izhodišča. Torej, nahrbtnike na ramena in pot pod noge.

Steza se je strmo, strmo vzpenjala. Na mestih je bila mokra, listje in mokre korenine so predstavljale težave, vendar naša skupina vedrih pohodnikov je premagala vse korake.

Na vrhu – razgled. Nekatere podobe »našega raja pod Triglavom« (po Cankarju), smo res videli, druge smo si le predstavljali, kajti obrasel rob vrha in meglena zavesa, ki je počivala še od noči, sta zastirala pogled. Pa vendar – Triglav je kraljeval v ozadju, Golaki so obkrožali Trnovski gozd, proti zahodu sta se odpirala Sveta Gora in Sabotin. Naše samotne vasice, jate ptic (po Gradniku), so še dremale v nedeljski spokojnosti.

Ko smo si s prigrizkom vrnili porabljeno energijo, je padla odločitev, da bi svojo pot zaokrožili po položnejši južni

strani, po širši, z listjem nastlani poti. Naše potepanje po gozdu je bilo podobno pravljici. Barve so vabile in vabile. Lepoti, ki jo je Jesen tako mojstrsko namalala, se nismo mogli upreti. Rumena, rdeča, oranžna, posamezni zeleni pušeljci iglavcev – Nebesa.

V veseli pripovedi, smehu in šalah smo obkrožili ta in še tisti in sosednji hrib; enkrat na levo, drugič na desno. Digitalizacija je pomagala zelo skromnim markacijam in smerokazom.

Avtomobili so nas čakali, kjer smo jih zjutraj pustili.

O živalih pa ne duha ne sluha, čeprav smo jih cel dan imeli v mislih in besedah. Zdelo bi se nam imenitno kakšno oddaljeno srečanje s kosmatincem. Popolnoma brez živali nismo bili, kajti prijazna psička nam je bila cel dan za petami. Ko smo se bližali Lokavcu, sta dve črni veverički priredili nedeljski ples kar sredi ceste. Vsaj to ... za dušo dovolj.

Zaokrožil se je čudovit dan, eden redkih, ki nam jih podarja radodarna Jesen.

Irena Šinkovec, foto Cvetko Ušaj

Moževa pisma ženi v Egipt

V Batujah je 22. septembra 2024 potekala predstavitev znanstvene monografije Ljubezen na daljavo – Moževa pisma ženi aleksandrinki v Egipt. Doslej je bilo vprašanje aleksandrinstva povečini obdelano le z ženske perspektive, v knjigi Ljubezen na daljavo pa je glavno vlogo prevzelo moško doživljanje ženine odsotnosti in njegovo soočenje z vsakdanom. Srce dela namreč predstavljajo pisma, ki jih je štiri leta, vsak teden, pisal mož Ivan Vetrih svoj ženi Angeli, potem ko je, kot

množica drugih žena, odšla kot aleksandrinka v Egipt, sam pa je ostal na družinski domačiji z enoletno hčerko Ireno.

O sami vsebini dela je tekla beseda z urednico akademkinjo ddr. Marijo Stanonik, spomine pa so ob tem obujali tudi prisotni potomci in bližnji sorodniki protagonistov knjige. Program, ki ga je vodila in povezovala slovenistka Urška Pirjevec, je obogatil tudi MPZ Napev iz Batuj, ki je z izborom pesmi dodal dogodku poseben čar.

Slovo maturantov v znamenju miru, ljubezni in svobode

V Dvorani prve slovenske vlade smo 19. septembra 2024 s slavnostnim recitalom obeležili zaključek še ene generacije naših maturantov. Pod naslovom 'Za mir bom govoril, ljubezen, svobodo' smo se poklonili ne le njihovi prehojeni poti, temveč tudi besedam in vrednotam velikih slovenskih pesnikov, kot so Karel Destovnik Kajuha, Oton Župančič, France Prešeren in drugi. Dogodek je bil prežet z globokimi literarnimi izrazi ljubezni do svobode, miru in človečnosti. Posebej je bila izpostavljena poezija Karla Destovnika Kajuha, s katero smo obeležili 80-letnico Kajuhave prezgodnje smrti, njegov uporniški duh pa še danes odzvanja kot močno sporočilo nujnosti sprememb v družbi.

Nastopajoči dijaki so skozi poezijo, ples, glasbo in lastne

misli obudili spomin na prehojena srednješolska leta svojih predhodnikov ter jih s spodbudnimi in iskrenimi željami pospremili novim ciljem naproti. Posebej so poudarili, da merilo uspeha ni zgolj število prebranih knjig, temveč vztrajnost, samodisciplina in želja po novih spoznanjih.

To so zagotovo dokazale tudi letošnje zlate maturantke Vita Felc, Tajda Filipič, Mia Dekleva in Ivana Marussi, ki so prejele nagrado za izjemne dosežke. Posebno pozornost smo namenili tudi dijakinjam, ki so z odličnim uspehom skozi vsa štiri leta šolanja potrdile, da je najbolj trden temelj za uspeh želja po nenehnem stremljenju za novimi znanji in spoznanji. Na gimnazijskem programu so bile to: Lea Božič, Vita Felc, Tajda Filipič, Ema

Gregorčič, Tinkara Tominec, na programu Predšolska vzgoja pa: Mia Dekleva, Veronika Furlan, Nika Makuc, Nina Pavšič, Urška Rijavec in Nastja Štrancar.

Vsem omenjenim pa tudi vsem, ki so uspešno opravili maturo, še enkrat iskreno čestitamo!

Slavnostni večer se je zaključil z recitacijo prepleta pesmi Kajuha, Prešerna ter lokalnih avtorjev, Darinke Kozinc in Franca Černigoja, ki pravi:

"No, zdaj pa le... In sreča naj bo s tabo. Sreča in ptice. In veter. In veje. Vedno govori za mir, ljubezen, svobodo. In začutil boš dneva novega sij ..."

Alenka Močnik, prof.

Naj ti nekaj preberem

Nacionalni mesec skupnega branja, ki se je tokrat začel 8. septembra, na mednarodni dan pismenosti, in zaključil 7. oktobra 2024, ko se začel teden otroka, je letos posebno pozornost namenil branju v javnem prostoru. Projektu smo se pridružili tudi srčni, vedoželjni in ustvarjalni pilonovci ter branje ponesli na šolske hodnike in med varovance različnih ajdovskih ustanov.

»Človek se uči le na dva načina: eno je branje, drugo pa je druženje s pametnejšimi od sebe,« pravi Will Rogers, pritrdimo pa mu lahko tudi dijaki in dijakinje, ki smo glasno brali, naše mentorice ter učitelji in učiteljice, ki so nas spremljali. Med glavnima odmoroma smo dijaki in učitelji v šolski avli glasno brali poezijo Srečka Kosovela, Toneta Pavčka, Karla Destovnika - Kajuha, Janeza Menarta, roman Gorica Mateje Gomboc in druga literarna besedila. Drug od drugega smo

Svoje bralne zmožnosti pa nismo razvijali le v zavetju poznanega – v šoli, ampak tudi izven nje. Med otroki v enotah Otroškega vrtca Ajdovščina, varovancev Varstveno delovnega centra Ajdovščina-Vipava, Doma starejših občanov Ajdovščina in Hiše dobre volje smo s prebiranjem pravljic, pesmic, zgodb in ugank poslušalce spodbujali k opazovanju, poslušanju, vživljanju in razmišljanju o prebranem.

Verjamemo, da izkušnja skupnega branja ni obogatila

Prvi na hekatlonu

Inovativnima dijakinjama iskreno čestitamo!

V soboto in nedeljo, 4. in 5. oktobra, sva se udeležili hekatlona na Ljudski univerzi Ajdovščina. Organiziralo ga je podjetje Roche, ki je prispevalo tudi nagrade. Iskali smo inovativne rešitve za težave, s katerimi se soočajo bolniki z multiplo sklerozo. Udeleženci vseh starosti in narodnosti smo sodelovali tako v živo kot na daljavo, kljub temu pa je bilo vzdušje sproščeno in prijateljsko. S pomočjo mentorjev in bolnikov, ki so nama predstavili bolezen, marketing in inovacijo izdelkov, sva zasedli 1. mesto in se obenem veliko novega naučili. Če bo le mogoče, se bova tovrstnih tekmovanj še kdaj udeležili.

Andreja Leban in Ema Mozetič Rolih, 3. a

se učili poslušanja, glasnega (interpretativnega) branja, se čudili odmevu lastnega glasu po hodnikih, premagovali zadrego in strah pred glasnim branjem ljubezenske pesmi, ko se je v istem času po hodniku sprehodila skrita simpatija ...

le nas, ampak tudi naše poslušalce, zato se vsem institucijam zahvaljujemo za sodelovanje in upamo, da se bomo prihodnje leto spet družili ob zapisani besedi.

**Sara Grošelj, 4. a
Barbara Jarkovič, prof.**

Male komunalne čistilne naprave <50 PE (MKČN)

Vgrajena MKČN z aktivnim blatom in vpihovanjem zraka

Na območjih, kjer ni javne kanalizacije, morajo lastniki hiš in drugih objektov sami poskrbeti za odvajanje in čiščenje odpadnih voda. Velik del objektov na območju občine Ajdovščina in občine Vipava, ki ni opremljen z javno fekalno kanalizacijo, ima še vedno vgrajene pretočne greznice, ki so bile zgrajene pred 31.12.2015 v skladu s predpisi, ki so veljali v času gradnje.

Na področju odvajanja in čiščenja odpadnih voda se je konec leta 2015 spremenila zakonodaja, ki ureja področje obstoječih greznic in MKČN. V naseljih, kjer še ni zgrajena javna kanalizacija ter na območjih kjer javna kanalizacija ni predvidena oz. na območjih, ki niso v aglomeraciji, se mora komunalna odpadna voda zbirati in odtekat:

- male komunalne čistilne naprave (MKČN) ali
- nepretočne greznice.

Male komunalne čistilne naprave <50 PE (MKČN)

Malih komunalnih čistilnih naprav je več vrst. Razlikujejo se po tehnološki zasnovi in postopkih čiščenja oz. načinu razgradnje odpadne vode. Poznamo anaerobno biološko razgradnjo, ki poteka brez dodajanja kisika, aerobno biološko razgradnjo (s pritrjeno biomaso ali s suspenzijo aktivnega blata) in naravne postopke čiščenja (lagune, rastlinsko čistilno napravo...).

MKČN je lahko:

- tipska MKČN, ki je gradbeni proizvod v skladu s standardi in ki glede na izjavo o lastnostih dosega učinek čiščenja najmanj 80 %,
- MKČN, ki ni tipska (npr. rastlinska MKČN, lagunska MKČN ipd.) dosega mejne vrednosti $KPK < 200$ mg/l,
- naprava, sestavljena iz enote za mehansko čiščenje, ki je gradbeni proizvod v skladu s standardom SIST EN 12566-1 (predizdelana pretočna greznica), SIST EN 12566-4 (na mestu vgradnje sestavljena pretočna greznica) ter enote za nadaljnje čiščenje, filtracijo in infiltracijo v tla v skladu z ustreznimi SIST EN standardi.

Rok za vgradnjo MKČN

Če je bila obstoječa pretočna greznica zgrajena po predpisih veljavnih v času gradnje, jo je potrebno zamenjati z MKČN najpozneje ob prvi obnovi objekta. Če pa greznica ni bila narejena po predpisih ali če odpadna voda iz objekta odteka v okolje brez vsakršnega čiščenja, je potrebno zagotoviti čiščenje odpadne vode z MKČN najkasneje do 31. 12. 2025. To velja tudi za objekte, kjer obstoječa ureditev odvajanja ni skladna s predpisi, ki so veljali v času gradnje objekta.

Nepretočne greznice

V izjemnih primerih, ko čiščenje odpadne vode v MKČN ni izvedljivo, je potrebno vgraditi nepretočno greznico. Nepretočno greznico se lahko vgradi v primeru, ko je prepovedano odvajanje očiščene odpadne vode v okolje (vodovarstvena območja), v primeru posebnih geografskih razmer, ki bi negativno vplivale na delovanje MKČN in v primeru ko gre za čiščenje odpadne vode iz objektov brez stalno zaposlenih oseb (npr. stavbe za opravljanje verskih obredov, pokopališka stavba, kulturna dediščina, ki se ne uporablja v druge namene, transformatorska postaja ipd.)

Tako MKČN kot nepretočna greznica pa morata biti vgrajeni na mestu, kjer je zagotovljen enostaven dostop za njuno vzdrževanje in praznjenje blata ter grezničnih gošč.

Ali veste, da...

- Načrtovanje, gradnjo in vzdrževanje MKČN zagotovi lastnik objekta in je v njegovi lasti in upravljanju. Lastnik MKČN je torej hkrati tudi upravljavec MKČN.
- Pred vgradnjo MKČN je potrebno pridobiti soglasje izvajalca javne službe KSD d.o.o. Ajdovščina (KSD).
- Po vgradnji MKČN mora upravljavec MKČN najpozneje 15 dni po začetku obratovanja o tem obvestiti KSD.
- Lastniki MKČN lahko oddajo na KSD vlogo za znižanje okoljske dajatve (postavke pri obračunu storitve odvajanja in čiščenja odpadne vode), v primeru obstoječe greznice pa znižana okoljska dajatev ni mogoča.
- Občina Ajdovščina subvencionira vgradnjo MKČN na območjih, kjer z operativnim programom ni predvidena gradnja javne kanalizacije. Pogoji za pridobitev sredstev so objavljeni v razpisu, ki je objavljen na spletni strani Občine Ajdovščina.
- Je odlaganje blata iz MKČN in greznic na kmetijske ali ostale površine ali izpuščanje v javno kanalizacijo prepovedano in kaznivo dejanje.
- KSD izvaja v okviru obvezne javne službe v občinah Ajdovščina in Vipava praznjenje greznic in MKČN. Lastnikom MKČN je zagotovljeno praznjenje in odvoz blata enkrat na leto.

Aglomeracija je območje poselitve, kjer sta poseljenost ali izvajanje gospodarske ali druge dejavnosti zgoščena tako, da je mogoče zbiranje komunalne odpadne vode v kanalizaciji in njeno odvajanje po kanalizaciji v komunalno čistilno napravo ali na končno mesto izpusta. Ali se vaš objekt nahaja na območju aglomeracije lahko preverite na spletni strani Atlas okolja.

Populacijski ekvivalent (PE) je enota za obremenjevanje vode. 1 PE predstavlja obremenitev, ki jo na dan povzroči ena oseba. V praksi to pomeni, da en prebivalec predstavlja obremenitev en PE.

Vodovodarji na pohod v zaledje Hublja

Med vsakodnevnim delom pri gradnji vodovodov ter vzdrževanju je dobro delovni utrip malo upočasniti. S pobudo za pohod v zaledje Hublja smo se vodovodarji iz Komunale v Ajdovščini odločili za krajšo prekinitev dela in vzeli v roke pohodne palice. Izredno lep jesenski dan je pozdravil pohodnike na izviri Hublja in nas spremljal do Otliskega okna. Skupini se je

pridružila tudi ekipa poslovnih sodelavcev iz Šentjerneja, ki so se prvič podali v reber Gore. Šum močne vode v strugi Hublja se je kmalu izgubil in na prvi razgledni točki smo že opazovali celotno Vipavsko dolino.

Zasluženemu počitku na vrhu je sledilo kratko okrepčilo ter nadaljevanje poti do Polža – znamenite kamnite spirale v zaledju Gore. Na končni

destinaciji je sledila fotografija z oknom v ozadju. Poleg sonca in razgleda je bilo lepo opazovati tudi jesenske barve bukovih listov, ki so že ponujali cel spekter barv.

Po spustu v dolino je sledilo kratko druženje ob dobri hrani gostilne pri izviri. Med pogovori so bile pobude za naslednji sprostitevni dogodek v podjetju še letos ...

Aleš Breclj

Miti in dejstva o sladkorni bolezni

Že od leta 1991 vsako leto 14. novembra obeležujemo svetovni dan sladkorne bolezni. Sladkorna bolezen tipa 2 je resna kronična bolezen, ki prizadene predvsem odrasle in je v veliki meri povezana z nezdravim življenjskim slogom, kot so neustrezna prehrana, pomanjkanje telesne dejavnosti in debelost. Glede na podatke Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ) ta oblika sladkorne bolezni predstavlja kar 90 % vseh primerov sladkorne bolezni v Sloveniji, pri čemer staranje prebivalstva in debelost močno prispevata k njenemu naraščanju. Čeprav je bolezen pogosto povezana s starejšimi osebami, lahko prizadene ljudi vseh starosti.

Kljub temu, da o sladkorni bolezni kroži veliko informacij, obstaja tudi mnogo mitov, ki lahko vodijo v napačno razumevanje bolezni in njenega zdravljenja. Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ) in druge zdravstvene organizacije si prizadevajo razbijati te mite, saj

pravilno razumevanje bolezni vodi do boljšega obvladovanja in kakovostnejšega življenja. Razumevanje dejstev o sladkorni bolezni tipa 2 je ključnega pomena za vse, ki živijo s to boleznijo ali so ogroženi, saj jim to omogoča, da sprejemajo boljše odločitve o svojem zdravju.

Spodaj so navedeni nekateri najpogostejši miti in dejstva o sladkorni bolezni tipa 2, ki vam bodo pomagali bolje razumeti bolezen in kako z njo živeti.

Mit 1: Sladkorna bolezen je posledica uživanja preveč sladkorja.

Dejstvo: Čeprav lahko pretiran vnos sladkorja prispeva k debelosti, kar povečuje tveganje za sladkorno bolezen tipa 2, sladkor sam po sebi ni edini vzrok za razvoj bolezni. Nezdrav življenjski slog na splošno, vključno z nezdravo prehrano in premalo gibanja, je večji dejavnik. Pri tem pa ne smemo zanemariti, da je za pojav sladkorne bolezni kar v 85 % odgovorna tudi genetika.

Mit 2: Osebe s sladkorno boleznijo tipa 2 ne smejo uživati ogljikovih hidratov.

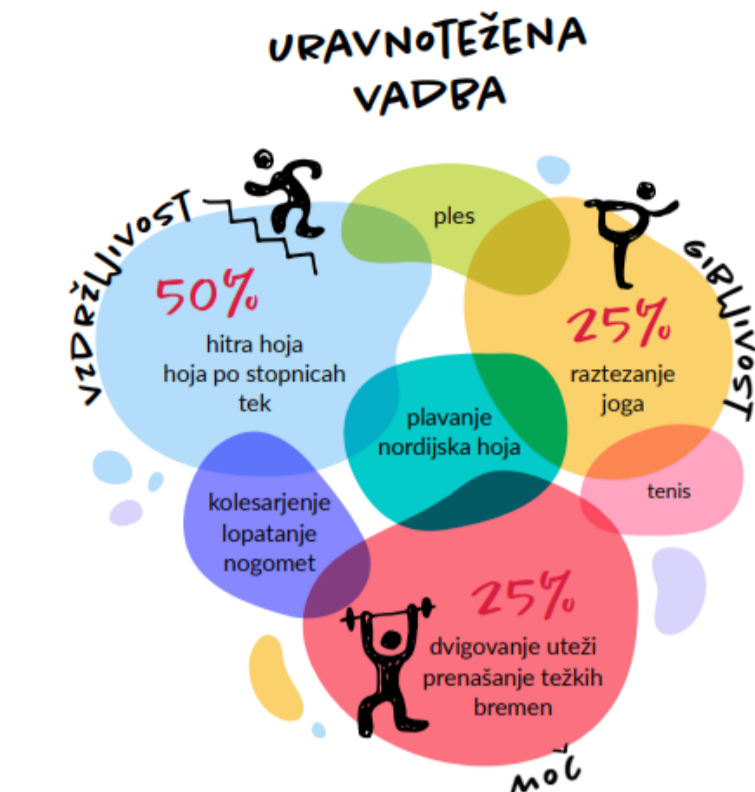
Dejstvo: Ogljikovi hidrati so pomemben del uravnotežene prehrane, vendar je priporočeno izbirati zdrave vire, kot so polnozrnata živila, saj imajo le-ta bogat vir vlaknin, ki vplivajo na manjši porast sladkorja po obroku, ohranjajo daljšo sitost in vplivajo na boljšo prebavo. Pomembna pa je zmernost – maksimalno 80 g ogljikovih hidratov na obrok (najbolj idealno 50-60 g).

Mit 3: Sladkorna bolezen tipa 2 je mogoče popolnoma pozdraviti.

Dejstvo: Sladkorna bolezen tipa 2 je kronična bolezen, vendar jo je mogoče učinkovito obvladovati s spremembo življenjskega sloga in zdravili, kar lahko vodi v dolgoročno remisijo. Ne moremo je pa popolnoma pozdraviti.

Mit 4: Sladkorna bolezen tipa 2 prizadene le starejše ljudi.

Dejstvo: Čeprav je sladkorna bolezen tipa 2 pogostejša pri

starejših odraslih, se lahko pojavi pri ljudeh vseh starosti, vključno z mlajšimi odraslimi in celo otroki. Zaradi naraščajočih ravni debelosti in sedečega načina življenja je vse več primerov sladkorne bolezni tipa 2 tudi pri mlajših generacijah.

Mit 5: Če morate začeti jemati inzulin, to pomeni, da ste 'neuspešni' pri obvladovanju sladkorne bolezni.

Dejstvo: Potreba po inzulinu ne pomeni, da ste bili neuspešni. Sladkorna bolezen tipa 2 je progresivna bolezen, kar pomeni, da se lahko sčasoma poslabša, ne glede na to, kako dobro sledite zdravniškimi priporočili. Pri nekaterih ljudeh lahko trebušna slinavka sčasoma proizvede premalo inzulina, zato je potrebno dodajanje inzulina. To je povsem normalen del zdravljenja za mnoge bolnike.

Mit 6: Ljudje s sladkorno boleznijo ne smejo jesti sladkarij.

Dejstvo: Ljudje s sladkorno boleznijo tipa 2 lahko uživajo sladkarije, vendar je pri tem ključno zmerno uživanje in vključevanje sladkih živil v uravnoteženo prehrano. Pomembno je spremljanje vnosa ogljikovih hidratov in prilagoditev preostalih obrokov tako, da sladkarije ne povzročijo premočnega dviga krvnega sladkorja. Ustrezno načrtovanje in izbira zdravih sladkih alternativ, kot so sadje in sladila, prav tako pomaga obvladovati sladkorno bolezen.

Mit 7: Če ne čutite simptomov, vaša sladkorna bolezen ni problematična.

Dejstvo: Sladkorna bolezen tipa 2 je pogosto tiha bolezen, kar pomeni, da lahko poteka dolgo časa brez izrazitih simptomov, tudi če je raven krvnega sladkorja povišana. Zgodnje faze bolezni pogosto nimajo simptomov, vendar lahko še vedno povzročajo resne zaplete, kot so poškodbe srca, ledvic, živcev in oči. Zato je redno spremljanje ključnega pomena, tudi če se počutite dobro.

Mit 8: Osebe s sladkorno

boleznijo tipa 2 naj kupujejo posebno hrano za diabetike.

Dejstvo: Uživanje t.i. posebnih izdelkov za osebe s sladkorno boleznijo se odsvetuje, saj ti največkrat vsebujejo veliko količino maščob in drugih dodatkov. Prav tako se odsvetuje uživanje vitaminskih, mineralnih in drugih prehranskih dopolnil, če oseba nima znanega pomanjkanja.

Sladkorna bolezen tipa 2 je zagotovo izziv, vendar se jo z ustreznim znanjem, podporo in pravim pristopom lahko uspešno obvladuje. Ključ do boljšega življenja s sladkorno boleznijo je v tem, da ne obupate in da sprejmete aktivno vlogo pri skrbi za svoje zdravje. S primernimi spremembami življenjskega sloga, redno telesno aktivnostjo in pravilno prehrano lahko zmanjšate tveganje za zaplete in ohranite kakovost življenja.

Ne pozabite, niste sami v tem procesu – na voljo so vam zdravniki, strokovnjaki za prehrano in programi podpore tudi v centrih za krepitev zdravja znotraj zdravstvenih domov, ki vam lahko pomagajo na poti. S tem, ko razumete dejstva in zavržete mite o sladkorni bolezni, ste že korak bližje boljšemu zdravju in dobremu počutju. Ne glede na izzive, se lahko naučite upravljati svojo bolezen in živite še naprej polno življenje.

Viri:

Priporočila o prehrani in telesni dejavnosti ob sladkorni bolezni tipa 2 (NIJZ)

Obvladovanje sladkorne bolezni v Sloveniji <https://nijz.si/nenalezljive-bolezni/obvladovanje-sladkorne-bolezni-v-sloveniji/>

Slovenske smernice za klinično obravnavo sladkorne bolezni tipa 2 <https://www.obvladajmosladkorno.si/wp-content/uploads/2022/06/Knjizica-Sladkorna-bolezni-tipa-2-2022-06-13.pdf>

Špela Raspor, dipl. m. s.,
Zdravstveni dom Ajdovščina,
Center za krepitev zdravja

CENTER
ZA KREPITEV ZDRAVJA

KOLENDAR DELAVNIC

Pri skrbi za vaše zdravje vam slovenski zdravstveni sistem nudi preventivni program Skupaj za zdravje. Udeležite se ga lahko v okviru obveznega zdravstvenega zavarovanja.

NOVEMBER 2024

DATUM	URA	DELAVNICA
15.11.2024	8h	ZDRAVO ŽIVIM
20.11.2024	13.30h	ALI SEM FIT 1?
20.11.2024	16h	ZDRAVI ODNOSI
21.11.2024	18h	ZVIŠAN KRVNI TLAK
22.11.2024	11.30h	ALI SEM FIT 2? - za osebe starejše od 65 let
22.11.2024	13h	ALI SEM FIT 2? - za osebe mlajše od 65 let
25.11.2024	18h	ZVIŠANE MAŠČOBE V KRVI
28.11.2024	18h	TEHNIKE SPROŠČANJA

DELAVNICE SE IZVAJAJO V PROSTORIH CENTRA ZA KREPITEV ZDRAVJA - BEVKOVA ULICA 13, AJDOVŠČINA
ŠTEVILO UDELEŽENCEV NA DELAVNICAH JE OMEJENO, ZATO JE ZA UDELEŽBO OBVEZNA PREDHODNA PRIJAVA NA TEL.ŠT. 051 415 731

DATUM	URA	DELAVNICA
20.11.2024	8h	ZVIŠAN KRVNI TLAK
21.11.2024	8h	TEHNIKE SPROŠČANJA
27.11.2024	8h	ZVIŠANE MAŠČOBE V KRVI

DELAVNICE SE IZVAJAJO V PROSTORIH DOMA KRAJANOV AJDOVŠČINA - PREŠERNOVA 26, AJDOVŠČINA
ŠTEVILO UDELEŽENCEV NA DELAVNICAH JE OMEJENO, ZATO JE ZA UDELEŽBO OBVEZNA PREDHODNA PRIJAVA NA TEL.ŠT. 051 415 731

ZA DODATNE INFORMACIJE O IZVEDBI DELAVNIC, TERMINIH DELAVNIC IN INDIVIDUALNIH POSVETIH SMO VAM NA VOLJO OD PONEDELJKA DO PETKA, V ČASU OD 8H DO 14H, NA TEL. ŠT. 051 415 731

14. november – Svetovni dan sladkorne bolezni

Sladkorna bolezen ali diabetes mellitus je skupina presnovnih motenj, ki se kažejo kot povečana koncentracija glukoze v krvi, kar poljudno imenujemo previsok krvni sladkor.

Pri zdravih posameznikih normalno raven sladkorja v krvi omogoča hormon inzulin, ki se izloča iz trebušne slinavke. Pri sladkornih bolnikih pa trebušna slinavka ni zmožna proizvajati zadostne količine inzulina ali pa telesne celice niso zadostno odzivne na inzulin. Posledično se krvni sladkor dvigne nad mejo normale.

Tipični simptomi diabetesa so povečana žeja, pogosto uriniranje in nehotena izguba teže. Pojavljajo se tudi pogostejše okužbe sečil in težave z vidom.

Tipi sladkorne bolezni

Glavni tipi sladkorne bolezni so sladkorna bolezen tipa 2, sladkorna bolezen tipa 1 in nosečnostna sladkorna bolezen. Poznamo še druge tipe, ki pa so redkejši.

Sladkorna bolezen tipa 2 je najpogostejši tip in se pojavlja pri 90% oseb s sladkorno boleznijo. Bolezen se navadno razvije po 55. letu starosti, a se ta meja v zadnjem času spušča. Tip 2 je posledica motnje v proizvodnji inzulina, saj ga trebušna slinavka ni zmožna proizvesti v zadostni količini, obenem pa tudi zaradi zmanjšane občutljivosti tkiv na ta hormon. Pomembna dejavnika za razvoj tega tipa sta nezdrav življenjski slog ter genetika. Kot dejavniki nezdravega življenjskega sloga so ključni debelost, znižana telesna aktivnost, stres in neustrezna prehrana. Bolezen dolgo ostane skrita, saj krvni sladkor počasi narašča tekom let. Bolnik je lahko

v začetni fazi brez kakršnihkoli simptomov, a to še ne pomeni, da rahlo povišan krvni sladkor ne škoduje. Že takrat se namreč začnejo razvijati okvare organov, ki vodijo k razvoju kroničnih zapletov bolezni. Težave po navadi bolniki opazijo šele ko je krvni sladkor kritičnih vrednosti, preko 10 mmol/l. Tako je ključnega pomena zgodnje odkrivanje sladkorne bolezni! Ker delovanje trebušne slinavke peša počasi, lahko ta tip sladkorne bolezni sprva zdravimo s tabletami, kasneje pa z insulinom v obliki podkožnih injekcij. Tako v zgodnji kot tudi pozni fazi bolezni je ključnega pomena ohranjanje zdravega življenjskega sloga, za preprečevanje nastanka bolezni pa je tak način življenja ključen vsak dan skozi celotno življenje.

Sladkorna bolezen tipa 1 ali juvenilni diabetes nastane zaradi popolnega propada celic trebušne slinavke in posledične nezmožnosti proizvodnje inzulina. Najpogosteje se pojavlja pri otrocih in mladostnikih. Razvije se lahko zelo hitro, v nekaj tednih ali mesecih. Za razliko od tipa 2 je avtoimunske narave in ni odvisen od načina življenja, pojavi se lahko pri katerikoli osebi. Diabetesa tipa 1 ne znamo preprečiti, zdravimo ga pa pri večini z insulinom že od samega začetka bolezni.

Nosečnostna sladkorna bolezen ali gestacijski diabetes je podobna sladkorni bolezni tipa 2. Prihaja namreč do nezadostne proizvodnje inzulina za potrebe nosečnice, še posebej v 2. polovici nosečnosti. Do nje pride v približno 15% nosečnosti. V večini primerov zadostuje že prilagoditev prehrane in gibanja, pri nekaterih bolnicah pa je

potrebno dodati tudi inzulin. Po porodu bolezen v nekaj tednih izzveni. Pri ženskah, ki so zbolele za tem tipom sladkorne bolezni, se pojavlja večje tveganje za razvoj sladkorne bolezni tipa 2 kasneje v življenju.

Diagnoza sladkorne bolezni

Osebe pri katerih je postavljen sum na sladkorno bolezen se bolezen diagnosticira z naslednjimi standardnimi metodami: določanjem glukoze na tešče v krvi, z oralnim glukoznim tolerančnim testom (OGTT), z določitvijo glikiranega hemoglobina v krvi ali z določanjem glukoze v krvi kadarkoli ob prisotnosti tipičnih simptomov sladkorne bolezni. Diagnoza sladkorne bolezni je zanesljiva, če je krvni sladkor na tešče 7,0 mmol/l ali več, če je naključno 11,1 mmol/l ali več ob prisotnosti tipičnih simptomov, če je 2 uri po začetku OGTT nad 11,1 mmol/l ali v primeru, če je vrednost glikiranega hemoglobina 6,5% ali več.

Zapleti sladkorne bolezni

Hipoglikemija oziroma znižan krvni sladkor je navadno posledica injiciranja prevelikega odmerka inzulina, izpuščanja obrokov ob terapiji z nekaterimi zdravili ali intenzivne telesne aktivnosti. Znaki in simptomi so sledeči: lakota, tresenje, potenje, bledica, nemirnost, zmedenost, omotičnost, zaspanost. Navadno bolniki sami prepoznajo hipoglikemijo in si tudi pomagajo z zaužitjem pijače ali hrane z visoko vsebnostjo sladkorja. V hujših primerih lahko pride do izgube zavesti. Takrat je potrebna nujna medicinska pomoč.

Kronični zapleti sladkorne

bolezni so povezani z okvaro žilja, predvsem manjših žil. Pojavijo se po več letih sladkorne bolezni. Najpogosteje je prizadeto drobno žilje v očeh, ledvicah in živcih. **Diabetična retinopatija** je okvara žilja v mrežnici, kar lahko privede do izgube vida. V ledvicah se pojavlja **diabetična nefropatija**, ki povzroča kronično obolenje ledvic. Slednje lahko v težjih primerih zahteva dializno zdravljenje ali presaditev ledvic. **Diabetična nevropatija** je okvara živcev. Simptomi so mravljinčenje, bolečina, spremenjen občutek za bolečino, nemoč v udu. Kot posledica nevropatije se lahko pojavi **diabetično stopalo**, ki se kaže kot razjede na nogi. Ta zaplet je zelo težko zdraviti in posledično lahko zahteva amputacijo. Kot posledica okvare žilja se v splošnem tudi močno poveča tveganje za ostale kardiovaskularne bolezni (možgansko kap, srčni infarkt ipd.).

Preprečevanje in obvladovanje

Z vzdrževanjem primerne telesne teže, urejeno prehrano in zadostno telesno aktivnostjo lahko to bolezen upočasnimo ali

pa celo preprečimo. Prehrana naj bo bogata s polnozrnatimi žiti in vlakninami ter svežo zelenjavo in sadjem. Koristne so tudi polinenasičene maščobe, ki jih najdemo v oreščkih, rastlinskih oljih in ribah. Zmanjšan naj bo vnos mastne in sladke prehrane ter sladkanih pijač. Za osebe z že znano sladkorno boleznijo, predvsem tipom 2, prav tako veljajo že omenjene smernice, saj na tak način pripomorejo tudi k preprečevanju kroničnih zapletov. Poleg tega naj kontrolirajo svoj krvni sladkor in po navodilih diabetologa oz. osebnega zdravnika redno jemljejo farmakološko terapijo.

Zgodnje odkrivanje sladkorne bolezni in upoštevanje vseh ukrepov ob odkritju je ključnega pomena za boljšo prognozo poteka bolezni zato vas v četrtek 14.11.2024 na Svetovni dan sladkorne bolezni vabimo v lekarno Ajdovščina, kjer bomo izvajali brezplačne meritve krvnega sladkorja. Za več informacij vprašajte svojega farmacevta v lekarni ali pokličite 05-364-3830.

**Metka Mužina, mag. farm.,
Lekarna Ajdovščina**

DSO Ajdovščina

Pohod za spomin

V mesecu septembru obeležujemo svetovni dan Alzheimerjeve demence. Na različne načine so preko vse Slovenije ta dogodek obeležili v smislu ozaveščanja ožje in

širše okolice, raznih ustanov, spoznavanju društva Spominčica, ki nudi znanje in oporo tako bolnikom kot tudi njihovim svojcem.

V našem Domu starejših občanov Ajdovščina pa smo poskušali predvsem preživeti in podeliti našim stanovalcem dragocene, tople ure na jesenskem soncu. Popeljali smo jih po starih ajdovskih ulicah, obujali spomine na stare zgradbe, spomnili smo se na pomembne Ajdovce iz preteklosti in delili drage spomine iz otroštva. Najlepše pa je bilo srečati krajanke, sosede in si z njimi seči v roko ter srečati otroški živčav, ko smo se podali mimo otroškega vrta.

Zasluzena kava v senci drevesa pa je kljub starosti in demenci privabila znan okus po sladkem, toplim, prijetnim in domačim. Preživeli smo lep 'Sprehod za spomin' po ajdovskih ulicah in kradli spomine, ki so še ostali med nami.

Čas obiranja oljk

Na čudovito nedeljsko jutro 20. oktobra smo se člani Društva Abstinent Vipavske doline zbrali na Cesti pri našem članu Damjanu. Po jutranjem prigrizku ob kavi in čaju smo se ob potoku Jevšček peš odpravili proti Plačam. Prispeli smo na domačijo Bojanc, kjer sta nas Iztok in njegova žena Mojca prisrčno sprejela. Nato nam je gospodar Iztok razkazal oljčnik in nam med oljkami na kratko opisal njihovo pridelavo

in predelavo. Na poti nazaj smo se ustavili pri Lurški kapelici. Tam smo izvedeli njeno zgodovinsko ozadje. Pohod smo zaključili s kosilom in prijetnim druženjem na Damjanovem domu, ki smo ga pred odhodom presenetili z unikatnimi darilom ob njegovem nedavnem Abrahamu.

Gotovo je to eden tistih dni, ki nam bo še dolgo ostal v lepem spominu.

Maxi L.

FPM TECH širi zmogljivosti in krepi prisotnost na globalnem trgu

Podjetje FPM TECH, z več kot 30-letno tradicijo v mehanski obdelavi kovin in proizvodnji kovinskih izdelkov, v Ajdovščini nadaljuje svojo uspešno zgodbo. Od svojih začetkov kot družinska kovinarska delavnica (takrat pod imenom FPM Černigoj) je FPM TECH prerasel v sodobno tehnološko podjetje, ki združuje tradicionalno obrtniško spretnost z naprednimi tehnološkimi rešitvami. V letu 2023 so z združitvijo z INCOM LEONE vstopili v novo obdobje razvoja in preimenovali podjetje v FPM TECH, ki spoštljivo ohranja zgrajene uspehe, hkrati pa odraža njihovo zavezanost k nadaljnji rasti z digitalizacijo in

avtomatizacijo. Podjetje se ukvarja tudi s strojogradnjo za različne industrije – od proizvodnih linij za prehransko industrijo do strojev, ki se uporabljajo za proizvodnjo kamene volne.

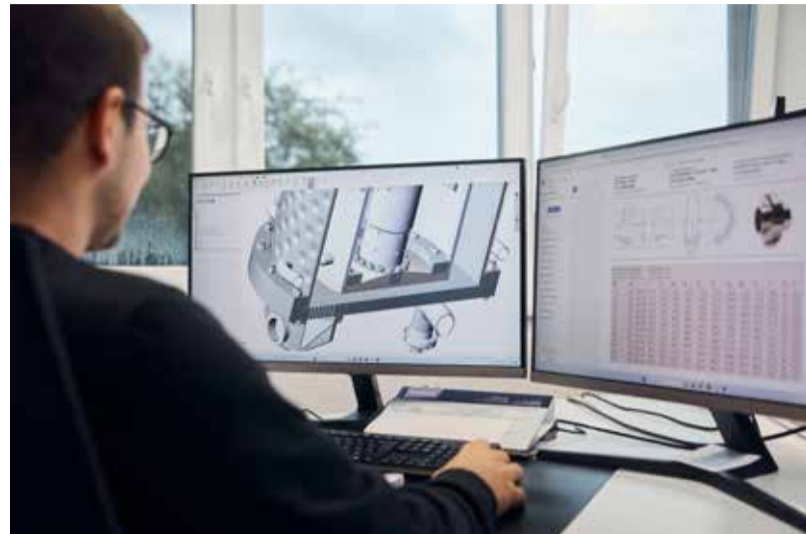
Na svoji lokaciji »Pod letališčem« v Ajdovščini so pravkar zaključili pomemben sklop gradbenih del, s katerimi so pridobili nove poslovne in proizvodne prostore. Šest novih pisarn, sejna soba ter pomožni prostori bodo omogočili boljšo organizacijo dela na področju vodenja, priprave dela in razvoja. V novo zgrajeno proizvodno halo, veliko 520 m², pa so že namestili najnovejšo pridobitev podjetja – cevni Fiber laser s 3D pomično

glavo in močjo 6 kW. Naprava, namenjena natančnemu razrezu večjih kovinskih cevi (s premerom do 380 milimetrov, dolžine do 6 metrov ter maksimalno težo do 1600 kilogramov), sicer prva tovrstna v slovenskem prostoru, bo dodatno pospešila proizvodni proces in omogočila še bolj konkurenčno ponudbo tako domačim kot mednarodnim naročnikom.

Pomemben del delovanja FPM TECH temelji na uspešni sinergiji s sladoležno-čokoladnim INCOM LEONE. Skupaj razvijajo inovativne rešitve za izboljšanje proizvodnih procesov, kot je nova linija za rafinacijo čokolade. Povezovanje znanja in izkušenj obeh podjetij omogoča

Nov cevni laser je s svojo zmogljivostjo edina tovrstna naprava v Sloveniji

Inovativne rešitve se rojevajo v novih, sodobnih prostorih FPM Tech

ustvarjanje visoko specializiranih in naprednih rešitev, ki ne prinašajo koristi zgolj za interno optimizacijo, ampak tudi za širši

trg. FPM TECH se prav tako uveljavlja na mednarodnem trgu, saj sodelujejo pri projektih, kot je nedavni remont proizvodne linije za kameno volno v tovarni Owens Corning Insulating Systems v ameriški zvezni državi Missouri.

Kljub globalnim ambicijam FPM TECH ostaja tesno povezan z Ajdovščino. Podjetje zaposluje lokalne strokovnjake, kar prispeva k razvoju celotne regije. Njihova rast in tehnološke inovacije imajo neposreden vpliv na gospodarski razvoj Ajdovščine in širše okolice. Z novimi projekti in širitvami podjetje odpira nove priložnosti za zaposlitev in strokovni razvoj lokalnih talentov.

15 let oranžne zgodbe Šole zdravja

Društvo Šola zdravja letos obeležuje 15. obletnico delovanja. V tem času je društvo preraslo v množično gibanje starejših. Danes šteje več kot 5.400 članov, ki vsako jutro redno telovadijo zunaj na prostem v 258 skupinah, v kar 93 slovenskih občinah. V Ajdovščini telovadijo v atriju pred domom krajevne skupnosti. Prepoznate jih po oranžnih majicah.

Društvo Šola zdravja je slavnostno prireditev ob 15. obletnici svojega delovanja organiziralo 3. oktobra v piranskem Gledališču Tartini. Zаметki jutranje telovadbe segajo v leto 2007, idejni oče vadbenega programa 'Jutranja telovadba 1000 gibov' je dr. Nikolay Grishin.

Člane Društva Šola zdravja ne povezuje le skupna telovadba, marveč se med seboj tudi veliko družijo in drug drugemu pomagajo. Vse to potrjujejo tudi besede Biserke Marolt Meden, svetovalke predsednice Republike Slovenije, ki je ob tej priložnosti povedala: »Začeti dan z gibanjem pomeni, da naš vsakdan obogatimo z dobro voljo in vadbo v dobri družbi. Poleg mreže sorodnikov je dobro imeti tudi mrežo prijateljev, s katerimi se redno družimo v Šoli zdravja. Tako bomo imeli podporo in pomoč takrat, ko ju bomo potrebovali.«

Neda Galijaš, foto Ubald Trnkoczy

Društvo invalidov Ajdovščina – Vipava

Aktivni poletno jesenski dnevi

27. avgusta smo se člani Društva invalidov Ajdovščina - Vipava odpeljali na kopalni dan in se tako poslovili od poletne sezone. Z ogledom starih istrskih mest, Poreča, Vrsarja in Rovinja smo si dan naredili popoln. V Limske kanal pa je potekalo srečanje članov kar na turistični ladjici, kjer ni manjkala dobro pečena riba.

10. septembra smo priredili tradicionalno srečanje starejših invalidov nad 80. let in težjih invalidov v okrepčevalnici Štor v Ajdovščini. Velika udeležba nasmejanih članov nam je bila v veselje.

1. oktobra smo v sodelovanju CKZ Ajdovščina izvedli delavnico meritve holesterola in sladkorja v krvi ter telesnega pritiska. Po prejetih ugodnih rezultatih smo si z užitek privoščili kavico.

12. oktobra smo se v Koprju udeležili ekipnega območnega tekmovanja v pikadu, po ZDIS koledarju. Moška ekipa se je pogumno borila, ženska pa je v konkurenci 11-ih ekip osvojila 1. mesto in se tako uvrstila na državno prvenstvo.

15. oktobra smo na DI organizirali letno generalno

čiščenje in vzdrževalna dela prostorov. Vsem, ki ste se velikodušno odzvali povabilu 'Na pomoč', se zahvaljujem.

9. novembra organiziramo v

okviru martinovanja strokovno ekskurzijo po Dolenjski. Nekaj mest na avtobusu je še prostih, zato vljudno vabljeni k vpisu.

Manica Jerkič, predsednica DI

Veterinarska bolnica Vipava

IVAN PRINCES s.p.
Gradiška c. 10
5271 Vipava
SLOVENIJA

tel.: 05/36 44 390
fax: 05/36 44 393
veterina.vipava@siol.net

mag. Anton Lavrenčič dr. vet. med.

041 671 170

Matej Hosta dr. vet. med.

031 612 777

Veronika Budin dr. vet. med.

051 321 368

Larisa Bukovec dr. vet. med.

041 717 170

VRTNI CENTER AJDOVŠČINA

ODPIRALNI ČAS:
ponedeljek - petek:
8:00 - 18:00
sobota: 8:00 - 12:00

Goriška 64, obrtna cona Gmajna,
Tel: 05/36 71 500

Cvetje, zemlja in okrasno kamenje za grobove.

Pet sadežev na dan odžene zdravnika stran

Od prvih zgodovinskih zapisov naprej je imelo sadje najpomembnejšo vlogo v človekovem zdravju. Ni naključje, da sta prispodoba raja jabolko in figov list. Hranilna sestava sadja bolj kot katerakoli druga skupina hrane posnema celoten spekter prehranskih potreb človeka. Nekateri zgodovinarji namigujejo celo, da je sadje, kot prevladujoča hrana antične Grčije, pripomoglo k 'nesorazmerno' velikemu številu velikih mislecev, filozofov, umetnikov ...

Na tesno vez med sadjem in zdravjem opozarja tudi znan slovenski pregovor 'Jabolko na dan odžene zdravnika stran'. Za prevladujoč način življenja 21. stoletja je sicer eno jabolko na dan premalo - strokovnjaki se nagibajo k vsaj petim obrokom sadja na dan in to (tudi barvno) različnim. Filozofija '5 na dan' namreč temelji na uživanju sadja po sistemu ločevanja barv: **rdeče, bele, rumene ali oranžne, modre ali vijolične ter zelene**. Takšno kombiniranje zagotavlja vse potrebne učinkovine, ki jih telo potrebuje za svoje delovanje vsak dan. V pretežno zelenih plodovih (grozdje, kivi, jabolko ...) so klorofili, ki pomagajo razstrupljati telo, v rumeno-oranžnih plodovih (breskev, marelica, nektarine ...) pa karotenoidi, ki

vplivajo na imunski sistem, naš organizem pa jih lahko pretvori v vitamin A. Antociani, v vodi topni pigmenti modro-vijolične barve v mnogih vrstah sadja in zelenjave (borovnice, fige, črni ribez, slive ...), imajo dokazano močan antioksidativni učinek in pomagajo pri zdravljenju srčno-žilnih bolezni.

Človeški organizem lahko sodeluje le pri sintezi vitaminov B5 in D, vse druge pa mora dobiti s hrano; telo odraslega človeka vsebuje približno 2,5 kg mineralnih snovi, te pa se v organizmu tudi razgrajujejo in se izločajo iz njega, zato jih je treba redno nadomeščati s primerno hrano; za normalno delovanje organizem potrebuje še več kot 200 encimov) – vse to sadje ima, pa tudi sadne sladkorje, ki so za organizem še posebej blagodejni in so tudi lažje prebavljivi, medtem ko pektin in druge vlaknine vplivajo na prebavo pa tudi na razstrupljanje hrane in dajejo občutek sitosti ...

Zato naj bi po priporočilih WHO odrasel človek na dan zaužil 100 - 200 g različnega sadja in enako količino vrtnin. Večino sadja naj pojemo svežega, brez predhodne priprave. Je namreč dovolj sočno (od 75 - 95 % vode!) in praviloma aromatično, ker vsebuje jabolčno ali limonsko kislino ter eterična

olja.

Osebnne izkaznice sadnih vrst
Češnje sodijo med nizkokalorično sadje (100 g = 38 kcal). Priporočajo jih pri pomanjkanju mineralov, pri ledvičnih in žolčnih težavah, revmi in zaprtju pa tudi pri sladkorni bolezni, saj vsebujejo relativno malo sladkorja.

Marelice - sveže zapirajo, suhe pa delujejo odvajalno (100 g = 28 kcal). Vsebujejo veliko vitamina A (oči, koža - sončenje), poživljajo delovanje kože in podkožja (sredstvo proti staranju), spodbujajo živčni sistem, pomagajo pri slabokrvnosti, asteniji in izčrpanosti - stresu.

Breskve so nizkokalorične (100 g = 24 kcal); ugodno vplivajo na počutje, razstrupljajo organizem, krepijo ledvice, pospešujejo prebavo in spodbujajo spanec. Sodiijo med blage rastlinske diuretike in laksative, priporočljivo jih je uživati v preventivne namene; preprečujejo nastajanje kamnov mokril.

Jabolka (100g=45kcal) vsebujejo veliko pektina, vitaminov in beta karotin (pomemben pri sončenju), povečujejo napetost mišic, pospešujejo presnovo, pomagajo pri ledvičnem pesku, gastritisu, rani na želodcu in dvanajsterniku in motnjah delovanja sečil.

Hruške vsebujejo sadni sladkor

v obliki levuloze in jih lahko uživajo tudi diabetiki (100 g = 40 kcal). Priporočajo jih pri anemiji, zaprtju in neurejeni prebavi na sploh, pri pomanjkanju mineralov, izjemnih telesnih in duševnih naporih (stres), ledvičnih kamnih, bolečinah v kosteh in mišicah, artritisu in revmi; koristijo pa tudi nosečnicam.

Slive so priporočljive pri zaprtju (zlasti suhe), stresu, depresiji in melanholiji, slabokrvnosti, nespečnosti, asteniji, prebavnih motnjah, ledvičnih težavah in arteriosklerozi. Vsebujejo idealno kombinacijo sadnih sladkorjev, organskih snovi in mukoznih substanc, ki spodbujajo delovanje prebavnega sistema (100 g = 42 kcal).

Smokve so 'polne' sladkorja in tudi kalorij (100 g = 50 kcal), zato jih odsvetujemo pri sladkorni bolezni in debelosti. Priporočljive so pri hujših telesnih in duševnih naporih (izčrpanost, stres, okrevanje), v nosečnosti, pri kolitisu, vnetju pljuč in dihal na sploh ter pri zaprtju.

Grozdje sodi med bolj kalorično sadje (100 g = 60 kcal), koristno je za ljudi, ki okrevajo, in astenike, pri jetrnih težavah, pri zastajanju telesnih tekočin, zaprtju in pokanju kapilar.

Kaki sicer vsebuje precej sladkorja, zato ga odsvetujemo

diabetikom (110 g = 65 kcal). Deluje pri nagnjenju h krvavitvam, pri težavah z jetri, zaprtju in vnetjih prebavil.

Jagode (100 g = 27 kcal) vsebujejo obilico vitamina C, znižujejo količino sečne kisline v krvi, preprečujejo nastanek žolčnih kamnov, težave z organi izločanja, artritis in hipertenzijo.

Ribez povečuje apetit, zato ga pred obrokom priporočajo astenikom (100 g = 37 kcal). Priporočajo ga pri pomanjkanju mineralov, pri mrzlici, težavah z jetri, motnjah izločanja seča, artritisu, revmi, putiki, dermatoloških težavah in okužbi prebavnih organov.

Maline vsebujejo izjemno koristne, lahko prebavljive sadne sladkorje, priporočljive so tudi za diabetike in so nizkokalorične (100 g = 35 kcal). Pomagajo pri mrzlici, zastrupitvah in vnetju prebavil, zaprtju, bolečinah v kosteh in revmatičnih težavah.

Kivi vsebuje obilico vitamina C in encimov, zlasti actinidina, ki pospešuje presnovo maščob v organizmu, hkrati pa je nizkokaloričen (100 g = 52 kcal). Uživanje popolnoma zrelih plodov je priporočljivo pri hujšanju, oslABLjeni imunski odpornosti, slabokrvnosti, stresu in splošni izčrpanosti.

Martin Pevec

Potrošniški krediti

Pametno je izbrati ugoden kredit.

4,80%
fiksna obrestna
mera

- Znižana obrestna mera
- Brez stroškov odobritve
- Brez stroškov vodenja kredita
- Tudi za nekomitente

Kjer nam je mar.
www.phv.si

PH Primorska
hranilnica

Ekolatu iz Vipave pomembna nagrada

Javna agencija SPIRIT Slovenija in Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport sta 10. oktobra 2024 v ljubljanski Cukrarni podelila priznanja najboljšim tujim investitorjem, ki so v preteklem letu ustvarili izjemne rezultate ter pomembno prispevali k razvoju slovenskega gospodarstva. Nagrade FDI Award Slovenia 2024 so prejela štiri slovenska podjetja, med njimi tudi vipavski Ekolat d. o. o., v kategoriji znaten vpliv na slovensko gospodarstvo.

Podjetje Ekolat, specializirano za proizvodnjo mozzarelle, že od leta 2013 uspešno deluje v Sloveniji. S 97 % izvozom proizvodnje, predvsem v Italijo, je podjetje postalo ključni dobavitelj na italijanskem trgu. Od leta 2017 je podjetje v lasti italijanske družbe Sabelli, drugega največjega proizvajalca mozzarelle v Italiji. Podjetje kontinuirano širi svoje proizvodne zmogljivosti in stremi k izboljšanju kakovosti izdelkov, s čimer si je zagotovilo zaupanje strank v več evropskih

državah. Z rastjo števila zaposlenih in bonitetno oceno A1++ je Ekolat primer podjetja, ki združuje lokalno prisotnost in mednarodno prepoznavnost. Njihova mozzarella je prepoznana po izjemni kakovosti in prispeva k prepoznavnosti slovenskega gospodarstva ter krepi blagovno znamko slovenskih prehranskih izdelkov na tujih trgih.

Nagrado je prevzel Pantaleone Contartese, direktor. Namen nagrad je prepoznati, nagraditi in ovrednotiti izjemne prispevke tujih investitorjev v slovenskem poslovnem okolju. Tuji investitorji imajo pomemben vpliv na gospodarsko rast celotne države, saj imajo veliko vlogo pri ustvarjanju novih delovnih mest in dodane vrednosti, prenosu novega znanja in tehnologij, dotoku svežega kapitala, ki omogoča večja vlaganja v raziskave in razvoj ter prispevajo k rasti lokalnih skupnosti in regij.

Podjetje se iskreno zahvaljuje vsem sodelavcem za izkazan trud in požrtvovalnost, kajti podjetje smo ljudje in zato je to priznanje rezultat truda celotnega kolektiva. Hvala!

Spoznavali smo delo kriminalistov

Kako se zbirajo prstni odtisi in drugi dokazi v kriminalističnih preiskavah, kako deluje forenzični laboratorij ter mnoge druge zanimivosti in 'skrivnosti' nam je 9. 10. 2024 razkrival policist – kriminalistični tehnik Urban Troha.

V enoti v Vipavi se je že pred časom porodila želja, da bi поблиže spoznali delo forenzikov. In tako smo z velikim navdušenjem pričakovali obisk kriminalističnega tehnika Urbana Trohe. V sredo, 9. 10. 2024 dopoldan, je odgovoril na številne naše radovednosti. Podrobno nam je predstavil delo s področja kriminalističnih preiskav. Pokazal nam je kovček z vso opremo, ki jo policisti potrebujejo pri zbiranju in varovanju dokaznega gradiva. Lahko smo si ogledali, kako se

dobi prstne odtise s površine, preko velikega platna pa nam je predstavil Nacionalni forenzični laboratorij (NFL), kjer izvajajo forenzične preiskave.

Vprašanja našemu gostu so kar deževala in z veseljem nam je na vsa odgovoril. Delo forenzikov nam je predstavil slikovito, z mnogimi anekdotami in izkušnjami s terena. Za tako zanimivega in prijetnega gosta, kot je bil g. Troha, je časa vedno premalo. In tudi tokrat nam ga je skoraj zmanjkalo, zato ga bomo medse z veseljem še povabili.

Mirjam Bratož iz Podnanosa je najboljša pridelovalka žganja

V Tavčarjevem dvorcu na Visokem v Poljanski dolini se je odvil mednarodni festival žganja 'Slovenija 2024'. Na dogodku, ki je privabil 500 obiskovalcev, so pripravili strokovna predavanja o sodobni žganjekuhi, z njo povezano raznovrstno ponudbo na stojnicah ter pokušino kar 366 vzorcev žganja iz desetih držav (Avstrije, Bosne in Hercegovine, Črne gore, Hrvaške, Italije, Kosova, Makedonije, Poljske in Slovenije).

Predsednik Društva ljubiteljev domače žganjekuhe Klemen Bizjak je izrazil zadovoljstvo nad velikim številom obiskovalcev festivala. »Prišlo je veliko prijateljev, pridelovalcev žganja. Pričakujem, da bo organizacijski odbor našega društva že začel

priprave za tretji mednarodni festival. Res smo zelo zadovoljni!« Petčlanska komisija (predsednica dr. Davorka Đukič-Ratkovič ter člani prof. dr. Nermina Spaho, prof. dr. Rajko Vidrih, Martin Kržič in Klemen Bizjak) je odločila, da zlato priznanje prejme 199 vzorcev, srebrno 130, bronasto pa 29. Zmagovalce so razglasili v 20 kategorijah (od posameznih sadnih žganj, pa specialnih in vinjaka, do zeliščnih žganj in likerjev). Med posebnimi žganji so bili tudi liker iz prepeličjih jajc, čokoladno-pomarančni džin, specialna žganja iz bezga, sladkega krompirja, višenj in maka ter creme de menthe.

Prvak festivala je postal Miroslav Ivkovič iz Srbije s

slivovim žganjem. Najboljša pridelovalka žganja pa je Mirjam Bratož iz Podnanosa. Naslova, ki ga je osvojila s šipkovim likerjem z vrtnico, je zelo vesela: »Osnova

mojega likerja je grozdno žganje iz domačih grozdnih jagod. Potrebujemo nevtralnno žganje brez vonja, v katerega dodamo lističe damaščanskih

vrtnic. Imam lasten nasad teh rož, zavzemam se za ekološko pridelavo in sem v postopku pridobivanja certifikata. Znam sedeti za kotlom, znam nalagat drva, znam meriti tok in stopnjo alkohola ter vse ostalo, kar je pomembno za kvaliteto žganja. Kot članici Društva ljubiteljev domače žganjekuhe mi je najbolj všeč, da je med nami veliko mladih.«

Bratoževa priznava, da je imela na festivalu manjšo konkurenco kot moški – kot poudarja, je žganjekuha še vedno v domeni moških. Ob tem je z veseljem delila izkušnje z drugimi pridelovalkami žganja, ki so se udeležile letošnjega festivala.

Nova nagrada za ajdovsko/goriška avdiovizualna umetnika

V Milanu se je med 12. in 13. oktobrom 2024 zaključil AI.motion – festival filma in avdiovizualne umetnosti, posvečen umetni inteligenci. Dogodek, ki je potekal na Univerzi IULM, je raziskoval novo estetiko, ki jo prinašajo generativni algoritmi, ter ponudil idealno okolje za razpravo o vplivu umetne inteligence na področje avdiovizualne umetnosti. Festival se je sklenil s podelitvijo nagrad v

kategorijah za najboljši videospot, najboljši film in najboljši oglas.

Za najboljši videospot je bila nagrajena produkcija IN/SEKT, ki sta jo ustvarila slovenska avdiovizualna umetnika Simon Šerc in Martina Testen. Strokovna komisija, ki so jo sestavljali profesor in esejist Simone Arcagni, umetnostna zgodovinarica in strokovnjakinja za internetne kulture Valentina Tanni, ter filmska kritika

Fiaba Di Martino in Luca Pacilio, je izpostavila, da delo slovenskih umetnikov izjemno uporabi umetno inteligenco za raziskovanje povezav med tehnologijo in biotehnologijo. To je že druga nagrada za IN/SEKT – junija je bila produkcija nagrajena na mednarodnem filmskem festivalu GAMFF v Južni Koreji.

Festival AI.motion je vključeval številne projekcije, pogovore in delavnice s strokovnjaki iz filmske industrije. Festival je bil zasnovan kot referenčna točka za prihodnje scenarije razvoja umetne inteligence v avdiovizualni umetnosti, obenem pa je ponudil prostor za srečanja in dialog med teoretiki, agencijami, produkcijskimi hišami, strokovnjaki in navdušenci. Udeleženci so lahko raziskovali in poglobljali neskončne možnosti, ki jih umetna inteligenca prinaša človeški ustvarjalnosti in filmski umetnosti.

Razstava gob v Lokavcu navdušila z izobraževalnim programom in bogato udeležbo

V soboto, 28. septembra 2024, se je v Dvorani Edmunda Čibeja v Lokavcu odprla težko pričakovana razstava gob, ki jo je organiziralo Mikološko društvo Notranjske iz Cerknice. Odprtje razstave so s čudovito proslavo popestrili učitelji in učenci Podružnične šole Lokavec, OŠ Danila Lokarja Ajdovščina, s čimer so dogodku dodali poseben pridih domačnosti in sodelovanja lokalne skupnosti. Dogodek je z umetniškimi nastopom obogatila

tudi Dramsko pevska skupina Zarja.

Zbrane je ob odprtju tople pozdravil predsednik Krajevne skupnosti Lokavec Angel Vidmar, ki je poudaril pomen ohranjanja tradicij in sodelovanja v lokalni skupnosti. Več o delovanju Mikološkega društva Notranjske Cerknice ter o zanimivem in skrivnostnem svetu gob je predstavila predsednica društva Judith Unetič.

Pomemben prispevek k dogodku je dodal tudi domačin Peter Kovač, član tega društva, ki je navzočim predstavil možnosti za članstvo v društvu in jih povabil k druženju ter sodelovanju v prihodnje.

Razstava je v dveh dneh pritegnila veliko število obiskovalcev, ki so imeli priložnost spoznati številne vrste gob iz okoliških gozdov. S strokovnjaki, ki so pripravili razstavo, so obiskovalci

razpravljali o različnih vrstah gob – užitnih, pogojno užitnih, neužitnih in smrtno nevarnih – ter ob tem pridobili dragocene nasvete za varno nabiranje.

Eden izmed vrhuncev dogodka je bilo predavanje Primoža Turnška, ki je obiskovalcem predstavil zdravilne učinke gob in zelišč. Njegovo predavanje je bilo izjemno poučno in privlačno za vse, ki jih zanima uporaba naravnih virov v zdravilstvu.

Krajevni praznik v Žapužah

Letos, ko obeležujemo 80. obletnico požiga vasi, smo si krajanji vzeli malo več časa za pripravo krajevnega praznovanja. V juniju, ko je bil datum požiga na sv. Alojzija dan, je bilo preveč drugih dogodkov, tako da se je praznik prestavilo na september.

Tokrat je bilo praznovanje bolj slovesno, ker je društvo DEŠK pripravilo obsežen program. Glavni dogodek je bil postavitve restavriranega mlina za pesek v središču vasi, kot spomenik. Vasi Žapuže in Kožmani sta bili že pred sto leti poznani po kamnolomih ter peskokopih - prutih v zaledju, kjer so lomili kamenje in mleli pesek. Od zadnjih uporabnikov je ostal zapuščen mlin, star več kot sto let, ki so ga člani društva ob pomoči donatorjev restavrirali. Na dan praznika je konjska vprega

iz društva sv. Štefan slovesno pripeljala mlin na križišče med Žapužami in Kožmani. Dogodek je spremljala pihalna godba 'Burja' iz Ajdovščine. Praznik je v nadaljevanju spremljalo muhasto vreme z vetrom in dežjem, kar je bilo verjetno simboličen odraz srečanja dveh aktivnih skupin DEŠK in BURJA.

Kulturni program se je nadaljeval v Domu krajanov

ob zvokih koračnic mladih godbenikov. Številne udeležence je najprej pozdravil predsednik KS Jan Gortnar, ki je opisal delo v skupnosti ter načrte za prihodnje obdobje. Mimica Šeme iz DEŠK-a je govorila o zgodovini pruftov, zapiskih iz kronike ter aktivnostih članov pri pripravi 'spomenika'. Za vpogled v postopek restavriranja mlina je Marko Bratina pripravil tudi fotografsko razstavo po fazah in sicer od zapuščenega železja, do končnega eksponata, ki je danes na ogled.

Program sta s pesmijo in kitaro nadaljevali mladi krajanji Julija in Lara, za smeh sta poskrbela Jože in Aleš. Prvič se je igrala v Žapužah tombola, pod vodstvom Blaža, tokrat predvsem za otroke - za otroško nagrado - nutelo.

Da nismo bili ne lačni in ne žejni, so poskrbeli domači gostinci od Brecljev.

Praznik je uspel ...

Aleš Breclj

IŠČETE KRAJ ZA:

- vodeno vinsko degustacijo,
- samo kozarec vina in rezino pršuta,
- zasebni sestanek,
- poslovno konferenco ali teambuilding,
- pogostitev za zaključeno skupino.

GUE RILA

Vse to in še kaj vam lahko ponudimo na posestvu Guerila.
Info: guerila@guerila.si www.guerila.si +386 51 660 265

ponedeljek - petek 11h - 17h
sobote 14h - 18h ter po dogovoru.

Zeleni dan Vipavske doline

Zavod za turizem Nova Gorica in Vipavska dolina je v sodelovanju z Javnim zavodom Miren Kras in Zavodom za turizem TRG Vipava že tretjič zapored organiziral srečanje turističnih ponudnikov celotne destinacije s posvetom o trajnostnem razvoju, tokrat v Ajdovščini. V ospredje je postavil pomen vključujočega turizma.

Dogodek vključuje izobraževalne vsebine in informacije s področja trajnostnega razvoja, organiziran pa je kot posvet, na katerem imajo ponudniki možnost vključevanja v diskusije in predstavljanja svojih pogledov na razvoj turistične destinacije. Trajnostno ravnanje v turizmu, torej odgovorno ravnanje, ki upošteva vplive na okolje in na soljudi, je v destinaciji Vipavska dolina in Nova Gorica vtakano v vse aktivnosti in predstavlja temelj strategije njenega razvoja.

Na lanskem Zelenem dnevu so odprli novo pomembno

poglavje: prilagajanje podnebnim spremembam v povezavi z osebno obravnavo gostov. Kot rezultat dogovorov na lanskoletnem srečanju je nastala kampanja turistične znamke Vipavska dolina "V vsakem vremenu. Vse leto." in digitalno orodje za preusmerjanje gostov v ekstremnih vremenskih razmerah. V letošnjem zelo vročem poletju so tako turisti s pomočjo iskalnikov na uradnem turističnem spletnem portalu Vipavske doline že lahko poiskali zelene in vremenu primerne aktivnosti na izbrani dan. "Verjamemo, da bo novo orodje

gostom pomagalo odkriti več zanimive ponudbe, ki jo premorejo naši kraji, da bo pripomoglo k večjemu zadovoljstvu gostov in jih v destinaciji zadržalo dlje," je poudarila Erika Lojk, v.d. direktorice Zavoda za turizem Nova Gorica in Vipavska dolina.

Z željo po še večjem zadovoljstvu gostov zavod spodbuja turistične ponudnike, da še bolj pozorno prisluhnejo potrebam gostom in jim namenijo še več osebne obravnave. Zato so za letošnjo osrednjo temo dogodka Zeleni dan izbrali razvoj vključujočega

turizma, tako imenovanega turizma za vse, za različne skupine ljudi z različnimi oviranostmi in posebnimi potrebami. Številne udeležence je izbrani program navdušil, saj je na sproščen in poučen način odstiral potrebe potencialnih gostov, o katerih se običajno pogovarjamo pod vplivom predsodkov in strahov. V pogovoru sta sodelovala tudi posebna gosta srečanja, Dejan Fabčič, dr. med., letošnji dobitnik paraliimpijske medalje, in Igor Miljavec, ugleden slovenski strokovnjak na področju

dostopnosti. Z osebnimi in profesionalnimi izkušnjami, z iskrenostjo in tudi humorjem so sogovorniki občinstvu predali jasno sporočilo, da lahko z osebnim pristopom do potreb slehernega gosta ustvarjamo zadovoljstvo, ki je za osebe z oviranostmi neprecenljivega pomena.

Po zaključku izobraževalnega programa so udeleženci dogodka obiskali novo odprto Rustjevo hišo kruha, ki je prijetno obogatila turistično ponudbo v središču mesta.

slasticarna
in picerija
ajdovščina

TO
GO

040 738 748

DOSTAVA HRANE NA DOM

Hrana do vaših vrat ...

... pica, solata
mešano meso na žaru
ocvrti kalamari
dunajski zrezek
ljubljanjski zrezek
ocvrt krompir - pomfri

DOSTAVA
KOSIL

Preko 60 različnih pic

Halo Erik
pica erik

040 738 748

www.halo-erik.si

Skupno branje z dijaki SŠ Veno Pilon

V tednu skupnega branja so uporabnike ajdovske enote VDCja medse povabili dijaki SŠ Ajdovščina. Skupno prebiranje besedil spodbuja kreativnost, navdihuje, predvsem pa je odlično orodje povezovanja in ustvarjanja skupnosti.

V okviru Nacionalnega meseca skupnega branja so v SŠ Veno Pilon Ajdovščina prvi teden oktobra namenili skupnemu branju. Tako so 4. oktobra povabili medse uporabnike Varstveno delovnega centra Ajdovščina - Vipava in jih razveselili s prebiranjem različnih literarnih besedil.

Osrednja tema letošnjega

Nacionalnega meseca skupnega branja je bilo branje v javnem prostoru. S ciljem druženja ob knjigah in razpravljanja o prebranemu. Branje v javnem prostoru namreč ustvarja edinstvena okolja, ki navdihujejo in ustvarjajo skupnosti. Omogoča dostop do knjig in informacij izven običajnih prostorov branja.

Omogoča pogovor in medsebojno učenje ter odpira vrata spoštljivi komunikaciji in medsebojnemu razumevanju. Prispeva k boljši družbi. Da skupno, javno branje daje občutek pripadnosti in razumevanja, je bilo čutiti tudi tokrat, ko so se v eno skupnost povezali dijaki in uporabniki VDC-ja.

Ekološki dan na OŠ Danila Lokarja

Danes nekdo sedi v senci, ker je dolgo časa nazaj nekdo drug posadil drevo. (Warren Buffett)

V četrtek, 26. septembra, smo imeli petošolci in prvošolci skupen dan dejavnosti. Učencem smo želeli približati načine, kako lahko poskrbimo, da naše okolje ostane zdravo in prijetno za bivanje. Ob sodelovanju delavcev Komune Ajdovščina smo imeli res bogat program.

Spoznali smo način ločevanja odpadkov, organizacijo pobiranja odpadkov in varstvo okolja v občini Ajdovščina. Delavec nam je predstavil, kako deluje tovarnjak za zbiranje določenih vrst komunalnih odpadkov. Učenci so spoznali, čemu so namenjene posebne luči in kamera na tovarnjaku.

Delavka je prikazala nazorno predstavitev ločevanja odpadkov in smisel takega ravnanja, ki je pomembno za naše okolje in je odgovornost prav vsakega izmed nas.

V tem dnevu smo se tudi družili prvošolci s petošolci, ki so nas povabili v svojo učilnico, da smo skupaj ustvarjali iz

odpadne embalaže. Izdelovali smo lončke za pisala. Starejši so pomagali mlajšim in obratno ter se spoznavali in prijateljstvo je ubiralo nove poti. V tem dnevu smo se tudi odločili, da smo pomalicali skupaj v šolski jedilnici in druženje je bilo res zabavno in prijetno.

Še nekaj vtisov naših učencev: Meni je bilo všeč, ko smo

videli velik tovarnjak in so nam pokazali, kako dela. **Leo**

Jaz sem se imela lepo, ko smo skupaj izdelovali lonček za svinčnike, tudi z mojo prijateljico iz 5. razreda. **Mia**

Meni je bil cel dan všeč, ko smo videli tovarnjak, izdelovali izdelek in tudi skupaj jedli v jedilnici. **Maks**

Teden otroka na Gočah

Že 70 let prvi teden v oktobru poteka Teden otroka. Letošnja tema je bila Otrok, nepopisan list. Kot že vrsto let smo tudi letos na podružnični šoli Goče v sodelovanju s KS Goče pripravili zanimiv program za naše učence.

V ponedeljek sta dve učenki 4. in 5. razreda postali učiteljici slovenščine. Prvošolcem sta prebrali knjigo Mojca Pokrajculja ter se z njimi pogovorili o

vsebinah pravljice. V torek pa sta devetošolki v okviru projekta Učenec – učitelj izvedli učno uro naravoslovja v 4. razredu.

V torek nas je obiskala Mateja Marc in Ljudske univerze v Ajdovščini. Pripravila je zanimivo in poučno delavnico o zeliščih. S seboj je prinesla veliko posušenih zelišč ter hidrolate. Učenci so prepoznavali zelišča po vonju ter teksturi. Nekateri so že pravi

mali poznavalci zelišč. Na koncu je vsak učenec izdelal sivkino sol ter jo lično zapakiral v vrečke. Zgotovo so bile mame vesele te sproščujoče kopeli!

Sredino popoldne je avlo naše šole napolnil čarodej Jole Cole. S pristrčnim nastopom, humorjem in čarovniškimi triki je v slabi uri poskrbel, da so nas bolele trebušne mišice. Vse. Tako otroke, kot tudi odrasle.

V četrtek nas je po malici obiskal gospod Miha iz zavoda Dobra pot. Predstavil nam je pomen kulturne dediščine in ohranjanja le-te za naslednje generacije.

V okviru programa Povabimo besedo smo v petek prisluhnili pisateljici Aksinji Kermauner.

Vsem gostom se zahvaljujemo, da so nam obogatili Teden otroka. Z različnimi zanimivimi vsebinami smo otrokom popisali nov list v knjigi doživetij.

Anita Čujec

Državno šolsko tekmovanje Orientacijski tek

Po dobrih treh urah vožnje proti severovzhodu Slovenije smo 8. oktobra prispeli do Svetega Jurija, prizorišča najpomembnejšega orientacijskega tekmovanja letos. Čeprav smo na pot krenili v deževnem vremenu, z vremenom na Štajerskem ni bilo težav. Res je bilo zelo vetrovno, vendar nas to ni motilo. Tekmovanja se ja udeležilo čez 300 tekmovalcev iz 44 šol. Hitro smo ugotovili, da so bili nekateri na orientacijskem tekmovanju prvič, saj so bili videti kar malo izgubljeni. Proti koncu štartne liste pa so bili razporejeni najizkušenejši.

Osnovno šolo Dobravlje so zastopali: Zarja Cigoj, Alja Tomažič, Žana Jež, Mija Marjanovič, Sofia Jerkič, Filip Jerkič, Mark Doles, Urban Črnigoj, Lovro Slokar, Blaž Valič,

Matija Kerševan, Matic Kerševan, Anže Tomažič, Anže Jež in Izak Pirjevec.

Vsi so upravičili uvrstitev na državno tekmovanje: od deklet, ki so dobila prav vse kontrolne točke, do fantov, ki so zmagali ekipno - tako med najmlajšimi kot med najstarejšimi. Med posamezniki sta bila najboljša Filip Jerkič drugi med mlajšimi in Matic Kerševan četrti med starejšimi pionirji.

Tekmovanje nam bi ostalo v še lepšem spominu, če se ne bi pri organizaciji malo zatikalo, če bi bilo kosilo bolj po našem okusu in če ne bi bilo v avtobusu tako vroče. Ampak pri vseh težavah smo si znali pomagati in si na koncu izborili tudi postanek na Trojanah.

Učenci OŠ Dobravlje

Radijska orientacija

Radio klub Radomlje je bil letos prireditelj ekipnega državnega tekmovanja radio klubov Slovenije v radijski orientaciji. Med sedmimi klubi je največ točk dosegel naš radio klub Ajdovščina. V kategoriji pionirjev so nastopili učenci OŠ Dobravlje:

Žana Jež, Matija Kerševan, Izak Pirjevec in Matic Kerševan, ki je bil najhitrejši. Junior Mark Remec je uspešno odkril vse skrite oddajnike. Več podatkov in fotografije dobite na: <https://arg.hamradio.si/>

Učilnica pod drevesom

V septembru že nekaj let zapored poteka nacionalni projekt Beremo skupaj, od leta 2020 praznujemo 23. septembra dan slovenskega športa, 27. septembra še svetovni dan turizma, ki je letos promoviral obisk gozda in dobro počutje v njem.

Na Osnovni šoli Danila Lokarja Ajdovščina smo se odločili, da skupne cilje teh dni združimo in jih z učenci 4.b izvedemo kot medpredmetno povezavo pri pouku športa, slovenščine, naravoslovja in šolske knjižnice. Odločili smo se za učenje v naravi in tako združili branje z gibanjem. Učenci so se iz šolske učilnice preselili v učilnico pod drevesom. V parku pred Glasbeno šolo Vinka Vodopivca Ajdovščina so se udobno namestili pod lipo in razmišljali o tem, kako se počutijo v naravi, zakaj so pomembna drevesa, kaj nam dajejo ... Sledila je Zgodba o lipi, ki jo je prebrala šolska knjižničarka Nataša. Preprosta

zgodba se je s svojo sporočilnostjo dotaknila poslušalcev, ki so svoje misli tudi zapisali in jih podelili z ostalimi. Učenci so prejeli kartončke, natisnjene na različnih odtenkih zelenega papirja, z besedilom ali sliko drevesa v različnih letnih časih. Na osnovi barvnih odtenkov kartončkov so se razdelili v skupine in se že lotili dela, urediti so morali pravilno zaporedje med danimi slikami in besedilom. Ko so s tem končali, so pod vodstvom učiteljice Lilijane prebrali besedila o tem, kaj se dogaja s hrastom v različnih letnih časih. Sledila je še ponovitev slišanege.

Mimo šole smo se z učenci odpravili na travnik, kjer domuje mogočen hrast. V zavetju njegove krošnje so četrtšolci spoznali različne drevesne krošnje, jih primerjali s krošnjami v okolici ter določili obliko hrastove krošnje. Še sami so raziskovali in reševali delovne naloge o hrastu. S pomočjo svojih dlani so izmerili

obseg debla, delovni list so naslonili na lubje in čez barvali z voščenko, tako da je nastal njegov odtis, na enak način so naredili še odtis hrastovega lista.

Ob zaključku dela so strnili svoje misli o počutju in delu v učilnici pod drevesom, kaj vse so se naučili, novega spoznali.

Strinjali so se, da je bilo lepo in prijetno na svežem zraku, pomemben je bil dotik lubja, opazovanje listov in plodov. Med poukom v naravi jim je bilo všeč,

da so se gibali, tekali čez travnik do hrasta in bili sproščeni. Izrazili so željo, da bi še večkrat ponovili pouk na prostem, pod drevesom, ob potoku, na bližnjem Školu ...

Bogate povratne informacije ostajajo izziv za nadaljevanje s prakso pouka v naravi. Barica Marentič Požarnik v svoji knjigi *Moje življenje, moje učenje* (2020) zapiše, da inovativno in izkustveno učenje predstavlja učenje za prihodnost. »Pouk v naravi ali področje okoljske vzgoje združuje spoznavno (znanje in razumevanje okoljskih pojmov, pojavov in problemov), akcijsko (trajnostni razvoj) in čustveno/vrednostno področje

(spoprijemanje z okoljskimi problemi).«

»Okoljska vzgoja ni prvenstveno stvar etike ali religije, je stvar preživetja,« je zapisal Dalajlama. Tega se moramo zavedati na vseh nivojih in stopnjah izobraževanja ter opolnomočiti tako sebe kot svoje učence, da bomo znali živeti v sožitju z darovi, ki nam jih ponuja narava.

Nataša Markič in Lilijana Rijavec

Obisk pisateljice Aksinje Kermauner

Na podružnični šoli Goče smo 11. oktobra gostili pisateljico Aksinjo Kermauner, ki je tudi pesnica, upokojena učiteljica in tiflopedagoginja.

Avtorica se v svojih delih ukvarja predvsem s slepoto in slabovidnostjo. Najprej nam je predstavila delo s slepimi in slabovidnimi - kako slepi in slabovidni berejo, pišejo in se učijo. Ogleдали smo si poseben učbenik, namenjen slepim in slabovidnim, ki je napisan samo

v brajici. S seboj je prinesla tudi razne pripomočke in igre, namenjene slepim in slabovidnim.

Učenci so z zanimanjem spoznavali slikanico Snežna roža, ki je prva slovenska tipna slikanica. Posebnost slikanice je v tem, da je vsaka original, saj je avtorica s pomočjo svojih hčera za vsako posebej izdelala ilustracije. Izdelala je okrog petdeset takih slikanic v slovenščini.

Tudi ostale njene knjige so nekaj posebnega, saj so poleg v običajni

pisavi napisane še v Braillovi pisavi. Tako nam je gospa Aksinja predstavila svojega književnega junaka Žigo špageta. Prisluhnilni smo zgodbam Žiga špaget gre v širni svet, Žiga špaget je za punce magnet in Žiga špaget gre na trnek viset. Zgodbo Žiga špaget gre v širni svet je predstavila z japonskim gledališčem kamišibaj. Pisateljica je z učenci tudi 'kuhala špagete', saj smo delček zgodbe tudi dramsko uprizorili.

Za konec so se lahko učenci preizkusili v igrah, ki jih uporabljajo slepi in slabovidni. Pri vseh so imeli prevezo čez oči, tako da so zaznavali samo s tipanjem.

Srečanje je potekalo v okviru programa Povabimo besedo, ki ga financirata Društvo slovenskih pisateljev in Javna agencija za knjigo Republike Slovenije.

Vanja Krapež

Paraolimpijec Dejan Fabčič obiskal OŠ Šturje Ajdovščina

V tednu otroka smo na OŠ Šturje gostili bronastega paraolimpijca, ki nas je navdušil s svojo zgodbo o uspehu.

Ne zgodi se prav pogosto, da na šoli gostimo dobitnika olimpijske medalje. V ponedeljek, 7. 10. 2024, nas je obiskal Dejan Fabčič, paraolimpijec, ki je letos v Parizu osvojil bronasto medaljo v lokostrelstvu.

V srečanju z učenci zadnje triade je na zanimiv način predstavil, kaj vse je potrebno za tako velik dosežek. Učenci so z velikim zanimanjem prisluhnilni njegovi zgodbi o uspehu: od njegove prirojene invalidnosti, velike volje in vztrajnosti pri različnih športih, v katerih je tekmoval na različnih velikih tekmovanjih, pa do osvojitve tako zelene olimpijske medalje.

Ob koncu predstavitve je poudaril, da so za tako velik

uspeh zagotovo pomembni tudi dober trener, veliko spodbud in podpore s strani družine in tistih, ki te spremljajo, ter tudi nekaj športne sreče.

Dejan Fabčič je poleg udeleževanja na športnem področju končal tudi študij medicine in pokazal, da uspešno krmari med napornimi treningi in obveznostmi v službi. Za konec je na vprašanje, kakšne načrte ima za v prihodnje, odgovoril, da si na naslednjih olimpijskih igrah želi nadgraditi dosežek še z žlahtnejšo kolajno.

Verjamemo, da bo svoj cilj dosegel in da se bomo čez štiri leta ponovno srečali z njim ter se skupaj veselili njegovih uspehov.

Druženje in spoznavanje planetov

Kakšni so Saturn, Venera in Luna? Vse to smo od 'blizu' videli s pomočjo teleskopa na medgeneracijskem druženju v organizaciji Društva upokojencev Vipava.

Iz bivalne enote in stanovanjske skupine VDC-ja v Vipavi smo se 11. 10. 2024 v večernih urah odpravili na medgeneracijsko druženje, ki ga je na parkirišču pred Famo v Vipavi organiziralo Društvo upokojencev Vipava. S pomočjo teleskopa smo opazovali dogajanje na nebu.

Srečanje in zanimiva izkušnja sta nedvomno upravičila pomen medgeneracijskega druženja, ki je predvsem v izmenjavi izkušenj, učenju novih in starih veščin, prenašanju izkušenj med generacijami, širjenju socialnih mrež ter ohranjanju kulturne dediščine. Mi smo v petkovem

druženju vsekakor okrepili naš krog prijateljstva in se zraven še veliko novega naučili.

Družinski duh nas je ponesel proti Volniku

Mlad kader je bistven temelj vsakega društva. Tudi v Planinskem društvu Ajdovščina se tega zavedamo in skušamo pritegniti mlade planince in jim pričarati lepote planinskega sveta. Tokrat smo spoznavali skupaj z otroki in starši krasote kraškega sveta v okolici Pliskovice.

Sončna sobota, 12. oktobra, je bila kot nalašč za ponovni družinski izlet. Zbrali smo se na avtobusni postaji v Ajdovščini, se prešteli in ugotovili, da nas je 28. Število se je povečalo na račun sodelovanja Osnovne šole Danila Lokarja, saj je novi športni učitelj Žan pripeljal s seboj kar 13 udeležencev.

Z avtomobili smo se podali proti Krasu, do Pliskovice. Zanimivo, da smo začeli s spustom in sicer do kala Mlačna, ki je včasih služil za napajanje živine. Danes je kot močvirno jezerce bogato z rastlinjem.

Hodimo naprej po makadamski poti, kar precej časa, skozi globok gozd, kjer so na enem od odsekov celo tablice z napisi dreves, ampak zadeva je precej opuščena. Po dobri uri hoda le zapustimo makadamsko cesto in preidemo na stezo, ki nas je vodila po predelu Žekanca proti vrhu našega cilja.

Izbrali smo desno neoznačeno pot, ki je bolj ozka in strma. Hodimo, hodimo in kmalu prečkamo državno mejo med Slovenijo in Italijo. Otroci so se čudili italijanskim markacijam in

oznakam. Naš Volnik je za sosede Monte Lanaro. Dosegli smo ga po poldrugi uri hoje. Na vrhu nas je pričakal lesen balkonski podest, kjer so opisane ptice in razgledi v smeri Nanosa, Čavna, Svete Gore ...). Alpe so bile v megli, pritegnili pa so nas tudi pogledi na Tržaški zaliv. Čas je bil tudi za malico in seveda gasilsko fotografijo z zastavo planinskega društva.

Vrnitev v dolino smo si malce podaljšali, saj smo krenili po italijanski strani mimo Njivic. Hitro smo izgubljali na višini in kmalu dosegli makadamsko pot. Sledil je spust do kala Mlačna, kjer smo si še enkrat ogledali močvirje in delo divjih prašičev na sosednjem travniku.

Sledil je še 15 minutni vzpon do Pliskovice. Rekli smo si, da je danes narobe svet - začeli smo s spustom in končali z vzponom. Vmes pa je bilo planinsko in družinam primerno, saj so vsi (otroci in odrasli) premagali 10 km v treh urah in pol. Tura je bila razgibana - precej na svoji in malo na tuji zemlji.

No, pa smo spoznali še en del našega ozemlja, ki je bil za večino udeležencev nepoznan. Zahvala gre vsem, ki ste nam zaupali vodenje izleta in smo pričarali lep dan skupaj.

Gorazd Lapanja, Planinsko društvo Ajdovščina

Za praznik očiščene Žapuže

Poletje je minilo in v Žapužah se je hitro bližal datum krajevnega praznika. Običajno mora biti za praznik vse 'kot iz škatlice', zato smo se člani društva DEŠK Žapuže odločili, da pred praznikom očistimo okolico doma krajanov. Željeno, storjeno. Delo smo člani društva vzeli resno v roke, ker smo vedeli, da bo praznik odmeven in dobro obiskan. Povabilu na akcijo, ki se je odvijala na 'praznično' soboto, 28. septembra 2024, se je odzvalo veliko parov pridnih rok. S seboj smo prinesli nepogrešljive rokavice, škarje za robido, metle, motiko, grablje, vedra, lestev,

puhalnik za listje ... Z veliko vnemo smo opleli rožno gredico, porili ves plevel, spihali in pometli listje, očistili žlebove in kanale in porezali robido in grmovje. Čiščenja so bila deležna tudi naša korita z vodo in njihova že prav nastlana okolica, pa tudi otroško igrišče. Polne vreče za smeti so polnile kontejnerje na ekološkem otoku. Po več kot dveh urah smo se prepoteni, vendar nasmejani in zadovoljni ozrli po očiščeni okolici doma krajanov.

Tako nam je še enkrat uspelo narediti nekaj lepega, dobrega za naše Žapuže.

Mimica Šeme

43. Spominski pohod na Golake

Poklon planinski srčnosti

V nedeljo, 6. oktobra 2024, smo se, kot že več desetletij, zbrali ajdovski planinci, da počastimo spomin na vse, ki so se žrtvovali, da je naše društvo prebrodilo mnoge težave, vztrajalo in doživelo 120 let življenja.

Oktober je začel opozarjati, da smo se poslovili od prevročega poletja. Nebo se je kregalo in kregalo, grozilo z nevihtami, grmenjem, poplavami in burjo. Ta je v naši dolini ruvala, pometala in gospodarila. In potem ...

Rodilo se je čudovito nedeljsko jutro. Nebo je bilo sinje modro, brez oblačka, le Mali Golak je imel še tanko kapo. Že ob prihodu prvih planincev na vrh se je tudi ta razblinila. Odprl se je čudovit razgled proti zasneženim Alpam, v daljavi se je lesketalo morje, našo dolino je sekala Vipava, le Ljubljansko kotlino je zakrivalo megleno morje.

Pred Iztokovo kočjo, ki se je prebujala po deževnem nalivu, so se zbirali planinci od blizu in daleč. Nekateri so se vračali z vrha, drugi so šele merili korak proti njemu. Organiziran je bil Spominski pohod na Golake. Pred Iztokovo kočjo je vabila vpisna knjiga, ki je dokaz in dokument preteklosti.

Ob 11. uri je bila organizirana vsakoletna prireditve v spomin planincem, ki so s prostovoljnimi delom postavili tri kočje (tudi kočjo pri izviru Hublja), ki so se trudili, da je naše društvo premagalo viharo moč časa in živelo 120 let. Ponosni smo na

njegovo starost, kar smo lani slovesno praznovali. Ob tem nas spomin popelje desetletja nazaj, ko so prostovoljno, na svojih hrbitih, mnogi planinci prenašali material, da se je postavil ta dom pod Golaki in ne samo to.

Ob napovedani uri so se zbrali nastopajoči. Zapela je pesem sester Kobal z Ustja. Njihovi mili glasovi so božali srca številnim planincem. Kot glas siničke, o kateri je pripovedovala Iris, je zvenelo njihovo petje. Erik je spremljal in bogatil recitacijo, Patricija pa je s flavto izpovedala globoka čustva, ki so spremljala celotno prireditev.

Predsednik PD Damjan Pregelj je pozdravil oba naša častna člana, in sicer Jožefo Hladnik in Antona Kreševca, ki sta se udeležila prireditve. Prevoz in povabilo je veljalo tudi nekaterim drugim starejšim članom našega društva. Njihove družbe smo vedno veseli.

Tema prireditve je bilo domoljubje, ljubezen do

domovine in do našega jezika, do naše materinščine, ki odpira mnoga srca. Brez tega ključa ne bi bilo ljubezni, ki je sposobna opraviti mnogo prostovoljnih ur, ki zna in zmore premagati številne prepreke, da se kot kresnička zasveti na mnogih planinskih poteh. V preteklosti je ta velika ljubezen, brez nje ne more biti planinstva, podpirala mnoge stebre, ki so držali društvo pri življenju.

Prireditve in spominski pohod sta se zaključila z obljubo, da bomo branili in čuvali; bogatili

in plemenitili vse, kar smo sprejeli samo v varstvo od naših prednikov.

S poklonom mnogim planincem, ki jih ni več med nami, in z obljubo, da bomo zapustili poznejšim rodovom, kar smo sprejeli od njih, smo se poslovili od Golakov. Obljubili smo si nasvidenje ob letu osorej.

Oblaki so pretrgali nebesno modrino in utihnili so mili glasovi sester Kobal.

Irena Šinkovec, Planinsko društvo Ajdovščina

Izlet v Toskano in Cinque Terre

Že kar nekaj časa sem se spogledovala z željo, da bi za DU organizirala nekajdnevni izlet v Italijo, to prelepo deželo. Zbralo se nas je poln avtobus. Zgodaj zjutraj smo krenili. Nasmejani obrazi v pričakovanju zanimivo preživetih dni.

Naša prva destinacija za ogled: mesto Lucca, eno najlepših mest

v Toskani, ki nas je presenetilo s svojimi arhitekturnimi lepotami. Nato še v Pistoia, ki slovi po poševnem stolpu in je svetovna atrakcija. Zraven stojita še krstilnica in katedrala. Posnetki mogočnih stavb, ogled cerkve, sprehod po trgu, nakupi spominkov, selfiji ... prehitro je minil čas tega popoldneva.

Namestili smo se v prijetnem manjšem hotelu v Luccii.

Drugi dan: Cinque Terre, v Liguriji. Veliko ljudi je že obiskalo delček te prekrasne ligurske obale, vendar malo tistih, ki so jo lahko občudovali z morja. Zaradi previsokih valov pogosto plovba ni mogoča. Zjutraj smo izvedeli, da bodo ladjice vozile. Izpluli smo iz La Spezie. Prvi postanek: Porto Venere. To srednjeveško mestece z bogato zgodovino iz rimskih časov nas je osupnilo, kakor tudi naravna lepota naselja, z visokimi hišami, pobarvanimi v živo pisane barve. Z naslednjo vozečo ladjo smo pripluli do vasice Manarola, v Monterosso pa z vlakom. Čolni ležijo po ulicah in manjših trgih in so tam 'parkirani', kajti ne morejo jih pustiti v morju. V tipični gostilni smo si privoščili pizzo, se sprehodili po slikoviti vasici, občudovali naravne lepote, nato pa se z vlakom vrnili v La Spezio. Polni vtisov, utrujeni od celodnevne hoje smo se vrnili v hotel, vendar izkoristili po večerji čas za druženje, petje in kozarček.

Tretji dan: proti domu bo treba, zapustili smo Lucco. Naša pot je vodila do Parme, ki slovi po parmezanu in šunki. Ogledali smo si znamenitosti: Piazza Pilota, Verdijevo gledališče ... in se ustavili na trgu Garibaldi,

kjer se je odvijal ples mladih, odetih v zastave evropskih držav. Pomahali smo dekletu s slovensko zastavo in poželi aplavz. Še hitro kosilo v eni tipičnih lokalnih trgovin, nakup parmezana, nato pa proti Mantovi, renesančnem mestu v Lombardiji. Mantova; zgodovinska moč družine Gonzaga je vplivala na umetnost severne Italije. Veliko vlogo je imela opera, tu je skladatelj Monteverdi premierno predstavil opero Orfej. V Shakespearjevi drami Romeo in Julija je bil Romeo preganjan iz Mantove. Rimski pesnik Vergil ima v

Mantovi na jezerskem nabrežju postavljen kip. Pokušina jedi, tipičnih za Mantovo, nato pa preko Benečije in Furlanije domov.

Izlet smo organizirali z agencijo Kompas Ajdovščina, vrhunsko vodenje vodnika Tončka nam je izlet obogatilo, kajti na sproščen, strokoven način nam je približal ta del Italije v vsej svoji bogati lepoti pokrajin, kulture in zgodovine. Še veliko je destinacij v Italiji, ki jih še nismo obiskali. Nadaljujemo naslednje leto!

**Rožica Kovač, DU
Ajdovščina**

Pohod okoli Bohinjskega jezera

Tudi pohodniška skupina Spoznavajmo Slovenijo, ki deluje na UTŽO Ajdovščina - Društvo MOST, je spravila pod streho prvi pohod v novem študijskem letu. Odpravili smo se na Gorenjsko okoli našega bisera, Bohinjskega jezera. Bolj ali manj je poznano, da je največji pritok v jezero Savica, ki ga poznamo vsaj po slapu Savica. Edini iztok iz jezera pa je ena najkrajših rek v Sloveniji, Jezernica, ki se po približno 100 metrih združi z Mostnico v Savo Bohinjko. Zanimivo je, da ima Bohinjsko jezero tudi podvodne izvire in največji med njimi je Govic, ki mi je povzročil kar velike skrbi. Na predvideni pohodni poti je malo pred Ukancem velika struga. Običajno je suha, ob velikem deževju spomladi ali jeseni, morda niti ne vsako leto, pa Govic bruha kot slap Govic iz jame 130 m nad gladino jezera. Ta slika je kar podobna našemu Hublju ob velikem deževju. Ali bo pot prehodna ali ne? Na Bohinjskem so bile nedavno poplave, jezero je naraslo za meter, morda dva. Še v petek sem spraševal v Bohinju in nisem dobil pravega odgovora. »Včeraj, v četrtek, je bruhal. Za jutri pa ne moremo reči«. Zato sva se z Zdenko odločila, da spremeniva smer pohoda. Začeli

smo pod Staro Fužino ter nato mimo cerkvice sv. Janeza in preko kamnitega Janezovega mosta skozi Ribčev Laz, mimo gostišča Pod Skalco in plezalne stene do znamenite cerkvice sv. Duha. Tu smo si vzeli odmor za malico. Pot smo nadaljevali mimo hostla ter kampa proti Ukancu, kjer smo prečkali Savico po lepem lesenem mostu in nadaljevali proti Govicu. Če bo struga neprehodna, se bomo pač obrnili in poklicali avtobus. Voda je bila, vendar smo z malo truda lahko šli čez, naredili celoten krog in videli vse, kar je bilo predvideno. Ja, tudi kakšna kapljica je bila po

poti, vendar to ni pokvarilo dobre volje pohodnikov. Dobrih 13 km smo prehodili in si zaslužili kar bogato malico, bolj kosilo, v gostilni Ema v Srednji vasi v Bohinju.

In od kje ime Bohinj? Meni je všeč pripovedka, ki pravi, da je takrat, ko je Bog delil svet, pozabil na majhno skupinico, ki je stala ob strani in se ni prerivala. Ker so se mu zasmilili, jim je odstopil najlepši svet, ki se zato imenuje Bohinj. Bohinjci namreč Bogu rečejo Boh.

**Branko Lavrenčič, foto
Franko Žgavec**

TOTUM
WWW.TOTUM.SI
Feel The Difference

Totum d.o.o.
Goriška cesta 29/a, AJDOVŠČINA
(05) 366 50 88
Obrtiška ulica 6/i, LOGATEC
(01) 750 93 48

JESENSKA AKCIJA
PRIROČNO DARILLO OB NAKUPU
IZBRANIH MODELOV MOTORNIH ŽAG STIHL
več na: WWW.TOTUM.SI
Ponudba velja do 31.10.2024 oz. do odprodaje zalog

STIHL

SPLETNA TRGOVINA

Most na Mostu na Soči

Štirideset članska ekipa krožka Zgodovinska potepanja društva Most se je za prvo poglavje nove študijske sezone podala na Tolminsko, najprej v Tolmin in nato na Most na Soči. Ne po naključju, saj je novi mentor krožka Edo Pelicon del svojega otroštva preživel prav na Mostu na Soči. Tako je doživetje delil zanimivosti o kraju in njegovih številnih znamenitostih.

Most na Soči je v kraj in prostor med ogledom Tolminskega muzeja umestila odlična kustosinja Karla Kofol. Naravno zavarovan kraj med Sočo, Idrijco in Bačo je bil poseljen že v neolitik, izstopa pa obdobje iz starejše železne dobe (med 8. in 4. stoletjem pr. n. št.), saj so odkrili številne ostaline bivališč z orodjem, orožjem, posodjem in okrasnimi predmeti ter skoraj 7.000 (!) žarnih grobov. Kar t.i. svetolucijsko kulturo umešča med pomembnejša arheološka najdišča tostran Alp. Že siceršnja ugodna lega na križišču trgovskih poti (tudi jantarjeve) je še večjo veljavo dobila z gradnjo bohinske proge, preskok v mondeno turistično destinacijo pa je omogočila zajezitev Soče za hidroelektrarno Doblar leta 1938. Po besedah Kofolove je igral Most celo pomembnejšo vlogo od občinskega središča Tolmina.

Toda med našim obiskom (17. oktobra 2024), resda izven turistične sezone, je od nekdanjih imenitnih gostiln in hotelov deloval le en lokal, kjer smo lahko popili kavico po obhodu kraja. Most na Soči je ime dobil leta 1952, s preimenovanjem iz Sv. Lucije, po zavetnici kraja z imenitno cerkvijo. Kar celo desetletje jo je po poškodbah v prvi svetovni vojni preurejal in poslikaval Tone Kralj. Glavna oltarna slika seveda pripada sv. Luciji, tragično življenjsko zgodbo svetnice skozi Kraljeve podobe visoko na stenah prezbiterija pa nam je predstavil

župnik Tomaž Kete, po rodu iz Grivč. Povzpeli smo se še do prvotne cerkve sv. Mavra iz leta 1192, zdaj pokopališčne, do razgledišča, kjer smo uživali v pogledih na smaragdno barvo

jezera in kjer je nastala skupinska fotografija (Vilija Vetriha).

Mimo rojstnih hiš znanih Mostarjev (pisatelja Ivan Pregelj in Saša Vuga, glasbenik Marko Munih) smo čez most dospeli do razgledne Vodne hiše, kjer nas je sprejel Darij Vouk, legenda tamkajšnjega turizma, ter se 'sprehodil' skozi zanimivosti osrednje prireditve Noč na jezeru in skokov z mosta. Zapeljal naj nas bi tudi z ladjico po jezeru, toda tokovi so bili tokrat premočni, kar smo nadomestili s sprehodom po energijski poti tik ob jezeru do kapelice sv. Lucije

pred Modrejem. V bližini je izvir zdravilne vode, ki naj bi še posebno ugodno vplival na oči, zato smo to izkoristili (očala pa za vsak slučaj obdržali).

Sotočje ob sotočju Save in Donave

Oktet Sotočje je 30. obletnico svojega delovanja med drugim obeležil tudi s pevsko turnejo po Srbiji. Sedaj že pregovorni vokalni promotorji Vipavske doline, Primorske in vse Slovenije so nastopili na koncertih v Beogradu in Novem Sadu ter na številnih

Bergant. Ob tej priložnosti se je zahvalil članom Sotočja za negovanje vokalne glasbe in za nastope v Republiki Srbiji, ki so oživili duh slovenstva v tej državi.

Jernej Štrancar, predsednik društva Sotočje, se je po vrnitvi zahvalil članom za dneve, ki so jih

priložnostnih predstavitev slovenskih pesmi. Koncertov so se poleg ljubiteljev vokalne glasbe udeležili predstavniki v Srbiji živečih Slovencev in vodstva njihovih društev.

Organizacijsko so se še posebej angažirali v Društvu Slovencev Sava v Beogradu pod vodstvom Saše Verbiča in v Novem Sadu pod vodstvom konzula Slovenije v tem mestu Rajka Marića. Pred vrnitvijo v domovino pa je pevec na Veleposlaništvu Republike Slovenije v Beogradu sprejel veleposlanik nj. eks. Damjan

posvetili kulturnemu sodelovanju med Slovenijo in Srbijo, ter za nesebične napore, ki so jih vložili v predstavitev svojega repertoarja v tujini. »Glede na odzive, ki smo jih doživljali na vsakem koraku, smo dobili potrditev, da lahko nadaljujemo z našim poslanstvom širjenja slovenske kulture na tujem. Predvsem tam, kjer živijo naši izseljenci,« izpostavlja Jernej Štrancar. Z nastopi v Srbiji pa je bil, poleg vseh članov okteta Sotočje, izjemno zadovoljen tudi zborovodja Jani Klančič.

Boris Jež, član okteta Sotočje

oglašujte v časopis
latnik

Zarja in Akordi v Beneški laguni

»Po že tradicionalnih, uspešno izpeljanih kulturnih festivalih Slovenija na Ohridu, Slovenija v

Slavoniji, Slovenija v Budimpešti, Slovenija v Draču ter Slovenija v Sarajevu, katerih se je skupaj

udeležilo preko 8600 udeležencev iz Slovenije, društvo KVRS v okviru blagovne znamke Si.In (Slovenija), v sodelovanju s Svetovno festivalsko asociacijo WOFA ter agencijo Bel Mondo s.r.l. organizira 3-dnevni festival SLOVENIJA V BENEŠKI LAGUNI 2024.«

Tak je bil uvod vabila za našo udeležbo na festivalu, ki smo ga navdušeno sprejeli. Organizacija festivalov Si.In je vedno odlično izpeljana, zato je bilo potrebno prispevati samo dobro voljo in dober program za nastop. Tokrat je bila udeležba rekordna, saj se je prijavilo 35 skupin, ki so šteje več

kot 800 nastopajočih.

Prvi dan smo si ogledali žal deževne Benetke, a smo prinesli toliko pozitivne energije, da nas je naslednja dva dneva spremljalo toplo sonce. Nastanjeni smo bili v hotelu Ambasciatori, okušali italijansko kulinariko in se družili z ostalimi nastopajočimi. V hotelu so razumevajoče dovolili vaje in zabavne večerne koncerte.

Naša dva nastopa sta se odvila v cerkvi San Liberale e Mauro v Lido di Jesolo. Zarja in Akordi smo se odlično predstavili, vsak s svojim nastopom in z eno skupno točko. Ponosno smo predstavili našo Vipavsko dolino

in naše društvo. Zadovoljni smo se v nedeljo vračali proti domu. Polni vtisov smo že med potjo načrtovali nove projekte. Kljub našemu tretjemu življenjskemu obdobju smo vztrajni, trudimo se po naših najboljših močeh, da se dostojno predstavimo, kjer koli nastopamo. Hvaležni smo našima umetniškima vodjema Gordanu Novakoviću in Zori Gregorc, da imata voljo in potrpljenja z nami.

Do konca leta imamo še veliko nastopov, veseli nas, da prinašamo dobro voljo med poslušalce. V naslednjem letu pa novim izzivom naproti.

Nevenka Vidmar

Teden otroka®

Teden posvečen otrokom

Teden otroka® je vsakoletni dogodek, ki se obeležuje v prvem tednu oktobra in je namenjen ozaveščanju o pomenu otroštva, pravicah otrok ter zagotavljanju spodbudnega in varnega okolja za njihov razvoj. Program temelji na Svetovnem dnevu otroka, katerega obeleževanje na prvi ponedeljek v oktobru je že leta 1954 razglasila Generalna skupščina Združenih narodov. Ob letošnjem Tednu otroka®, programu ZPMS, ki smo ga praznovali že 70. leto zapored, smo se osredotočali na temo Otroci, nepopisan list.

Medobčinsko društvo prijateljev mladine Ajdovščina je tudi letos pripravilo pester program, ki je otroke in tudi odrasle vključil v različne dejavnosti in jim ponudil priložnosti za učenje, izražanje in ustvarjanje. Ena izmed osrednjih aktivnosti je bilo predavanje strokovne delavke Slovenskega društva Hospic Tamare Tedesco Ljutić na temo Žalovanje otrok in mladostnikov. Na predavanju smo spregovorili o tem, kako

otroci doživljajo izgubo, kako se soočajo z žalovanjem, kar odraslim omogoči vpogled v razumevanje posebnosti v žalovanju odraščajočih ljudi. Predavanje je bilo namenjeno vsem, ki se srečujejo z otroškim žalovanjem, pa tudi vsem, ki želijo poglobiti svoje razumevanje tega občutljivega obdobja v otrokovem življenju.

V goste smo povabili cenjeno pisateljico Tino Bilban, ki je devetošolcem na OŠ Danila Lokarja Ajdovščina in osmošolcem OŠ Draga Bajca Vipava predstavila svoj bogat literarni svet, mladi bralci pa so z njo raziskovali svet knjig in ustvarjalnosti ter skozi pogovor odkrivali moč zgodb.

V sodelovanju s programom PUM-O+ smo organizirali posebno delavnico oblikovanja z glino za otroke iz skupine Žirafe Otroškega vrtca Ajdovščina. Na zabavni in sproščeni delavnici smo skupaj ustvarjali raziskovali čudoviti svet glin ter ustvarjali

unikatne izdelke. Za zaključek programa Teden otroka® smo v Dvorano prve slovenske vlade povabili otroke in njihove starše na zabavno in poučno gledališko predstavo z naslovom »Čebelici Tinka in Tonka«. Skozi igro in smeh so lahko mlajši gledalci odkrivali pomembno sporočilo predstave o poštenju ter o tem, da je delo lahko tudi zabavno. Veseli nas, da so se sodelujoči odzvali povabilu in se jim za njihov prispevek iskreno zahvaljujemo.

KONCERT BOOOM! & Nina Kosovel

FESTIVAL HIŠE MLADIH

16. 11. 2024

21.00

BAR HIŠA MLADIH

VSTOP PROST!

Skupaj proti prekarnosti mladih

Kljub temu, da se je stanje na trgu dela izboljšalo in dela ni več zelo težko najti, še zdaleč ni vseeno, kakšno delo opravljamo. To je še posebno pomembno vprašanje pri mladih, ki šele vstopajo na trg dela in si želijo dostojnega dela. Realnost je pogosto drugačna: mladi so pre pogosto v oblikah dela, ki so nestabilne, negotove in pogosto slabo plačane - torej prekarne. Včasih žal nimajo izbire, pogosto pa tudi preslabo poznajo svoje pravice.

Na Zavodu BETA želimo te izzive naslavljanje s projektom pod nazivom 'Z mladinskim delom proti prekarnosti mladih', ki

mladim od 15 do 29 let omogoča brezplačne delavnice, kako prekarnost prepoznati in se ji izogniti.

V sklopu projekta deluje tudi svetovalnica za mlade, kjer dobijo nasvete o njihovem položaju in priložnostih na trgu dela. Svetovalnica se nahaja v Garaži, ki je osrednji prostor in stičišče mladih Zavoda BETA.

V svetu, kjer se trg dela hitro spreminja, je ključno, da mladi pridobijo ustrezna znanja in podporo za uspešno spoprijemanje s prekarno naravo dela, zato je glavni cilj projekta povečati varnost mladih na trgu dela.

Projekt vodi strokovna sodelavka Zavoda BETA Mirela Mulahmetović, ki ji lahko za več informacij o projektu, usposabljanju in delavnici pišete na institut@zavod-beta.si.

Ajdovsko znanje Ajdovcem

Garaža začne novo serijo dogodkov, namenjeno mladim, neuveljavljenim in sveže diplomiranim ali magistriranim študentom. Želimo vam ponuditi priložnost, da svoje delo in raziskovalne izsledke predstavite strokovnjakom lokalnega gospodarstva.

Si pravkar uspešno zaključil študij z diplomsko, magistrsko ali doktorsko nalogo? Bi svoje znanje rad predstavil izkušenim strokovnjakom in inženirjem, zaposlenim v lokalnih podjetjih in ustanovah?

V šolskem letu 2024/25 ponujamo deset mest za predstavitev zaključnih del pred izbrano komisijo strokovnjakov,

ki delujejo v lokalnem gospodarstvu in imajo dolgoletne izkušnje na istem področju.

Prijave so možne na naši spletni povezavi, za dodatna vprašanja pa smo vam na voljo na institut@zavod-beta.si ali +386 40 585 365 (Timotej).

Pomembno: Poleg zaključnih del v okviru študija lahko upoštevamo tudi dokončane neformalne projekte, katerih primernost bo ocenila organizacijska ekipa Garaže.

Ne zamudite priložnosti, da delite svoje znanje in navdušite lokalne strokovnjake!

NAPOVEDNIK DOGODKOV

NOVEMBER
2024

FESTIVAL HIŠE MLADIH

Vabljeni na brezplačne dogodke, ki jih v okviru Festivala Hiše mladih za vas pripravljamo hišne mladinske organizacije in društva!

17.-16. 11.

DOGODKI, DOGODKI, DOGODKI

12. 11., **Strokovni posvet:** Aktivno vključevanje mladih v procese učenja in življenja
12. 11., Potopisno predavanje Mateja Koširja - **TIBET**
13. 11., Otvoritev umetniške razstave **Ane Batistič**

STAND UP: ZAGNANI NEZNANI (14. 11.)

(Matic Kokošar, David Gorinšek, Dejan Ikoč - Bushi)
Predstavi se bo pridružil tudi nadobudni lokal'c **Aljaž Orel** z lastno komično točko.

ZA DOBRO POČUTJE ...

5. 11., **THETA** tečaj z Urško Petrovčič
6. 11., **Zvočna kopel** z Galom Furlanom
19. 11., **THETA** meditacija z Urško Petrovčič
27. 11., **Čustveni fitnes** z Nevenko Zejn

odpre prijave

BOOOM! in NINA KOSEVEL, 16. 11.

V Ajdovščino prihajajo energični fantje **BOOOM!**, na odru bara Hiše mladih pa se jim bo pridružila tudi vrhunska domača vokalistka **Nina Kosovel**. Glasbeno doživljanje, ki ga ne gre zamuditi! Vstop prost!

koncert

Lokarjeva galerija

Art circle jesen 2024

Pred tremi leti je Lokarjeva galerija začela s sodelovanjem v mednarodnem umetniškem projektu Art Circle (Krog umetnosti) - mednarodni festival vizualnih umetnosti, ki združuje umetnike z vsega sveta, vinarje in turistične ponudnike ter predstavnike različnih veleposlaništev v Sloveniji.

Art Circle se v regijah Goriška Brda, Nova Gorica in Vipavska dolina izvaja že od leta 2011. Namenjen je profesionalnim umetnikom in kuratorjem. Festival že vrsto let deluje povezovalno na obeh straneh meje in sodeluje s turističnimi

ponudniki in vinarji tako iz naše kot italijanske strani meje, ki v času festivala gostijo tuje umetnike na umetniških rezidencah - Kulturnih ambasadah.

Festival je razdeljen na dva dela, spomladanski in jesenski. Razstava del, nastalih v spomladanskem delu, je bila v Vili Vipolže. V petek, 11. oktobra, pa se je končala z razstavo V Lokarjevi galeriji jesenska edicija ART CIRCLE FALL 2024. Na jesenskem delu festivala je ustvarjalo 30 sodelujočih umetnikov. Pri izbiri umetnikov je ključno sodelovanje

z veleposlaništvu držav, ki jih projekt vključuje. Vsako leto sproti se veleposlaništva povežejo z različnimi kulturnimi institucijami v njihovi državi in pridejo do nabora umetnikov, ki se jih potem povabi na kolonijo. Kulturne ambasade so edinstvena oblika umetniške rezidence, ki združuje umetnost, diplomacijo in lokalno okolje.

Letos je poleg drugih novosti razpisana tema festivala, ki je konceptualno navezana na teme prihajajoče Evropske prestolnice kulture v regijo. Gostujoče umetnike se je v času rezidenc popeljalo po našem obmejnem prostoru in veliko je bilo govora o temah odnosov med in s sosedi, o dialogu med narodi in nacionalnostmi. Kaj to pomeni za vizualnega umetnika in kako to doživlja skozi avtorsko umetniško prakso. Pogledi tako različnih narodnosti, ki so bili na rezidenci, predstavljajo zanimiv in izviren vpogled v razmišljanja o tej temi.

Na letošnji razstavi v Lokarjevi galeriji se predstavljajo umetniki iz Avstrije, Brazilije, Češke, Madžarske, Mehike, Romunije, Slovaške, Srbije, Turčije in Slovenije.

Razstava je na ogled do 8. novembra.

Vladimir Bačič

Razstava članic Likovne delavnice 3 v Vipavi

V prostorih stare vipavske šole je bila 12. oktobra 2024 otvoritev skupne razstave članic Likovne delavnice 3 Univerze za tretje življenjsko obdobje Ajdovščina Društva Most. Gostilo jih je Društvo za kreativno preživljanje prostega časa Razmetano podstrešje. Predstavile so se Dora Božič, Marija Černigoj, Stanka Goričan, Jožica Gostiša in Danica Krečič pod mentorstvom Antona Bavčarja.

Članice tretje likovne delavnice Društva Most so začele svoje ustvarjanje leta 2006. S slikanjem se ukvarjajo ljubiteljsko. Večina jih je začela slikati v tretjem življenjskem obdobju, ko so se upokojile in našle čas za uresničitev svojih dolgoletnih sanj.

Od vsega začetka delajo pod mentorstvom Antona Bavčarja. Povedal je, da si je že dolgo želel, da bi njegove varovanke razstavljale v Vipavi. Zato je iz širokega opusa njihovih del izbral krajske motive Vipave in bližnje okolice. Z navdušenjem in veseljem jih uči vsega, kar zna. Članice pravijo, da so pod njegovim skrbnim vodstvom poteze njihovih rok z

leti postajale mehkejše in vedno bolj izpopolnjene. Zahvalile so se mu za vse znanje, ki jim ga nesebično predaja.

V Mostu smo vedno veseli medgeneracijskega sodelovanja in ker je bil ravno Teden otroka, so kulturni program obogatili učenci Glasbene šole Vinko Vodopivec Ajdovščina. Karin Makovec je iz svoje violine izvabila skladbo Poletni dež avtorice A. Juvan; Marta Nabergoj je predstavila baletno točko, za katero je sama pripravila koreografijo; Oskar

Bajc, vnuk razstavljalke Jožice Gostiša, pa je na bariton zaigral znano Vodopivčevo skladbo Žabe.

Po ogledu razstavljenih slik smo v sproščenem vzdušju nazdravili, poklepetali in se posladkali s številnimi dobrotami, ki so jih pripravile naše srčne, vsestranske članice Likovne delavnice 3 Univerze za tretje življenjsko obdobje Ajdovščina Društva Most.

Jerica Pelicon, UZTŽO
Ajdovščina Društvo Most

MoPZ Vinograd iz Vrtovina v Beneški laguni

Festival 'Slovenija v Beneški laguni 2024' v kraju Lido di Jesolo pri Benetkah je potekal tri dni v mesecu oktobru. Poleg MoPZ Vinograd je bilo še 800 nastopajočih iz 35 slovenskih društev.

Prvi dan smo si ogledali Benetke, ki so ena najbolj romantičnih in slikovitih destinacij na svetu. To čudovito mesto, znano po vijugastih kanalih, zgodovinski arhitekturi in umetniških zakladih, si mora vsak popotnik ogledati.

Naslednji dan je bil dan festivala in nastopov, ki so se začeli že dopoldan v cerkvi San Liberale e Mauro v kraju Lido di Jesolo in nadaljevali na Piazzia Aurora. Trg je odprta površina, ki spominja na starodavne

oblike in arhitekture, prenovljen na sodoben način. Na tem trgu je nastopil MoPZ Vinograd iz Vrtovina pod vodstvom Katje Bajec Mihelj, ki zbor uspešno vodi že sedmo pevsko sezono.

Sledil je še ogled Trevisa, mesta v Benečiji, od koder izvira slavna sladica tiramisua, in Padove, ki slovi po univerzi iz leta 1222.

Želja pevcev zbora je, da bi se tudi v bodoče udeleževali takšnih festivalov in širili pevsko kulturo izven meja.

Nevenka G.

Nastop kitarske skupine Akordi

Na turoben, deževen dan, 2. 10. 2024, so v enoto VDC v Ajdovščini prinesli sonce in dobro voljo člani kitarske zasedbe Akordi.

Glasba v Varstveno delovnem centru Ajdovščina - Vipava vedno polepša vzdušje. In prinese sonce še na tako turoben, deževen dan, kot je bil 2. 10. 2024. Dobro voljo in dobro glasbo so med uporabnike ponesli člani kitarske skupine Akordi, ki deluje pod okriljem društva upokojencev Ajdovščina. Akordi, ki štejejo 10 let, s svojimi nastopi privabljajo vedno več poslušalcev in nastopajo na različnih

prireditvah. Tudi v VDC-ju smo jih že gostili. Pred časom so nas z glasbo razveseljevali v enoti Vipava, tokrat pa smo jim z veseljem prisluhnili v Ajdovščini. Mentor Akordov je priznani glasbenik Gordan Novaković, na njihovem repertoarju pa so predvsem slovenske popevke in vsem dobro poznane ljudske pesmi. Člani skupine dokazujejo, da glasba ne pozna meja in zanjo leta ne štejejo.

Zaključek projekta in izid knjige Vipavsko kosilo

Center za izobraževanje rehabilitacijo in usposabljanje Vipava zadnje leto kot partner sodeluje v operaciji Nasmeh in cvet za boljši svet. Pod okriljem Regijske razvojne agencije Ajdovščina in Lokalne akcijske skupine Vipavska dolina je v Centru za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje nastala multisenzorna knjiga z receptom, ki nosi naslov Vipavsko kosilo. Knjiga je izšla ob finančni podpori Republike Slovenije in Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja.

Skozi knjigo nas popeljeta knjižna junaka, Gašper in Marina, učenca CIRIUS Vipava. Bralcu zaupata, da je njuna šola majhna, vendar ima veliko srce. Učenca rada prihajata v šolo, kjer se vedno dogaja veliko lepega. Povesta tudi, da v šoli medse vedno radi sprejmejo prijatelje iz bližnje okolice kot tudi od drugod. Za goste iz tujine knjiga vsebuje prevod receptov obeh vipavskih jedi, jote kot štrukljev, v angleški jeziku. Knjigi je priložena razglednica. Ta je lahko za spomin ali pozdrav, predstavlja pa lepote in dobrote Vipave.

Posebno vrednost in pomen

ima knjiga predvsem za nekatere skupine oseb s posebnimi potrebami. Tekst zadostuje kriterijem bralcev z disleksijo in slabovidnostjo. Knjiga je opremljena s simboli podporne in nadomestne komunikacije, ki olajšajo razumevanje in sporazumevanje osebam z motnjami v duševnem razvoju, avtističnimi motnjami in drugim s težavami v komunikaciji. Knjiga ima nalepko Lahko branje, namenjena je vsem, ki težje berejo in razumejo.

Knjiga je multisenzorna, poleg vidnih zaznav vsebuje tudi različne senzorne elemente

in materiale: les, usnje, blago, plastika in pločevina, sol, lovor, brinove jagode ... Vsebuje valjar, kuhalnico in prtič, da lahko s pomočjo knjige simbolično naredimo štruklje.

Knjiga, ki je v celoti avtorsko delo zaposlenih v CIRIUS Vipava, je bila predstavljena 3. oktobra 2024 v Kulturnem domu v Vipavi. Natisnjena je bila v tiskarni Papirus Print, ki je z velikim občutkom ves čas sodelovala z avtorji knjige. Na dogodku so nastopali učenci pod mentorstvom zaposlenih v CIRIUS Vipava. Predstavili so se s folklorno plesno točko, recitacijami, instrumentalno skladbo. Dvorana je bila polna otrok, učencev, mladostnikov, staršev, starih staršev in posebej povabljenih. Po prireditvi so sledile delavnice za obiskovalce vseh generacij.

Veseli smo, da so se vabilu ponovno prijazno odzvale tudi članice Društva Planinskih gospodinj. Skupaj z učenci so na ta dan v Centru pripravile kosilo po receptu iz novonastale knjige. V avli pred vhodom v dvorano

smo pripravili stojnice, na katerih smo ponujali vipavsko kosilo. Joto in štruklje so skuhalo na Kmetiji Černigov v Lokavcu.

Na dogodku sta nas pozdravila predsednik Lokalne akcijske skupine (LAS) Janez Furlan in direktor Regijske razvojne agencije Ajdovščina (ROD) Bogdan Česnik. Lokalni akcijski skupini in Regijski

bomo praznovali 60. obletnico delovanja ustanove. Kulturni dogodek Vipavsko kosilo je bil prvi od mnogih, s katerimi bomo obeležili naše poslanstvo. V naslednjih mesecih bomo odprli vrata za razna druženja, kulturne, športne, plesne, medgeneracijske, strokovne in druge dogodke.

Še naprej si želimo lepega sodelovanja z okoljem s

razvojni agenciji Ajdovščina se zahvaljujemo, da smo imeli priložnost sodelovati v projektu Nasmeh in cvet za boljši svet.

Šolsko leto 2024/2025 je za Center za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje Vipava praznično leto. Junija

poudarkom na inkluziji in sprejemanju drugačnosti. Predvsem pa, da bi knjiga čimprej dosegla mlade bralce.

Ožji tim projekta Vipavsko kosilo, CIRIUS Vipava

Skupno ustvarjanje z Lanenimi ženskami

V Črnem Vrhu je 17. oktobra 2024 potekal poseben dogodek, na katerem so se učenci nižje stopnje Posebnega programa vzgoje in izobraževanja iz CIRIUS Vipava družili z otroki iz Vrtca Idrija, enote Črni Vrh. V prijetnem in inkluzivnem vzdušju smo skupaj spoznavali lokalno kulturno dediščino, za kar so poskrbele Lanene ženske iz Črnega Vrha s prikazom pozabljenih postopkov obdelave lanu.

S toplim sprejemom so nas najprej pozdravili otroci iz vrtca, ki so zapeli pesem Predica in pričarali vzdušje slovenske tradicije ter nas povabili, da se skupaj podamo v svet kulturne dediščine. V nadaljevanju sta nas gospe Davorina in Janka popeljali skozi postopek pridelave lana od setve do izdelave niti. Potipali smo seme in ga okusili. Otroci iz obeh ustanov so se lahko sami

preizkusili v tretju lanu na trlici, kar je bil za mnoge nepozaben trenutek. Z velikim zanimanjem so opazovali, kako se iz stebel pridobi vlakna, in se z veseljem preizkusili tudi v predenju na kolovratu ter otipali, kakšna je razlika med laneno prejo in prejo iz volne.

Nazadnje pa smo si ogledali še tkalski kotiček, kjer so bile postavljene prenosne statve. Ob pomoči prijaznih mentoric so otroci tudi sami tkali in tako spoznavali to staro obrt. Ves

čas so se med dejavnostmi tkala nova prijateljstva, otroci so drug drugega podpirali, skupaj so ustvarjali in se učili. Za spomin na prijetno druženje so otroci prejeli vrečko lanu, ki ga bodo lahko spomladi posejali in tako nadaljevali tradicijo, ki so jo spoznali.

Ta dogodek je imel za učence CIRIUS Vipava res poseben pomen. Otroci so se počutili sproščeno in z veseljem sodelovali pri vseh dejavnostih. Ves čas se je čutilo, kako pomembna je inkluzija – otroci iz različnih okolij, z različnimi sposobnostmi in potrebami so skupaj ustvarjali, se učili in se ob tem zabavali. Takšna srečanja so res dragocena, saj spodbujajo razumevanje, povezujejo različne skupine in omogočajo izmenjavo izkušenj, ki bogatijo prav vse udeležence.

Katarina Rudolf Kavčič

Tjaša Fajdiga na obisku

V torek, 8. 10. 2024, nas je s svojim obiskom v enoti v Vipavi počastila naša sokrajanka, vrhunska pevka in plesalka Tjaša Fajdiga.

V sklopu našega programa Dar časa, v okviru katerega nam urico dragocenega časa podarijo zanimive osebe, ki nam predstavijo svoj poklic ali hobi, nas je obiskala Tjaša Fajdiga. Pevka in plesalka je svoja znanja pridobivala na Konservatoriju za glasbo v Amsterdamu. Šolanje je nadaljevala na Kraljevi akademiji v Londonu. Našo domačinko slovenska javnost najbolj pozna kot finalistko 7. sezone televizijskega šova Slovenija ima talent (iz leta 2018). Tjaša, ki je pred kratkim odprla svoj studio, v katerem poučuje petje, je aktivna na mnogih področjih.

Trenutno deluje predvsem kot performerka, pevka in profesorica petja, nastopanja ter pravilnega dihanja in nege glasu. Najraje nastopa v svojih cabaret showih. Je tudi prva slovenka, ki je bila v zgodovini Akademije v Londonu sprejeta v program muzikala. Njen temperament ter ljubezen do petja sta se kazala že v zgodnjem otroštvu. Kot nam je povedala, imajo talent za glasbo v 'genih' in tudi njene sestre so odlične glasbenice. Svoj talent pa nam je Tjaša predstavila skozi interpretacijo nam ljube skladbe Med iskrenimi ljudmi.

Srečanje generacije 1974 osmošolcev Osnovne šole Borisa Kidriča Ajdovščina

Pred 50 leti smo zaključili osnovnošolsko izobraževanje na Osnovni šoli Borisa Kidriča Ajdovščina. V treh paralelkah nas je šolanje končalo 93 osmošolcev. Razredničarke so bile Iva Kovač, Marija Marc in Ana Lenščak, ki nas je za obletnico prišla pozdravit in smo se je iskreno razveselili.

Na Slapu se nas je zbralo 46. Za organizacijo srečanja so poskrbeli Ivica Čermelj, Viktor Petrič in Irena Kranjc. V naših vrstah je tudi župnik Alojz Suban, dvojček Cirila Subana. Zanimivo je, da nista bila v istem razredu, da ju učitelji ne bi zamenjevali. Župnik Alojz je v cerkvi na Slapu daroval zahvalno mašo za vse profesorje, sošolke in sošolce. Pri obredu so sodelovali Bojan Vrtovec, Irena

Kranjc in Darinka Koron. Pod vodstvom Loredane Sajovic so po cerkvi zadoneli ubrani glasovi znanih nabožnih pesmi.

Pozno kosilo smo imeli na kmetiji Rehar v Ložah. Nekateri se srečujemo vsak dan, druge pa smo videli po petdesetih letih in smo se morali kar predstaviti z imenom in (dekliškim) priimkom, da smo ugotovili, kdo je kdo. Iz najstnikov smo postali zrele osebnosti. Klepetali, se veselili in tudi plesali smo dolgo v noč. Res smo na videz nekoliko drugačni, a imamo še vedno iste 'mote', mimiko, način govorjenja; lahko bi rekli, da se navznoter nismo kaj dosti spremenili.

Jerica Pelicon, foto Darinka Koron

Srečanje potomcev iz rodu Batagelj in Rustja v Skriljah

Iz želje po spoznavanju prednikov ter sedanjih bližnjih ter daljnih sorodnikov se je zgodilo srečanje v Skriljah v nedeljo, 22. septembra 2024 pred šolo. Aleš Breclj, ki je po duši zbiralec, se je tokrat posvetil staršem svoje žene Damjane in sicer Cirilu Batagelju ter Mariji Rustja in celotni rodovini od prvih znanih podatkov do zadnjega potomca, ki je bil star tri mesece.

Iz matičnih knjig in iz ustnega izročila je zbral vse razpoložljive podatke o prednikih in jih vkomponiral v obširen zbornik s številnimi fotografijami. Zbornik povezuje okrog 550 oseb, ki so živeli od leta 1615 pa do danes. Rodovnik pričinja Gašper Rustja

iz Skrilj iz zaselka Ruštji, po drugi strani pa Boltežar Batagelj iz Kamenj.

Aleš je povabil na srečanje okrog 450 še živečih potomcev. Odzvalo se jih je okrog sto, ki so prišli iz vseh krajev Slovenije in tudi iz zamejstva. Srečanj se je začelo v Skriljah s sveto mašo v cerkvi sv. Marjete. Mašo je vodil duhovnik Božo Rustja, po rodu iz Skrilj, ki je v svojem nagovoru povedal več zgodbic za dušo, ki jih rad opisuje v svojih knjigah. Po maši pa je zbranim spregovoril o zgodovini kamenjske župnije ter o priimkih Rustja in Batagelj še Pavel Bratina – domačin iz Kamenj, dober poznavalec zgodovine.

Prireditve se je nadaljevala s kosilom, ki ga je pripravil Jež s Planine, in nato s kulturnim programom pod vodstvom Tine Breclj. Aleš je podrobno opisal nastanek rodovnika, napisanega v zborniku, ki ga je prejela vsaka družina. V programu so sodelovali mladi pevci 'Vaški godci' iz Višenj, ki so se fotografirali tudi na znameniti 'Piskrjevi murvi'. Za dobro vzdušje je poskrbela domača

pevka iz Skrilj Ajda Valič, med drugim s pesmijo za prijatelje, ob kateri smo tudi zaplesali.

Organizator je s poslikanim lesenim krožnikom izrazil zahvalo posebnim obiskovalcem in sicer najstarejšemu Silviju Tavčarju iz Doline pri Trstu, najmlajšemu trimesečnemu Nacetu Krkoču in naslednikom v Brekčevi hiši na Kislem hribu Mihi in Tini Breclj, ki nadaljujeta rod v tej hiši.

Med spremljajoče dogodke je bil vključen tudi ogled Brekčeve hiše ter znamenitega Favettijevega dvorca. Sedanji lastniki Rovtar, ki so dvorec v celoti restavrirali, so nam na stečaj odprli vrata, nas pogostili ter razložili obiskovalcem znamenitosti notranjščine dvorca.

Za boljše prepoznavanje sorodnikov je bila v prostorih KS postavljena razstava s 350 fotografijami, kjer so obiskovalci našli tudi svoj obraz s pojasnili pod slikami.

Z željo, da ne bi bilo to srečanje zadnje, smo se poslovili in odšli z lepimi vtisi na svoje domove.

KMETIJA PRAČEK
DOLGA POLJANA 4b, VIPAVA

ČESEN
RDEČESTROČNI, AROMATIČEN
ZAKOLINE

30 mm + 4,5 €/kg
vreča 10 kg 4 €/kg
drobnejši pod 30 mm 2,5 €/kg

041 460 528, 041 375 999

ADC - svetovni podprvaki 2024

Sezona izsanjanih sanj se nadaljuje ...

Niti se še nismo dodobra zavedli vseh uspehov in izjemnih dosežkov, ki so jih naši plesalci nanizali na državnem in evropskem prvenstvu, ter ponotranili teh neverjetnih občutkov sreče in ponosa, že je tu nadaljevanje te naše najlepše plesne pravljice.

Junija smo govorili o sezoni izsanjanih sanj, kar je ta sezona brez dvoma bila, saj smo postali državni prvaki ter v vseh starostnih kategorijah stali na stopničkah med plesalci iz celotne Slovenija. A zdaj je naša plesna zgodba dobila nadaljevanje. Na Svetovnem prvenstvu Mednarodne plesne organizacije IDO v modernih tekmovalnih

plesih so naši plesalci spisali nove zgodbe o uspehu, prav vsi, a med njimi trije dosežki še posebno izstopajo: to je naslov SVETOVNIH PODPRVAKOV otroške hip hop formacije z naslovom I got that, 3. mesto male otroške skupine Katane ter 4. mesto med člani hip hop dvojice za brata Kolar Tratnik.

Zdi se, da smo prav vsi v tem tednu šli skozi en neverjeten vrtiljak čustev. Od čiste sreče in ponosa, čez skrbi, poškodbe in bolezni, do malih dnevnih zmag in neverjetnih, odmevnih dosežkov. Z roko v roki z zaupanjem, razumevanjem, vero in medsebojno podporo med plesalci, trenerji, vodstvom

našega plesnega kluba in glasnimi navijači. Vsi skupaj! Kot ena velika družina, kot ADC družina kot se pogosto predstavimo in kar

navsezadnje tudi smo. Bili smo enotni in usklajeni, tako v plesnih korakih na velikem svetovnem odru, kot v glasnem navijanju v

športni dvorani. Z eno veliko in edino željo – izkazati podporo vsem slovenskim tekmovalcem, predvsem pa našim. Tekle so solze sreče, solze ostalih različnih čustev, delili so se objemi, iskreni, prav vsi – od prvega do zadnjega. Izrekale so se pohvale, izkazovala se je hvaležnost, čutilo se je zaupanje in povezanost. Res pravi vrtiljak. Naj se nam od vseh teh občutenj še dolgo vrti v glavi tudi v nadaljevanju nove plesne sezone in naj bodo vsi nadaljnji plesni koraki odplesani na krilih teh izjemnih občutenj.

Ne sanjaj življenja, ampak živi svoje plesne sanje skupaj z ADC!

Asja in Lara zastopali Plesni klub EL1 na svetovnem prvenstvu

Asja Laharnar in Lara Vrtovec sta letos na državnem prvenstvu dosegli najvišja mesta in si s tem prislužili vstopnico za svetovno tekmovalje v hip hopu – IDO WORLD CHAMPIONSHIP 2024. Tekmovanje je potekalo v Skopju. Že sama misel, da sta plesalki imeli priložnost nastopiti na svetovnem odru, kjer je zbranih

več tisoč najboljših plesalcev celega sveta, je neprecenljiva. Plesalki sta se z dodatnimi treningi in vztrajnostjo pridno pripravljali na svetovno prvenstvo in si v res hudi konkurenci priplesale izjemne rezultate. V hudi konkurenci 90-tih najboljših parov na svetusta osvojili 11. mesto. Lara Vrtovec si je kot solistka v hudi konkurenci 250 tekmovalk priplesala 25. mesto, Asja Laharnar pa 66. mesto

»Svetovno tekmovalje je zagotovo tekmovalje, na katerem so zbrani najboljši plesalci in plesalke celega sveta! V veliko čast in ponos nam je, da smo se ga lahko udeležili, da sta dekletki zastopali naš plesni klub, Slovenijo in si priborili odlične rezultate. Izjemna izkušnja, na kateri je treba naprej graditi. Hvala vsem, ki ste stiskali pesti, hvala staršem, podpornikom!

Seveda pa čestitke tudi trenerju Martinu Sorgu! Z veliko ponosa in hvaležnosti se vračamo domov in komaj čakamo, da nadaljujemo s treningi. Veselimo se novih tekmovalj, novih izkušenj, ki jih bo prinesla nova plesna sezona,« je zapisala vodja plesnega kluba Elena Mikuž.

Jon Ličen IDO svetovni prvak v solo breakingu

16 letni ajdovski plesalec Jon Ličen je po osvojitvi državnega in evropskega prvaka in svetovnega podprvaka letos osvojil še naslov IDO svetovnega prvaka v solo breakingu v Magdeburgu v Nemčiji.

Jon je v začetku letošnje sezone skupaj s trenerjem Samom Polutakom Kosom zamenjal klub in po novem trenira v plesnem klubu Minimundo v Ljubljani.

Poln motivacije in zanosa se vrača na plesno sceno in z naslednjim letom prehaja med plesalce člane, kjer namerava v prihodnje prodreti še na konkurenčnejša plesna tekmovanja po svetu. Prva v vrsti so tekmovanja na Kitajskem in Japonskem. Jon za uresničevanje svoje plesne kariere še vedno išče finančno podporo, ki bi mu omogočila boljše pogoje. Zahvaljuje se vsem, ki podpirajo njegovo plesno aktivnost.

Ekipi balinark in balinarjev DU Vipava prvi v Postojni

Ekipi balinark in balinarjev Društva upokojencev Vipava sta se 25. septembra, na povabilo DU Postojna in Občine Postojna, udeležili 42. mednarodnega Garzarollievega memorijala v balinanju.

Obe ekipi sta z odlično igro premagali vse nasprotne ekipe in osvojili prvi mesti.

Za žensko balinarsko ekipo so nastopile Sonja Marc, Sonja Kompara in Anuška Lavrenčič.

V moški ekipi so balinali Jože Furlan, Ivan Kodre, Srečko Fabčić in Janko Trošt.

Hvala DU Postojna za odlično organizacijo in upajmo še za nadaljnje sodelovanje.

Orientacija z gorskimi kolesi

Skoraj vsak vikend potekajo različna tekmovanja iz orientacije in tako je bilo 19. oktobra na vrsti državno tekmovalje v orientaciji z gorskimi kolesi na dolgih progah. Razpisanih je bilo 14 kategorij od MŽ10 do veteranov nad 60 let. Trasa na gozdnih terenih južno od Doba je zelo zahtevna. Da to ne bi bilo dovolj, je poskrbelo še vreme. Na mokrem terenu sta imela glava in noge obilo dela. Tekmovanja se je udeležilo tudi šest članov Planinskega društva Ajdovščina. S progo je najbolje opravil Matija Kerševan iz OŠ Dobravlje, ki je osvojil tretje mesto.

Kino Ajdovščina

Vstopnice v predprodaji na mojekarte.si ali uro pred začetkom predstave v avli Dvorane prve slovenske vlade.

7. 11. ob 19.00 **DRAŽEN**, biografska drama

Napovednik opisuje film kot "zgodbo o preprostem fantu, ki mu je usojeno postati velik", in gledalca popelje na ganljivo popotovanje skozi življenje Dražena Petroviča – od njegovih začetkov v Šibeniku do tragične smrti leta 1993.

8. 11. ob 17.00 **JELEŃEK NIKO**, animirana družinska pustolovščina (sinhr. v SLO)

Po bolečem slovesu jelenček Niko zapusti svojo družino, da bi izpolnil svoje največje sanje in zasedel mesto ob očetu v Božičkovih letečih silah. A za njegovo mesto se po novem poteguje še nekdo z veliko željo in močno voljo – izzivalka Stela. A kar je še huje – Božičkove sani tik pred božičnim večerom izginejo...

8. 11. ob 19.00 **GOODRICH**, komedija

Komična drama Goodrich, ki razkriva zgodbo očeta, ki ostane sam z dvojčkoma in svojo odraslo hčer prosi za pomoč. Za komedijo je napisala scenarij in jo režirala Hallie Meyers-Shyer.

24. 11. ob 17.00 **VRVEŽ V MOJI GLAVI 2**, animirana družinska pustolovščina (sinhr. v SLO)

Vrvež v moji glavi 2, studiev Disney in Pixar, se vrača v misli najstnice Riley, ravno v trenutku, ko se začneja prenova njenega možganskega nadzornega centra, kjer se ustvarja nov prostor za nekaj povsem nepričakovanega – nova Čustva! Veselje, Žalost, Jeza, Strah in Gnus, ki že dolgo uspešno vodijo čustvene operacije, niso prepričani, kako se počutijo, ko se med njimi pojavi Tesnoba, za katero pa se zdi, da ni prišla popolnoma sama.

24. 11. ob 19.00 **GLADIATOR 2**, akcijska pustolovska drama

Gladiator II legendarnega režiserja Ridleyja Scotta nadaljuje epsko sago o moči, spletkah in maščevanju v starem Rimu. Lucij (Paul Mescal) je leta po tem, ko je bil priča smrti častitljivega junaka Maksima, ki ga je ubil njegov stric, prisiljen vstopiti v Kolosej, potem ko njegov dom zavzamejo tiranski cesarji, ki zdaj Rim vodijo z železno roko. Z besom v srcu in s tveganjem za prihodnost cesarstva mora Lucij pogledati v svojo preteklost, da bi našel moč in čast ter vrnil slavo Rima njegovemu ljudstvu.

80 let moškega zbora Srečko Kosovel Ajdovščina

Moški zbor Srečko Kosovel, letošnji prejemnik Petomajske nagrade Občine Ajdovščina, bo visok jubilej, 80-letnico, obeležil s slavnostnim koncertom v božjepotni cerkvi v Logu pri Vipavi in sicer v nedeljo, 27. oktobra 2024 ob 19.00.

Koncert je sestavljen iz treh sklopov. V prvem bo zbor na koru ob spremljavi orgel odpel veličastno mašo Hrabroslava Volariča z originalnim naslovom Missa trium vocum parium comitante organo. Moški zbori običajno pojejo štiriglasno, Volarič (1863–1895) pa si je mašo omislil pretežno v triglasju. Kar je dirigentu Andreju Makorju predstavljalo izziv, kako med vse štiri glasovne skupine zbora razporediti ustrezno veljavo. Posebnost skladbe je tudi v tem, da po doslej znanih podatkih maša po letu 1900 sploh ni bila izvedena! Orglala bo Eliana Humar.

Drugi del slavnostnega koncerta predstavljajo skladbe na besedila 'patrona' zbora, torej Srečka Kosovela, ki so jih uglasbili različni slovenski avtorji. Med njimi izstopata dve noviteti. Pod prvo (O grenka trudnost)

se podpisuje vsestranski Miran Rustja z Brji, krstno izvedbo pa bo v Logu doživela tudi skladba Rad bi povedal, ki jo je uglasbil Andrej Makor in jo posebej za jubilej posvetil zboru, ki ga vodi.

Zadnji sklop jubileja pa je namenjen skladbam, ki jih je zbor pod vodstvom Rada Simonitija

pred 80-imi leti pel na prvem koncertu v Bariju, kmalu po ustanovitvi zbora v taborišču v Gravini. Legendarni zbor so namreč sestavljali primorski fantje, ki so jih kot ujetnike (pripadnike poražene italijanske vojske) zavezniški združevali v taboriščih po Apuliji, od koder so jih v prekomorskih brigadah pošiljali v zaključne boje po Jugoslaviji.

O pomenu zborovskega petja pri ohranjanju slovenske besede pod peto fašizma nasploh in izkazovanju nacionalne

identitete Primorcev v taboriščih bo govoril dr. Borut Koloini na predstavitvi zbornika, ki je izšel ob jubileju zbora. Zbornik se sicer osredotoča na dogajanje zadnjih desetih let, ki je postreglo z velikimi pevskimi dogodki, tekmovanji, turnejami, koncerti in priložnostnimi nastopi kot plodom trdega dela na vajah in večje organizacije, o čemer bo govoril predsednik zbora Martin Gregorc. Svoje spomine globoko v preteklost zbora pa bo delil eden najstarejših še živečih Kosovelovcev Alojz Lozar.

Predstavitve zbornika bo v četrtek, 24. oktobra ob 19.00, v amfiteatralni učilnici Srednje šole Venca Pilon.

Foto Mateja Habjanič

OGLAŠUJTE v časopisu Latnik e-naslov:

komerciala.latnik@gmail.com

PREVERITE SLUH in POSKRIBITE ZANJ

Boris Kopitar bo rad z vami delil svojo osebno izkušnjo.

Pokličite! 041 640 280

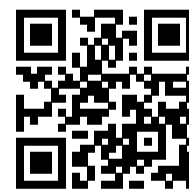
ŠEMPETER

Trg Ivana Roba 6
Neposredna bližina cerkve in hotela Lipa.

7x
reddit award

VEČ INFORMACIJ

AUDIOBM.SI

SLUŠNI APARATI BREZ BATERIJ
PREIZKUSITE BREZPLAČNO

POKLIČITE 059 044 977

Brezplačna meritev sluha
REZERVACIJA TERMINA

AAA
Boniteta odličnosti
AUDIO BM d.o.o.

ZA SLUŠNE APARATE SPREJEMAMO NAROČILNICE IZ VSEH ORL

AUDIOBM
SLUŠNI APARATI • SVETOVANJE
ZAŠČITA SLUHA • BATERIJE